

Handboek Handhaving

WATERSCHAP DE DOMMEL

Vastgesteld 2004 DB

Versie 1 juli 2026

In rood is aangegeven wat er i.r.t. de vorige versie gewijzigd is.

Als een bijlage niet is opgenomen dan is dat vanwege privacy-redenen. Nader info hierover is te verkrijgen bij de manager T&H.

INHOUDSOPGAVE

0. VOORWOORD.....	6
1. INLEIDING	8
2. DOELEN EN CONDITIES	9
2.1 Probleemanalyse; inzicht in beheersgebied, doelgroep en regulerend kader	9
2.1.1 Inzicht in beheersgebied	9
2.1.2 Inzicht in doelgroep en regulerend kader	11
2.2 Prioriteringsafwegingen en –systemen.....	14
2.3 Handhavingsdoelstellingen.....	17
2.4 Organisatorische condities	19
2.4.1 Uniforme werkwijze.....	19
2.4.2 Kengetallen bij handhavingsdoelstellingen	19
2.4.3 Capaciteitsberekening en uitbestedingskader	20
2.4.4 Functiescheiding vergunning (ontheffing) verlening en handhaving	23
2.5 Opleiding en middelen.....	23
2.6 Mandaat.....	25
2.7 Randvoorwaarden.....	25
2.7.1 Handhaafbaarheid van beleid en regelgeving	25
2.7.2 Optreden tegen alle overtredingen	26
2.7.3 Handhavingstrajecten worden afgerond.....	26
2.7.4 Procesbeschrijvingen, modelbrieven en automatisering.....	27
2.7.5 Intern overleg tussen handhavingspartners.....	27
2.7.6 Rapportage over de uitvoering van het handhavingsbeleid	27
3. STRATEGIE.....	28
3.1 Communicatie als kritische succesfactor	29
3.1.1 Voorlichting	30
3.1.2 Publiciteit	30
3.1.3 Communicatie.....	31
3.1.3.1 Communicatie van het handhavingsbeleid	32
3.1.3.2 Communicatie middels toezichtplannen.....	32
3.1.3.3 Communicatie middels toezichtrapporten	33
3.1.3.4 Communicatie middels correspondentie	33
3.2 Afstemming tussen handhavingspartners.....	34
3.2.1 Interne afstemming	34
3.2.1.1 Afstemming vergunningverlening.....	34
3.2.1.2 Afstemming juridisch adviseurs	35
3.2.1.3 Beleidsmatige afstemming- interne besluitvorming	36
3.2.1.4 Afstemming Buitengewone Opsporingsambtenaren (BOA's).....	37
3.2.1.5 Afstemming Belastingheffing	38
3.2.1.6 Afstemming beheersgebieden	39
3.2.1.7 Afstemming interne handhavingspartners.....	39
3.2.2 Externe afstemming	40
3.2.2.1 Handhavingssamenwerking in overlegstructuren.....	41

3.2.2.2	Overlegvormen.....	42
3.2.2.3	Meerdere handhavingsbevoegde organisaties	45
3.3	Toezichtstrategie.....	48
3.3.1	Bedrijven met een Omgevingsvergunning voor een wateractiviteit.....	49
3.3.2	Riooloverstorten.....	49
3.3.3	Bedrijven die melden op grond van milieubelastende activiteiten	49
3.3.4	Bedrijven met een vergunning op hoofdzaken	50
3.3.5	Bedrijven met een verplicht jaarlijks milieujaarverslag.....	50
3.3.6	Toezicht bij Seveso-inrichtingen.....	50
3.3.7	Toezicht bij kwantiteitszaken.....	50
3.3.8	Toezicht bij nautisch beheer.....	52
3.3.9	Hercontrole (nacontrole)	52
3.3.10	Incidentele bezoeken naar aanleiding van klachten, meldingen, ongevallen en/of incidenten	52
3.3.11	Regionale projecten	53
3.3.12	Diepteonderzoeken.....	53
3.3.13	Milieuvluchten	53
3.3.14	Administratieve controle.....	54
3.3.15	Tele-toezicht	54
3.4	Landelijke handhavingsstrategie omgevingsrecht (LHSO)	54
3.4.1	Inleiding	54
3.4.2	Andere overheden en eigen overheid	55
3.4.3	Flankerend beleid van het OM	55
3.5	Gedoogstrategie.....	55
3.5.1	Controle van gedoogbeschikkingen	58
3.5.2	Bestuursrechtelijke handhaving overtreding gedoogbeschikking.....	58
3.5.3	Strafrechtelijke handhaving overtreding gedoogbeschikking	58
3.5.4	Wraking	59
3.6	Inpraak-, correctie- en (her) overwegings-momenten	60
3.7	Klachten-handhavingsverzoeken.....	60
3.8	Calamiteitenregeling.....	60
3.9	Optreden tegen eigen dienst	61
3.10	Optreden tegen andere overheden.....	61
4.	UITVOERINGSSTRATEGIE EN WERKWIJZE.....	63
4.1	Toezicht	65
4.1.1	Aanwijzing toezichthouders.....	65
4.1.2	Vormen van toezicht	65
4.1.2.1	Toezicht bedrijven Omgevingsvergunning voor een wateractiviteit en BH&I	65
4.1.2.2	Toezicht bij riooloverstorten.....	66
4.1.2.3	Toezicht bij bedrijven die melden op grond van milieubelastende activiteiten	66
4.1.2.4	Toezicht bij bedrijven met een vergunningen op hoofdzaken	67
4.1.2.5	Toezicht bij bedrijven met een verplicht milieujaarverslag	67
4.1.2.6	Toezicht bij Seveso-inrichtingen.....	68
4.1.2.7	Toezicht bij kwantiteitszaken	69
4.1.2.8	Toezicht bij nautisch beheer	70

4.1.2.9	Hercontrole/ nacontrole	71
4.1.2.10	Incidentele bezoeken naar aanleiding van klachten, meldingen, ongevallen,	71
4.1.2.11	Diepteonderzoeken	73
4.1.2.12	Regionale projecten.....	73
4.1.2.13	Milieuvluchten.....	74
4.1.2.14	Administratieve controle	74
4.1.2.15	Tele-toezicht.....	75
4.1.2.16	Toezicht in fasen	75
4.1.2.17	Vorbereiding/aanleiding	75
4.1.2.18	Uitvoering	76
4.1.2.19	Beoordeling	77
4.1.2.20	Rapportage	77
4.1.3	Toezichtrapport.....	79
4.2	Voorkeursvolgorde van handhaving	80
4.3	Bestuursrecht	80
4.3.1	Wat is een last onder bestuursdwang?	81
4.3.2	Wat is een last onder dwangsom?	82
4.3.3	Wat is intrekken van de vergunning als sanctie?	82
4.3.4	Toepassingsbereik bestuurlijke instrumenten.....	83
4.3.5	Toepassingsbereik bestuursdwang	83
4.3.6	Toepassingsbereik dwangsom	83
4.3.7	Toepassingsbereik intrekken van vergunning als sanctie	84
4.4	Werkwijze.....	85
4.4.1	Werkwijze bestuursdwang	85
4.4.2	Werkwijze dwangsom	85
4.4.3	Werkwijze Intrekking van de vergunning als sanctie	87
4.4.4	Invordering kosten bestuursdwang en verbeurde dwangsom	87
4.4.5	Intrekken bestuursdwang en dwangsom	94
4.5	Keuze tussen bestuursrechtelijke instrumenten.....	95
4.6	Spoedeisende gevallen en spoedbestuursdwang.....	96
4.6.1	Bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten/ Rapport van bevindingen	97
4.7	Strafrecht	99
4.7.1	Opsporing	99
4.7.2	Buitengewone opsporingsambtenaren (BOA's).....	99
4.8	Opsporing in fasen	99
4.8.1	Vorbereiding/aanleiding	99
4.8.2	Uitvoering.....	100
4.8.3	Beoordeling.....	100
4.8.4	Registratie in Boa Registratiesysteem (BRS).....	100
4.8.5	Rapportage	103
4.9	Strafrechtelijke instrumenten	103
4.9.1	Proces-verbaal.....	103
4.9.2	Aangifte doen.....	104
4.9.3	Transactie	105
4.9.4	Voorlopige maatregelen	105
4.9.5	Sepot	105

4.9.6	Toelichting werkwijze Functioneel parket	105
4.10	Toepassingsbereik strafrechtelijke instrumenten	106
4.11	Keuze strafrechtelijke instrumenten.....	107
4.12	Privaatrecht.....	107
4.12.1	Contractuele handhaving en uitoefenen van eigenaarsbevoegdheden	107
4.12.2	Onrechtmatige daadsactie (artikel 6:162 BW)	107
5.	MONITORING	108
5.1	MARAP-BURAP- P&C	108
5.2	Monitoring processen	109
5.3	Monitoring doelstellingen en Klanttevredenheid	110
6.	EVALUATIE	111
6.1	Evaluatie	111
6.2	Actueel houden van het handboek	111
7.	ONTWIKKELINGEN.....	112
7.1	Ontwikkelen kwaliteitssysteem	112
7.2	Professionalisering van de milieuhandhaving	112
7.3	Nieuwe bestuursovereenkomst	112
7.4	Overige ontwikkelingen	113
8.	BORGING	114
	Afkortingen en begrippenlijst.....	115
	Overzicht relevante websites Handhaving	118

De Omgevingswet is per 1-1-2024 in werking getreden. Echter de implementatie daarvan is nog in volle gang waardoor sommige teksten nog later worden aangepast.

0. VOORWOORD

In 1990 heeft het bestuur van het waterschap een Nota Handhaving vastgesteld. Inmiddels is er echter veel veranderd op het gebied van handhaving. Hierbij valt met name te denken aan de komst van de Omgevingswet per 1-1-2024 die veel oude milieuwetgeving bundelt. Het inzicht in de verhouding tussen de overheid en het bedrijfsleven is in de loop van tijd gewijzigd. Zaken als doelgroepenbeleid, bedrijfsinterne milieuzorg en vergunningen op hoofdzaken zijn daar enkele uitingen van. Ook de samenwerking met andere overheden is en zal in de loop der jaren sterk veranderen. De gehele leefomgeving verandert en het waterschap zal zich mee moeten bewegen om bij te blijven, de Omgevingswet is hiervan het meest sprekende voorbeeld.

Ook vraagt de introductie en implementatie van juridische kwaliteitszorg en risicomanagement binnen Waterschap De Dommel om een adequate beschrijving van het handhavingsbeleid en de werkwijze die bovendien consequent moet worden uitgevoerd. Er zijn hiermee voldoende redenen om alles wat met handhaving op het terrein van waterkwaliteitsbeheer, waterkwantiteitsbeheer en nautisch beheer te maken heeft opnieuw op een rijtje te zetten c.q. actueel te houden.

Daarbij is geput uit een grote hoeveelheid literatuur en jurisprudentie voor dit vakgebied. Er is gekozen voor een eigen handboek, waarin alle facetten waarmee de handhavers van het Waterschap De Dommel te maken krijgen worden beschreven. Gekozen is voor een losbladige vorm. Het handboek is 14-7-2004 eenmalig in het geheel door het dagelijks bestuur vastgesteld. Bestuursbesluiten zijn toen ook ter kennisname aan het AB gestuurd. Wijzigingen in de onderdelen die als beleid zijn geclassificeerd worden door tussenkomst van het dagelijks bestuur doorgevoerd en zullen ook naar het AB (of namens het AB naar de betreffende AB-Commissie) gaan. De overige paragrafen (informatief en werkwijze) worden, binnen diens mandaat, actueel gehouden door de manager van Toezicht en handhaving (T&H), zonder tussenkomst van het DB.

Toepassing en borging van inzet van de juiste instrumenten moet voor een ieder transparant zijn. Willekeur moet worden vermeden. Met het handboek wordt een basis gelegd voor een praktijkgerichte en transparante handhaving met een proactieve communicatie tussen vergunninghouders, vergunningverleners en handhavers ter bevordering van de naleving van de wet- en regelgeving. Het handboek legt verder een basis voor een verdergaande professionalisering van de handhaving met een versterking van de samenwerking met andere handhavingsspartners.

De status van het handboek is tweërlei:

Ten eerste bevat het een beschrijving van het door het waterschap te voeren handhavingsbeleid. Vandaar dat het handboek destijds ook is vastgesteld door het dagelijks bestuur van het Waterschap De Dommel. Het dagelijks bestuur is immers verantwoordelijk voor de bestuursrechtelijke handhaving van de regelgeving.

Het vastleggen (en bekendmaken) van het beleid kan van doorslaggevende betekenis zijn bij eventuele procedures voor de bestuursrechter. Bovendien kan bij de motivering van handhavingsbeschikkingen volstaan worden met een verwijzing naar dit beleid.

Daarnaast is het handboek vooral ook een praktische handleiding voor de handhavers zelf. Door middel van onder meer protocollen en modellen wordt een

uniforme wijze van handhaven nagestreefd, iets want voor de “klant” ook duidelijkheid en houvast moet geven.

Het handboek (en bijlagen) is via www.dommel.nl/handhaving snel oproepbaar.

In het DB van 20.8.2013 is besloten om in samenwerking met gemeenten, provincie en Omgevingsdienst in de geest van de wet en eerder gemaakte afspraken (Dienstverleningsovereenkomst, visie B) te handelen. Deze keuze komt overeen met de nadien (30.6.2014) door de Unie van Waterschappen vastgestelde visie. Door de inwerkingtreding van de Omgevingswet, zal de afstemming met de gemeenten, provincie en Omgevingsdiensten wijzigen. Het handboek wordt naar gelang de veranderingen hierop aangepast.

1. INLEIDING

Voor u ligt het handboek Handhaving van het proces Toezicht en handhaving. Aangegeven wordt hoe invulling wordt gegeven aan de eisen en verplichtingen uit het landelijke professionaliseringstraject waarover het DB reeds in een eerder stadium is geïnformeerd (DB 03.2497/vdG d.d. 24 september 2003). Het handboek is voor een ieder die met het proces van T&H betrokken raakt bedoeld als informatiebron en naslagwerk. Het is ook een kapstok voor het documenteren van alle eisen die worden gesteld aan een professionele handhavingsorganisatie. Tenslotte is het grootste deel voor externe partners (en eventueel andere geïnteresseerden en ook "klanten") als informatiebron via het internet ontsloten.

In het handboek wordt met name een beschrijving gegeven van toezicht-, handhaving- en gedoogstrategie voor zowel bestuursrechtelijke als strafrechtelijke handhaving. Verder wordt ingegaan op de interne en externe samenwerkingsvormen die T&H kent.

In hoofdstuk 2 worden de doelen en condities neergezet die het Waterschap De Dommel voor zichzelf heeft gesteld. Hierbij wordt in het kort weergegeven hoe het waterschap hier invulling aan geeft. In hoofdstuk 3 worden de verschillende strategieën beschreven en vervolgens wordt in hoofdstuk 4 uitgewerkt hoe de uitvoering daarvan is geregeld.

Parallel aan de opstelling en implementatie van het handboek liep de ontwikkeling van de "kwaliteitsparaplu" voor het proces T&H. Deze kwam boven het handboek te staan en was in feite een eerste aanzet voor een op kwaliteit te certificeren T&H-proces. De kwaliteitsparaplu beschreef hoe je met beleid en procedures moest omgaan en is destijds (december 2004) voor de afdeling V&H opgesteld. Inmiddels is het waterschap procesmatig georganiseerd en zijn de nodige procedures dusdanig aangepast en gewijzigd wat de kwaliteitsparaplu eigenlijk overbodig heeft gemaakt. Vanaf augustus 2013 is daarom de kwaliteitsparaplu geheel in het handboek verweven.

Leesadvies:

Achter elke paragraaf is de status beleid, informatief of werkwijze weergegeven. In sommige gevallen wordt verwezen naar bijlagen.

Het gaat dan met name om procesbeschrijvingen, werkinstructies en protocollen die een eigen werking hebben. In andere gevallen wordt verwezen naar documenten die te vinden zijn op de website van het Waterschap De Dommel of naar eigen opslag. In dit geval gaat het over naslagwerken met een vooral interne werking of, in het kader van de privacywetgeving, vertrouwelijke stukken. Nadere informatie daarover is bij de manager T&H te verkrijgen.

2. DOELEN EN CONDITIES

In dit hoofdstuk worden voorwaarden en eisen uitgewerkt waaraan als uitgangspunt minimaal voldaan moet worden om handhaving bij het Waterschap De Dommel tot een succes te maken. Belangrijk daarbij te noemen is de notitie "V&H nieuwe stijl van wettelijke naar wenselijke taken" die 9.10.2002 door het DB is vastgesteld (Join DOSS-33565/06). Daarin is het resultaat opgenomen van het Visie-Missie-traject wat T&H (en destijds ook Vergunningen) heeft doorlopen. In de "foto gewenst" is die visie-missie van T&H in 2016 gevisualiseerd. Deze foto is te zien in de bijlagen (voor de inhoudsopgave).

Om de doelen en condities voor de handhaving te kunnen vastleggen moet het waterschap:

1. inzicht hebben in het beheersgebied, de doelgroepen en de daarvoor geldende regelgeving;
2. prioriteiten stellen op grond van uitgevoerd nalevingsonderzoek en risicoanalyse;
3. handhavingsdoelen opstellen voor naleving, meetbaar en gerelateerd aan een bekende uitgangssituatie;
4. organisatorische condities vaststellen en ontwikkelen voor het bereiken van de doelen;
5. de opleidingen en middelen voor de organisatie en de handhaving beschikbaar stellen;
6. mandaat verlenen;
7. randvoorwaarden vaststellen

In de volgende hoofdstukken is te lezen hoe de stand van zaken ten aanzien van deze vereisten is.

Status:

Informatief

2.1 Probleemanalyse; inzicht in beheersgebied, doelgroep en regulerend kader

2.1.1 Inzicht in beheersgebied

Inzicht in het beheersgebied is gestart door onder andere de gebiedsgerichte rapportage 2003 en de gegevensregistratie van de vergunnings- en meldingsplichtige lozers en activiteiten (in systeem PowerBrowser). Via GIS is velerlei informatie vanuit de diverse processen (gebiedsgericht) op te vragen. Ook is er een GIS-koppeling met PowerBrowser.

De gebiedsgerichte rapportage is inmiddels vervangen/ achterhaald door diverse andere rapportages, hieronder genoemd.

Monitoringsrapportage (o.a. Feiten en Cijfers, Trendanalyses, ZICHT rapportages)

Diverse rapporten en een jaarlijkse interne rapportage door Advies waterbeheer worden gebruikt in de jaarlijkse prioritering van het uitvoeringsplan T&H. Met de betrokkenen zijn werkafspraken gemaakt welke jaarlijks worden geactualiseerd en daarna in de prioritering worden gebruikt.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

In 2021 is voor de KRW het Stroomgebiedsbeheerplan Maas 2022-2027 (SGBP 2022-2027) opgesteld. Hierin staan voor de KRW waterlichamen binnen het beheergebied van o.a. Waterschap De Dommel de KRW opgaven en hiermee

samenhangende maatregelen voor de planperiode tot 2027. De KRW maatregelen zijn opgenomen in het WBP5 (Waterbeheerprogramma). Alle plannen zijn op internet en Spraakwater (de naam van het intranet van Waterschap De Dommel), inzichtelijk gemaakt. Het landelijke Waterkwaliteitsportaal (WKP) verzamelt, beheert en ontsluit gegevens voor de KRW van alle oppervlaktewaterbeheerders (www.waterkwaliteitsportaal.nl).

WBP5

Het WBP5 (2022-t/m 2027) en de Watertransitie (ambitie 2050) zijn leidend voor T&H met 3 sturende principes :

1. Elke druppel vasthouden en infiltreren waar deze valt,
2. Functies passen zich aan het bodem- en watersysteem aan en
3. Wat schoon is moet schoon blijven.

Het waterschap werkt ook in WBP5 met de 3 waterdoelen: Voldoende water, Droge voeten en Schoon water die elk een programmatische aanpak hebben.

Het principe “Wat schoon is moet schoon blijven” wordt hieronder nader toegelicht. Alle gebruikers zijn verantwoordelijk voor een goede waterkwaliteit. Iedereen geeft het water minstens zo schoon af (of binnen wettelijke verplichtingen zoals vergunningen/ algemene regels) als ze het hebben ontvangen.

- Het waterschap zet zich in voor de bronaanpak en end-of-pipe-oplossingen voor een verbetering van de kwaliteit van het effluent (denk –naast nutriënten- aan medicijnresten en microplastics);
- Gemeenten gebruiken het rioolstelsel waar het voor bedoeld is, namelijk het transporteren van vuil water naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie;
- Natuurgebieden zijn de ‘schoonwatermachines’ van het watersysteem. Ze vormen samen met (agrarische) bufferzones langs watergangen ononderbroken aders door het landschap met biodiversiteit voor natuur, landbouw en mensen;
- Agrarische percelen hebben geen negatief effect op de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en het grondwater.
- Bufferzones langs watergangen zorgen voor extra zuivering. Of een ondernemer dit invult door extensivering, kringlooplandbouw, precisie-landbouw of een andere vorm, is aan de ondernemer.

Hoe maken we het verschil in 2027?

- Maatregelen schoon water voor KRW in 2027 gerealiseerd (bijlage 1 WBP5).
- De waterkwaliteit is eind 2027 aantoonbaar verbeterd;
 - ▶ gestructureerde aanpak van nieuwe stoffen, onze eigen inspanningen worden gecombineerd met de andere partners (drinkwaterbedrijven en waterschappen) binnen de Schone Maaswaterketen om te komen tot een duiding en handelingsperspectief
 - ▶ verdere zuivering effluent, maatregelen voor vergaande zuivering van stikstof en fosfaat zijn geprogrammeerd voor Eindhoven en Tilburg. Hier zal ook een aanvullende stap worden gerealiseerd voor de verwijdering van medicijnresten
 - ▶ hergebruik effluent
- Gewenste waterkwaliteit vastgesteld voor overige wateren bij gebiedsgerichte aanpak.

In 2019 is er een watersysteemanalyse uitgevoerd voor de waterlichamen in ons beheergebied. Voor elk waterlichaam is beschreven wat de huidige doelen zijn, welke belastingen (o.a. bronnen, stoffen) er zijn en welk pakket aan maatregelen nodig is om de doelen te halen. De uitkomsten vormden input voor het nieuwe WBP5/SGBP (Stroomgebiedsbeheerplan) 2022-2027 en zijn vastgelegd in factsheets. Dit alles tezamen levert input voor inzicht in het beheersgebied. Met name het WBP is sturend voor het stellen van integrale prioriteiten. Halverwege de KRW/WBP planperiode zal de watersysteemanalyse opnieuw worden uitgevoerd en de factsheets worden geactualiseerd.

Status:

Informatief en werkwijze

2.1.2 Inzicht in doelgroep en regulerend kader

In dit hoofdstuk wordt kort het wettelijk kader geschetst dat materieel van belang is. Het is niet de bedoeling hier uitgebreid inhoudelijk in te gaan op de verschillende artikelen maar een algemene beschrijving te geven.

De doelgroepen zijn heel ruim: iedereen (bedrijven, burgers, agrariërs) heeft belang bij een goede waterhuishouding en schoon, niet verontreinigd oppervlaktewater. Regulering vindt plaats middels volgende wet- en regelgeving;

Waterwet

Vanaf 1-1-2024 is deze wet grotendeels vervangen door de Omgevingswet en daarbij behorende besluiten. Voor T&H staat er niets relevant meer in die wet.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Omgevingswet)

Vanaf 1-1-2024 is deze wet vervangen door de Omgevingswet en daarbij behorende besluiten.

Waterschapswet

De Waterschapswet (Ww), die op 1 januari 1992 in werking trad, is een organieke wet. Daarmee wordt bedoeld een wet die enerzijds uitvloeisel is van een grondwettelijke opdracht (artikel 133 Grondwet), anderzijds de organisatie van een staatsorgaan betreft. De Ww regelt de totstandkoming en reglementering van waterschappen, de samenstelling en inrichting van het waterschapsbestuur, de bevoegdheid van het waterschapsbestuur, de financiën alsmede het toezicht op het waterschapsbestuur. In de Ww worden de bevoegdheden van het dagelijks bestuur en de voorzitter beschreven en wordt de bestuursdwangbevoegdheid toegekend aan voornoemde bestuursorganen (artikel 61 Ww).

Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant

In deze provinciale verordening worden beschermde gebieden met betrekking tot grondwater aangewezen. Deze zijn van belang bij de uitvoering van de Waterschapsverordening.

Waterschapsverordening Waterschap De Dommel

De Waterschapsverordening is deels de nadere uitwerking van de Omgevingswet, hetgeen vanuit Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant is geregeld en deels

autonome regelgeving van het waterschap. In de Waterschapsverordening zijn de burger rechtsreeks bindende gebods- en verbodsbepalingen opgenomen ter bescherming van een goede waterhuishouding. 1 maart 2015 was de nieuwe, Brabant-brede Keur vastgesteld (partiële), herzieningen (diversen inmiddels) worden via de reguliere weg gepubliceerd. Vanaf 12 mei 2022 is de nieuwe Waterschapsverordening vastgesteld. Deze is tegelijkertijd met de Omgevingswet in werking getreden (1-1-2024).

Besluit bodemkwaliteit

Het besluit heeft als doel het tegengaan van verontreiniging en hergebruik van bouwstoffen. Het is van toepassing voor alle bouwstoffen (grond, bakstenen, asfalt, slakken, beton e.d.) die in werken worden toegepast. Het gebruik van schone grond en categorie 1 bouwstoffen is meldingsplichtig. Voor de toepassing van overige bouwstoffen is een Omgevingsvergunning voor een wateractiviteit verplicht. Vanaf 1-1-2024 is deze wet grotendeels vervangen door de Omgevingswet en daarbij behorende besluiten.

Scheepvaartverkeerswet

De Scheepvaartverkeerswet (Svw), die op 1 januari 1993 volledig in werking is getreden, wordt beoogd een algemeen wettelijk kader met betrekking tot de ordening van het scheepvaartverkeer tot stand te brengen. Gezien de omschrijving van het begrip schip, te weten elk vaartuig, met inbegrip van een vaartuig zonder waterverplaatsing en een watervliegtuig, dat feitelijk wordt gebruikt of geschikt is om te worden gebruikt als middel tot verplaatsing te water, vallen ook roeiboten en kano's onder de Svw.

Het waterschap heeft op basis van de Svw 1 verkeersbesluit genomen. Hierin is bepaald waar wel en niet gevaren mag worden en met welk type vaartuig.

Het belang van de wet voor de handhaving op het terrein van kwantiteitsbeheer is met name gelegen in de door de Svw beoogde te beschermen belangen, te weten, het voorkomen of beperken van schade door het scheepvaartverkeer aan oevers of werken in combinatie met het voorkomen van schade aan landschappelijke of natuurwetenschappelijke waarden. Overigens is in verband met mogelijk wettelijke hiaten, begin 2021 een intern (en extern via de Unie van Waterschappen) onderzoek gestart naar de toezicht en opsporingsbevoegdheid van deze wet. In het eerste kwartaal 2022 is via de interne werkgroep nautisch beheer een nieuw afwegingskader en werkwijze vastgesteld waarbinnen T&H zich kan bewegen (vindplaats: T/handhaven/Projecten/Nautisch beheer).

Waterbeheerprogramma (5)

In het WBP zijn de waterhuishoudkundige functies en doelstellingen van de wateren en aangrenzende gronden vastgelegd. Het WBP is een (bestuurlijk) kader voor het afwegen van belangen door het waterschap. Het nieuwe WBP is vanaf 2022 tot 2028 opgesteld (zie ook onder 2.11).

Wet Gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb)

De waterschappen zijn zelfstandig bevoegd hiervoor op te treden. De NVWA (Nederlandse Voedsel en Waren autoriteit) blijft echter de specialist voor deze wet. Optreden door ons beperkt zich tot direct, water-gerelateerde onderwerpen. Er zijn diverse werkafspraken met de NVWA gemaakt waarna op diverse plaatsen in de handboek wordt verwezen.

Verordening schade

Als hoofdregel geldt dat het treffen van verkeersmaatregelen als een normale maatschappelijke ontwikkeling moet worden gezien. Nadelige gevolgen van verkeersmaatregelen hoeven dan ook in beginsel niet te worden gecompenseerd. Tenzij een individueel belang onevenredig zwaar wordt getroffen door een verkeersmaatregel. Hiertoe beschikt het waterschap over een "Verordening schade". Deze verordening bevat een procedure voor vaststelling van de schade en de wijze waarop deze schade moet worden gecompenseerd. Deze vergoeding kan bestaan uit een uitkering van een geldbedrag, maar ook uit het treffen van compenserende maatregelen.

Omgevingswet

Er is (en wordt nog steeds) druk gewerkt aan de "nieuwe" Omgevingswet die een groot aantal wetten, met name in het omgevingsrecht, heeft gebundeld. Ook water-gerelateerde wetten hebben hierin een plaats. Na herhaaldelijk uitstel is deze op 1-1-2024 in werking getreden. Met name het BAL (Besluit Activiteiten Leefomgeving) en het BOR (Besluit Omgevings-Recht) zijn voor ons van belang. Zij vervangen veel voorheen geldende aparte lozings-besluiten.

Wet Verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving

Vanaf 14 april 2016 is deze wet in werking getreden (opgenomen in de Omgevingswet en het formeel bekend als het besluit van 21 april 2017 tot wijziging van het Besluit omgevingsrecht). In die wet is de vernieuwing van het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving vastgelegd. De wet VTH is verankering van de afspraken tussen de rijksoverheid, de provincies en gemeenten om de vergunningverlening, het Toezicht en de Handhaving van het omgevingsrecht beter te organiseren.

Ook zijn er in deze wet bepalingen opgenomen over informatie-uitwisseling en samenwerking tussen onder andere provincies, gemeenten, waterschappen, Openbaar Ministerie en de politie bij de uitvoering en de handhaving. Ook zijn procescriteria opgenomen voor vergunningverlening en worden voorwaarden vastgelegd voor informatie-uitwisseling (zoals Inspectieview).

Verordening Systematische toezichtinformatie Noord-Brabant 2025

De provincie heeft deze opgesteld waarin een groot aantal eisen zijn opgenomen waaraan o.a. de waterschappen moeten voldoen als het gaat over hun handhavingsactiviteiten en met name de borging en informatie-uitwisseling hierover richting Gedeputeerde Staten (met de provincie als regisseur). Periodiek vindt er een toetsing door de provincie als interbestuurlijk toezichthouder plaats op onderdelen van landelijke kwaliteitscriteria (Omgevingswet). Op 31 januari 2025 is deze op de Omgevingswet aangepast.

Algemene verordening gegevensbescherming en de Wet politiegegevens

Hebben verstrekkingen gevolgen voor de uitwisseling van o.a. handhaving-gegevens. De Wet politiegegevens (Wpg) en het Besluit politiegegevens buitengewone opsporingsambtenaren (en bijbehorende besluiten) zijn meegenomen bij aanpassingen in dit handboek. Op de afgeschermdde Teamsomgeving Handhaving/Opsporing/AVG-WPG zijn hierover regelingen/ afspraken opgenomen.

Vanuit de borging van privacygegevens (Wpg en AVG) is voor Waterschap De Dommel het systeem "Blue Dolphin" beschikbaar. De manager T&H is verantwoordelijk voor het actueel houden hiervan. Dit geldt ook voor het Mavim-systeem alwaar de procesbeschrijving T&H is opgenomen. Zowel voor interne medewerkers en externe handhavingpartners worden relevante persoonsgegevens uitgewisseld, de verder in het handboek vermelde toezending van handavingsverslagen en lopende handavingszaken. Deze uitwisseling is noodzakelijk voor een goede taakuitvoering en voldoet verder aan de voorwaarden van de AVG/Wpg. Via Inspectieview wordt vanuit PowerBrowser de uitwisseling bestuurlijke handavingsinformatie geregeld (geen strafrecht).

Status:	Informatief
---------	-------------

2.2 Prioriteringsafwegingen en –systemen

Het Uitvoeringsplan is gebaseerd op het beleidsplan, het directieplan, het procesplan en de voorjaarsnota.

Met de voorjaarsnota geeft het algemeen bestuur het dagelijks bestuur en de organisatie kaders mee voor de uitwerking van de waterschaps-koers in de beleidsbegroting. Dit zodat het algemeen bestuur kan sturen op een effectieve en efficiënte doelrealisatie.

In de voorjaarsnota zijn de ambities van het WBP5 vertaald naar doelen en resultaten met de bijbehorende middelen voor de komende jaren en in de beleidsbegroting naar doelen en resultaten met de bijbehorende middelen voor die jaren (2023-2027).

Het geeft aanvullende voorwaarden m.b.t. de uitspraken die in de voorjaarsnota zijn gedaan over de positionering van het waterschap in de samenwerking met andere partijen. Realisatie van waterschapsdoelen staat voorop. Het beleidsplan benoemt de programma's en het beleidsveld waarbij T&H met name onderdeel uitmaakt; Watersysteem. In het beleidsplan wordt tevens aangegeven in hoeverre taken zich verhouden met de benodigde en beschikbare middelen (bijvoorbeeld dat we vanuit de bestaande capaciteit moeten werken tenzij er nieuwe taken bijkomen). Onder Bestuur en Bedrijfsvoering vallen ook thema's als de Omgevingswet, het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, de digitale transitie, informatiebeveiliging en Strategische Personeelsplanning. Het laatste beleidsveld is Waterketen (zuiveringen e.d.).

Het door T&H opgestelde Uitvoeringsplan en de evaluatie is gebaseerd op genoemde plannen en wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld waarmee tevens goedkeuring wordt verleend aan de inzet van financiën en personeel, in relatie tot die doelen en prioriteiten. Slechts als hiervan wordt afgeweken dient dit te worden vermeld in het Uitvoeringsplan en de evaluatie.

Vanaf 2016 wordt met programmamanagement gewerkt. In deze nieuwe werkwijze zal met name de samenhang van doelen, het beleidsplan, de probleemanalyse over alle beleidsvelden worden gewogen en worden bepaald (geprioriteerd). Jaarlijks worden de prioriteiten voor het komende jaar afgestemd. Programmasturing is altijd aan verandering onderhevig. Alle programma's, beleidsvelden en thema's hebben invloed op het proces van T&H. De bijdrage aan Schoon Water richt zich voornamelijk op stikstof en fosfaat, zware metalen en gewasbeschermingsmiddelen. De werkwijze daarbij is dat we een activerende overheid zijn (agenderen en kaders stellen), anderen stimuleren te veranderen (helpende hand), integrale

gebiedsgerichte aanpak en differentiatie aanpak per gebied a.d.h.v. knelpunten (maatwerk).

T&H zal de komende jaren de uitkomsten uit bovenstaande evaluaties en analyse gebruiken voor hun taakuitvoering/ risicoanalyse/ prioritering. Vanuit een (medio 2020) uitgevoerd onderzoek naar VTH-taken wordt m.n. de afstemming/ samenwerking tussen beleid en T&H verder verbeterd.

Naar aanleiding van een evaluatie van de uitvoeringscijfers wordt vanuit een risico-probleemanalyse voor het volgende jaar geprioriteerd.

Gebruikt is input van binnenuit; het WBP5, de acties uit Leven-de-Dommel, het (oude, van 2023) Directieplan (slagvaardig, wendbaar en zichtbaar), de gebiedsgerichte informatie (zie 2.1.1) en met name specifieke monitoringsgegevens (informatie-gestuurd). Vanuit het benodigd aantal fte's ook vanuit de rapportage "V&H nieuwe stijl, van wettelijke naar wenselijke taken". Ook draagt T&H bij aan verbeteren van de biodiversiteit (Deltaplan Biodiversiteit) door o.a. controles op droogte (onttrekkingen) en de teelt- spuit en mestvrije zones. Ook zijn eerder vanuit de directie kernwaarden benoemd: Samenwerken, slagvaardig, deskundig en betrouwbaar. Deze zijn niet specifiek in de procesvoering uitgeschreven. T&H draagt echter aan al die aandachtsgebieden en kernwaarden bij. Tenslotte wordt er jaarlijks een procesplan T&H opgesteld (op aanvraag beschikbaar) vanwaar ook uit wordt geput en complementair is aan de prioritering. Wijziging van bestuurlijke prioriteiten kunnen leiden tot gemotiveerde aanpassing (wendbaar) van het Uitvoeringsprogramma. Uitgangspunt daarbij zijn de op 5.11.2020 door het DB vastgestelde 7 principes voor hun dagelijks handelen ("haalbaar en betaalbaar"). Deze worden ook verwerkt in het jaarlijkse uitvoeringsprogramma.

Door het jaarlijks goedkeuren van de begroting wordt de inzet van fte's vastgesteld. Vanuit organisatie-brede programmering wordt bepaald hoe aan de waterschaps-doelstellingen voldaan gaat worden hetgeen wordt besproken in diverse proces-afstemmingsoverleggen. Niet alleen resultaat- maar ook doelgerichte aanpak door b.v. gebiedsgericht optreden maakt onderdeel uit van de programmering voor T&H. Externe input wordt ook gebruikt, verder beschreven in 3.2.2. (externe afstemming) en komt terug in het jaarlijkse DB-voorstel. Hierbij ligt er ook een koppeling vanuit de Maatwerkovereenkomst (MOK) met de provincie (oktober 2021).

Alle informatie leidt dan van een jaarlijkse risicoanalyse tot prioritering. Dit is een jaarlijkse exercitie en wordt door het DB jaarlijks geaccordeerd (slagvaardigheid en wendbaarheid uit Directieplan).

Daarbij wordt ook opgemerkt dat naast inhoudelijke ook algemeen geldende kaders gelden zoals de LHSO en de "handhavingsplicht".

Prioriteringssystemen

De gegevensregistratie van lozers binnen het beheersgebied gebeurt in het geautomatiseerde registratiesysteem PowerBrowser en in het zakensysteem Djuma. PowerBrowser is nog volop aan verbeteringen onderhevig, hier zijn alle doelgroepen en bijbehorend regulerend kader ondergebracht.

Gebleken is dat door gewijzigde wet-regelgeving maatwerk beter op zijn plaats is en jaarlijks een afweging/ prioritering wordt uitgevoerd (in jaarlijks DB-voorstel terug te vinden).

Wat in de jaarlijkse prioritering ook wordt meegenomen zijn zaken als milieubelasting, kans en effect.

Bij milieubelasting gaat het met name om vrachten van stoffen die geëmitteerd worden. De aard en de omvang hiervan zijn medebepalend voor de gevolgen voor

de omgeving indien er al dan niet opzettelijk iets misgaat. Bij “kans” gaat het om de fraudegevoeligheid, de mate waarin wet- en regelgeving wordt nageleefd, de bedrijfsvoering en de mate waarin met calamiteiten wordt omgegaan. Bij “effect” gaat het om de kwetsbaarheid van de omgeving die bestaat uit de rioolwater-zuiveringsinstallatie en/of het oppervlaktewater waarin de verontreinigende stoffen terechtkomen. Voor iedere rioolwaterzuiveringsinstallatie is daarom onderzoek verricht naar de specifieke gevoeligheid van het zuiveringsproces, de mogelijkheden om calamiteuze lozingen te bufferen en de aard en hoeveelheid afvalwater dat wordt verwerkt. De ontvangende oppervlaktewateren zijn geclassificeerd op basis van kwaliteit en functie. Na elke controle wordt in PowerBrowser een her-controle-datum ingevuld. Er is daarbij al een prioritering doorgevoerd door standaard een controlefrequentie aan te houden die dan naar gelang de constatering wordt aangepast.

Daarnaast heeft het waterschap bijdrage geleverd aan het Wegingsmodel risicoprioritering indirecte lozingen wat door de Omgevingsdiensten is doorgevoerd (19-5-2015). Voor het waterschap zelf is de notitie Samenwerking Waterschap De Dommel en Omgevingsdiensten bij indirecte lozingen mede in de controlefrequentie doorgevoerd (basis is het Beleid doelmatige werking zuiverings-technische werken Aa en Maas, Brabantse Delta en De Dommel van juni 2013 (Djuma 15573). Deze werkwijze is in 2022 opnieuw door de deelnemers geactualiseerd.

Voor BH&I (Belastingheffing- en invordering) wordt Tocio als prioriteringsmodule gebruikt. De bedrijfsbezoeken/ frequentie in PowerBrowser zijn hierop aangepast.

Door de overdracht van bevoegdheden is de toezichtfrequentie bij indirecte lozingen door het waterschap gewijzigd. Voortaan wordt door het waterschap enkel nog toezicht gehouden bij indirecte lozingen waarbij bij de doelmatige werking van de rioolwaterzuivering (Rwzi) kan worden belemmerd c.q. de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater negatief kan worden beïnvloed.

Vanuit dit oogpunt zijn de verschillende branches beoordeeld en is de nieuwe risicoanalyse uitgevoerd en in PowerBrowser door-gepland. Er is vanuit de Waterketen tevens een processchema “Inschakelen rioolbeheerder” opgesteld (T:\Handhaven\Informatie\Procedures instructies algemeen).

De meetgegevens van controles komen in het programma WebisMeet dat geraadpleegd kan worden. Voor het inzicht in het beheersgebied is al een koppeling met GIS tot stand gebracht. Met behulp van het programma het BIC-Portaal (Informatie managements-tool) en de tijdsregistratie (TIM) kan er ook een antwoord worden gegeven op alle vragen vanuit het management, en kunnen overzichten worden gegenereerd (b.v. vanuit de begroting of tijdsregistratie) die voor derden of voor de eigen procesvoering van belang zijn.

Door het toepassen van deze systematiek wordt mede invulling gegeven aan het ontlasten van het bedrijfsleven. Bedrijven waar het goed gaat worden daarom minder bezocht (gepland).

Momenteel wordt in PowerBrowser, nadat een controle is uitgevoerd, een nieuwe controledatum ingevoerd (met een alert via Outlook voor de behandelaar). Voor industrie is hiervoor een vaste frequentie beschikbaar (T:\Handhaven\T&H - BH&I\Toezicht\Vergunningbedrijven\ Controlefrequenties).

Voor agrarische /zaken Waterschapsverordening wordt voortaan enkel op de constatering door-gepland.

Met opmerkingen [JR1]: Klopt niet meer

Vanuit het professionaliseringstraject waterkwantiteitsbeheer wordt een afzonderlijke prioritering toegepast. Hiervoor wordt een risicomatrix gebruikt (bijlage 2). De matrix is vanaf 2003 tot 2007 door Stowa (i.s.m. Royal Haskoning en Grontmij) in 1^e aanleg voor vergunningverlening opgesteld waarbij een doorvertaling is gemaakt naar handhaving. Een van de deelnemers aan de diverse werkgroepen daarbij was Waterschap De Dommel.

Met name door de input van “expert judgement” is in juli 2009 (maart 2015 aangepast), vanuit het stroomgebied door de 3 senior beheersopzichters en vanuit de handhavers, alsmede de senior juridisch adviseur waterbeheer, deze voor T&H op maat gemaakt. Dit is in samenwerking met Juridische zaken, de manager T&H, een handhaver en de regiobeheerders uitgevoerd. De opzet van deze risicobepaling is mede gebaseerd op de “Kans X Effect factoren. Milieubelasting is hier eigenlijk niet direct sprake van, er is immers geen emissie van lozingen/stoffen. Daarnaast beschermt de Waterschapsverordening eigenlijk (nog) geen ecologische effecten (tenzij deze in geen enkele andere wet- regelgeving wordt beschermd). Door de risico's en negatieve effecten ruim te omschrijven kan de milieubelasting, voor zover aanwezig, toch worden meegenomen.

Doordat de PDCA-cyclus wordt gebruikt wordt deze risicoanalyse ook meegenomen en indien daar aanleiding toe bestaat, aangepast. Aan de hand daarvan worden prioriteiten gesteld die vervolgens terugkomen in het Uitvoeringsplan van T&H. In het schema zijn de scores door-vertaald naar de (landelijke) handhavingsstrategie (zie hoofdstuk 3.4.) welke altijd uitgangspunt blijft bij de beoordeling van de risicoscores (dus afwijken gemotiveerd is toegestaan!).

Op het gebied van waterkwantiteitsbeheer wordt dus gebruik gemaakt van een andere prioriteringsmethodiek op basis waarvan inzicht kan worden verkregen in het beheersgebied. Dit geschiedt aan de hand van een probleemanalyse (bijlage 3) met daaraan gekoppeld een prioriteringsmethodiek. Deze dienen weer als basis voor het Uitvoeringsplan.

Prioritering bij nautisch beheer is slechts zeer beperkt van omvang. Eén van de knelpunten hierin is de handhaafbaarheid. Januari 2011 is een herziening van het Verkeersbesluit Vaarwegen Waterschap De Dommel 2010 afgekondigd. Op 22 oktober 2013 heeft het DB het vaarbeleid vastgesteld waarbij de Recreatienota als beleidskader wordt gehanteerd. Slechts bij signaal-excessen wordt optreden gevraagd. In de loop der jaren zijn er echter meerdere meldingen gekomen en werd begin 2021 een nader onderzoek naar toepasbaarheid en bevoegdheden uitgevoerd. Op 13.9.2021 werd dit onderzoek afgerond (Djuma zaak 15238). Dit heeft vanaf 2022 geleid tot her-prioritering en een structurele verhoging van controles. Het beleid voor nautisch beheer wordt mogelijk in 2025 herzien.

Status:

Informatief en werkwijze

2.3 Handhavingsdoelstellingen

In de missie van de afdeling V&H (inmiddels valt T&H onder het programma Watersysteem) is dit als volgt verwoord: Wij reguleren lozingen op het oppervlaktewater om de vastgestelde waterkwaliteitsdoelstellingen te realiseren en te behouden. Dit doen wij met name door vergunningen te verlenen, toezicht te

houden, te handhaven en hiertoe waterschaps-beleid te ontwikkelen. Op de website van het waterschap is ook de waterschaps-missie verwoord.

In het Uitvoeringsplan worden de handhavingsdoelstellingen jaarlijks voor T&H beschreven. Voor T&H zijn de doelstellingen niet enkel beperkt tot voor de waterkwaliteit maar sinds 2007 ook voortaan tot de waterkwantiteit (en nautisch beheer). In hoeverre wordt voldaan aan deze doelstellingen wordt expliciet in het jaarlijkse DB-voorstel (Uitvoerings- evaluatieprogramma) vermeld.

Op basis van onder meer het risico voor het milieu en waterbeheer wordt een gewenst en meetbaar nalevingniveau vastgesteld. Nalevingdoelstellingen worden periodiek bijgesteld. Vooruitlopend op de nalevingsdoelstellingen kunnen handhavingsdoelstellingen vastgesteld worden.

Handhavingsdoelstellingen:

1. Voorkomen van overtredingen:
Hieronder valt het preventief toezicht en het bevorderen van normconform gedrag door middel van voorlichting.
2. Normconform gedrag:
Het bestuursrechtelijke handhavingstraject met de daaraan verbonden middelen heeft tot doel de beëindiging van overtredingen en het ongedaan maken van de schade. Het strafrechtelijke traject met de in dat kader toe te passen sancties heeft vooral tot doel de overtreder te straffen.
Beide trajecten hebben tot doel te zorgen voor naleving van de gestelde regels. Dit is bereikt wanneer een overtreding is beëindigd en herhaling van overtredingen achterwege blijft.

Inhoudelijke doelstellingen van het Waterschap De Dommel

Met het nastreven van de handhavingsdoelstellingen wordt bijgedragen aan inhoudelijke doelen van het waterschap:

1. het verbeteren van het aquatisch milieu
Bij het verlenen van de vergunning of het opstellen van de algemene regels wordt echter primair bepaald wat in het betreffende geval noodzakelijk is ter bescherming van het aquatisch milieu;
2. het veiligstellen van het onderhoud aan de oppervlaktewateren;
3. het zorgen voor een goede waterbeheersing.

Met het handhaving van de waterkwantiteit worden ook nog de volgende inhoudelijke doelen nagestreefd:

- zorgen voor een goede waterhuishouding rekening houdend met de in het provinciaal waterhuishoudingsplan in waterbeheerplan/programma vastgestelde functies en doelstellingen;
- veiligstellen uitvoering beschermingsbeleid in de gebieden zoals die in de Waterschapsverordening zijn vastgelegd.

In het beheersgebied vinden diverse activiteiten plaats die, direct of indirect, van invloed zijn op de waterbeheersing (aan-, afvoer- en berging van water).

Bij het verlenen van de vergunning wordt, rekening houdend met het belangenkader van de betreffende wettelijke regelgeving, primair bepaald wat in het betreffende geval noodzakelijk is ter bescherming van de waterstaatkundige en ecologische belangen. Het te voeren beleid op voorgaande terreinen is vastgelegd in het WBP5.

Het jaarlijkse directieplan, o.a. gestoeld op het geldende bestuursakkoord wordt in de procesvoering bij T&H rekening mee gehouden. Zij zijn dan wellicht niet specifiek uitgeschreven, echter T&H draagt altijd hier aan bij (in jaarlijks DB-voorstel komt dit ook terug).

Met het handhaving in het kader van nautisch beheer worden ook nog de volgende inhoudelijke doelen nagestreefd:

- veiligheid van scheepvaartverkeer;
- bescherming van ecologie.

Status:	Informatief
---------	-------------

2.4 Organisatorische condities

Om de doelen te bereiken moet een aantal organisatorische condities aanwezig zijn. Deze organisatorische condities zijn:

1. uniforme werkwijze;
2. kengetallen bij handhavingsdoelstellingen;
3. capaciteitsberekening;
4. functiescheiding vergunning(ontheffing)verlening en handhaving.

Status:	Informatief en werkwijze
---------	--------------------------

2.4.1 Uniforme werkwijze

Een goede uniforme werkwijze is van belang (zie ook 2.7.4. procesbeschrijvingen, modelbrieven en automatisering). Op die manier wordt de kans op negatieve gevolgen, bijvoorbeeld procesrisico's, financiële aansprakelijkheid, het niet halen van beleidsdoelstellingen en imagooverlies, gereduceerd (risicomangement). Door een consequente handhaving wordt tenslotte bereikt dat elke burger/ bedrijf bij een overtreding op het gebied van waterkwaliteit- kwantiteit op dezelfde manier wordt behandeld door het waterschap.

Een uniforme werkwijze is voor de handhaving van de waterkwaliteit- en kwantiteit gewaarborgd in de procesbeschrijving T&H (bijlage 4), werkinstructies (diverse bijlagen) en de workflow van het geautomatiseerde systeem PowerBrowser waar ook de modelbrieven zijn opgenomen.

2.4.2 Kengetallen bij handhavingsdoelstellingen

Het ontwikkelen van kengetallen vereist allereerst het definiëren van uit te voeren taken en de te onderscheiden typen van controles. Dit vindt plaats in het kader van Bedrijfs-Beheer-Processen (Unie- format 2015). Vervolgens vindt een differentiatie naar afgebakende doelgroepen plaats. Daarna wordt gestart met tijdschrijven. Op deze wijze worden kengetallen per doelgroep, per uitvoeringstaak en per type controle ontwikkeld.

Bij de start zullen de kengetallen sterk fluctueren maar naar mate de tijd vordert worden de kengetallen 'harder' en betrouwbaarder.

Indien wordt gekozen voor het tijdschrijven op een minder gedetailleerd niveau neemt de hardheid en de betrouwbaarheid van de kengetallen af.

In de tijdsregistratie (TIM) wordt op het proces van T&H geregistreerd. Deze worden voor het uitvoeringsplan) gebruikt (ook voor capaciteitsberekening).

Status:

Informatief en werkwijze

2.4.3 Capaciteitsberekening en uitbestedingskader

Het beschikbaar hebben van betrouwbare kengetallen is een belangrijk hulpmiddel voor de capaciteitsberekening van de uit te voeren taken. Mede op basis van de beschikbare menskracht en de capaciteitsberekening kunnen prioriteiten worden geformuleerd en/of bestuurlijke voorstellen tot uitbreiding of vermindering van de formatie worden onderbouwd. Jaarlijks wordt bij het maken van het jaarlijkse Uitvoeringsplan een actualiteitstoets en herberekening van de capaciteit uitgevoerd.

Het uitgangspunt voor de capaciteitsberekening van T&H blijft de notitie V&H nieuwe stijl (DB goedgekeurd 9.10.2002). Er zijn toen ook kengetallen vastgesteld welke nogmaals in het seniorenoverleg van 5-12-2016 zijn geactualiseerd. Toetsing daarvan geschiedt voortaan jaarlijks bij het vaststellen van de benodigde uren (bijlage 36). Hieruit kan dan worden doorgerekend hoeveel FTE benodigd is voor een adequaat handavingsniveau om aan de doelstellingen van het waterschap te voldoen. Als vanuit nieuwe wet-regelgeving- nieuw beleid aanpassing nodig is wordt dit afzonderlijk via de lijn van de organisatie ingebracht. Sinds deze notitie heeft dit geleid tot uitbreiding met 1 FTE vanaf eind april 2015 (overname grondwatertaak van de provincie). Tussentijds is door her-prioritering en verschuiving van taken en/of uitbesteding geen structurele aanpassing in de capaciteit nodig gebleken (aanvaardbaar risico waardoor gemotiveerde aanpassing acceptabel is).

Het WBP5 is als beleidskader leidend, ook voor T&H.

Naar aanleiding van de uitvoeringscijfers, de evaluatie over het voorgaande jaar wordt gekeken hoe dit zich verhoudt om vanuit een risicoanalyse tot prioritering voor het komende jaar te komen.

Gebruikt wordt input van binnenuit; o.a. het WBP5, indien opgesteld de Omgevingsscan, de Voorjaarsnota, het Directieplan, het procesplan, de gebiedsgerichte informatie, de Strategie Schoon Water en de brede screening bestrijdingsmiddelen). N.a.v. het directieplan en de bestuursopdracht wordt het beleidsplan geschreven van waaruit de programma's worden opgesteld. De programmering is vanaf 2020 gewijzigd. T&H valt m.n. onder het programma Watersysteem. Ook wordt voor wat betreft rioolozingen en onze zuiveringen, onder programma Waterketen een aandeel geleverd. In deze programma's worden o.a. de doelen beschreven van waaruit T&H een bijdrage kan leveren. Als de doelen uit alle programma's niet worden gehaald wordt onderzocht met welke tools, zoals T&H die doelen wel gehaald zouden kunnen worden, c.q. worden bijgesteld. Tevens vindt 1 keer per 14 dagen een DT- werkoverleg plaats om o.a. de lopende prioritering te bespreken. Periodiek wordt daarin ook een rollenoverleg toegevoegd (welke prioriteiten horen bij welk DT-lid thuis). Op die manier wordt er waterschap-breed een integrale afweging gemaakt en krijgt T&H een specifieke toewijzing. Vanuit T&H worden die vervolgens weer vervat in het Uitvoeringsplan en de evaluatie. In 2016 is ook gestart met een afzonderlijke integrale afstemming tussen de programma's en processen op het gebied van begroting, uren, resultaten, doelstellingen, en risico's. Vanuit de integrale prioritering wordt jaarlijks door het DB bepaald welke thema's aandacht moeten krijgen. Zoals vermeld in 2.2. van het Handboek handhaving en de bijlage 1-2 en 3 daarvan wordt aangegeven hoe die prioritering standaard voor T&H tot stand komt.

Naar aanleiding van die thema-bepaling wordt aan de hand van de ervaringscijfers bepaald hoeveel controles per doelgroep uitgevoerd zouden moeten worden om te voldoen aan de bijdrage die T&H levert aan de doelstellingen die door het waterschap zijn bepaald. Met name het WBP5 is hiervoor leidend (zie tevens 2.1.1 Handboek handhaving).

Uit het tijdsregistratiesysteem, waarin tevens opgenomen de doelgroepen die jaarlijks worden gecontroleerd is te zien hoeveel uren voor controles zijn besteed. In een maandrapportage naar de manager T&H wordt door de handhavers aangegeven hoeveel controles zij voor die doelgroepen hebben uitgevoerd en welke bijzonderheden zich hebben voorgedaan. Dit is dan weer input voor een jaarlijks door T&H aan het DB opgesteld voorstel. Daarin wordt dan aangegeven hoeveel controles op welk gebied zullen worden uitgevoerd (en waarop géén/minder inspanning wordt geleverd). Het aantal uit te voeren controles wordt dan verrekend met de bovengenoemde kengetallen. Indien het aantal geplande uren hoger is dan de beschikbare uren wordt dit via de lijn naar het management ingebracht. In bijlage 36 van het handboek wordt aangegeven hoe de capaciteitsberekening wordt uitgevoerd. Deze wordt jaarlijks verwerkt en vermeld in het Uitvoeringsprogramma. Toetsing van de juistheid (en indien nodig aanpassing) van de kengetallen maar daar deel van uit.

Indien van toepassing wordt dan door het AB bepaald of uitbreiding van de formatie wordt toegestaan. Indien dit niet het geval is wordt een her-prioritering opgesteld en of inhuur geregeld en in de planning doorgevoerd. Er wordt met de capaciteit altijd rekening gehouden om niet alle uren in te vullen en direct aan een activiteit te koppelen. Circa 10% overcapaciteit is gewenst om te her-prioriteren en wendbaar te blijven (thema Directieplan 2022), m.n. omdat T&H veel input-gestuurd moet kunnen blijven acteren (meldingen moeten altijd opvolging krijgen).

Extern wordt input gebruikt vanuit het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (BPO) waarbij externe handhavingspartners gezamenlijk het programma voordragen. Alle handhavingspartners (straf- en bestuursrecht) zijn hier vertegenwoordigd.

Het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (BPO) is opgericht om de kwaliteit, veiligheid, gezondheid en duurzaamheid van de fysieke leefomgeving in Brabant te bewaken en te verbeteren. Dit met vergunningverlening, toezicht en handhaving als instrumenten. Het BPO coördineert dit en maakt afspraken over de onderlinge samenwerking van bevoegde gezagen en Omgevingsdiensten. Een nadere taakomschrijving is op de site van de provincie te vinden.

In het BPO zijn ook de Brabantse waterschappen vertegenwoordigd. Ook vindt expliciet apart afstemming plaats met de andere Brabantse waterschappen.

Alle informatie leidt dan van risicoanalyse tot prioritering die zich vertaalt naar een nieuwe planning.

In twee situaties kan er aanleiding zijn om handhavingstaken uit te besteden:

- a. bij het ontbreken van de benodigde kennis, en
- b. bij capaciteitsgebrek.

Ad a. bij het ontbreken van de benodigde kennis

Het aanwezige kennisniveau kan tekort schieten bij speciale projecten, nieuw beleid, nieuwe regelgeving, etc. wat vanuit het kennisplan niet kan worden opgevangen. De ontbrekende kennis kan in dat geval gezocht worden bij één of meerdere externe bureaus die de expertise of de ervaring over het betreffende onderwerp in huis hebben. De manager T&H (tevens HRM) houdt informatie bij van

een aantal externe bureaus (veelal i.s.m. personeelszaken) en registreert, indien van toepassing de ervaringen. Op basis daarvan wordt een selectie gemaakt en vinden intakegesprekken plaats. De intakegesprekken worden gevoerd door de manager T&H en in sommige gevallen de meest betrokken medewerker(s) van het proces. De vorm van externe ondersteuning kan variëren van een vraagbaakfunctie voor de medewerkers van de afdeling tot het management van een project. Ook de contactmomenten en de aanwezigheid van de externe deskundige is variabel. Aan de hand van de intakegesprekken wordt een keuze gemaakt voor een extern bureau en de vorm van ondersteuning. Vervolgens wordt een overeenkomst opgesteld met een duidelijke resultaatverplichting en de daarmee verbonden kosten. Tevens wordt binnen het proces een medewerker aangewezen die de kwaliteit en de voortgang van geleverde diensten bewaakt. De manager T&H zorgt voor het afsluiten van de overeenkomst en de formele contacten met het externe bureau, indien van toepassing via het DT waarvoor een format beschikbaar is.

Ad b. bij capaciteitsgebrek

Door ziekte (korte of langdurige afwezigheid) of vertrek van een medewerker, nieuw beleid, nieuwe regelgeving, projecten, pieken in de werkbelasting, etc. is het mogelijk dat de aanwezige formatie van het proces onvoldoende capaciteit biedt om de benodigde werkzaamheden uit te kunnen voeren. Ook in dat geval kan de ontbrekende capaciteit gezocht worden bij één of meerdere externe bureaus die de expertise of de ervaring over het betreffende onderwerp in huis hebben.

Op dezelfde wijze als hierboven besproken wordt een selectie gemaakt en vinden intakegesprekken plaats. De voorkeur voor ondersteuning gaat in de meeste gevallen uit naar het detacheren van één of meerdere medewerkers van het externe bureau bij het proces. De gedetacheerde wordt geplaatst bij één van de medewerkers van het proces die zorg draagt voor het inwerken en de aansturing van de werkzaamheden.

De manager T&H bewaakt de kwaliteit en de voortgang van de geleverde diensten. Ook voor de inhuur van capaciteit wordt een overeenkomst opgesteld met een duidelijke resultaatverplichting en de daarmee verbonden kosten. De manager T&H zorgt voor het afsluiten van de overeenkomst en de formele contacten met het externe bureau.

De behoefte aan inhuur van externe kennis of capaciteit wordt in alle gevallen besproken in het periodieke afstemmingsoverleg tussen het betreffende DT-lid en de manager T&H. Daarbij wordt ook afgestemd over de eisen waaraan de ingehuurd krachten moeten voldoen. Selectie vindt plaats op basis van werk-, kennis- en denkniveau en werkervaring alsmede de waarborgen die het externe bureau kan bieden voor voldoende continuïteit van de te leveren diensten. Ook de bedrijfscultuur van het bureau speelt daarbij een rol. Over de geleverde diensten van een extern bureau legt de manager verantwoording af in de periodieke Marap en Burap.

Borging van voldoende benodigde en beschikbare financiële middelen vindt plaats door het jaarlijks opstellen van de begroting die de manager T&H opstelt. Er is een formatieoverzicht beschikbaar, tevens het benodigd personeel.

Getoetst wordt of aan de door het waterschap gestelde doelstellingen wordt voldaan. Het WBP is hierbij het uitgangspunt, T&H is een van de tools die men inzet om die doelstellingen te bereiken. Effectmeting is bij T&H altijd moeilijk; verhoging of

verlaging van overtredingen of verbetering of verslechtering van de waterkwaliteit en voortaan ook kwantiteit; waardoor worden ze veroorzaakt? Zijn het veranderde weersomstandigheden/ meteorologische veranderingen, toevalligheid of samenloop van omstandigheden. Is er vernieuwd beleid of nieuwe wet- regelgeving doorgevoerd, is de overtreder bewuster geworden, is de voorlichting beter of slechter, kortom een scala van invloedsferen die hierop een invloed kunnen hebben. Het enig wat kan worden gesteld is dat het niet controleren bijdraagt aan een slechter naleefgedrag (uit ervaring en o.a. 4-jarig onderzoek NVWA, eind 2014). Daarbij staat dan nog steeds niet vast of de waterkwaliteit- kwantiteit daardoor wordt aangetast. Gerichte monitoring/ trendanalyse kan in de toekomst hier wellicht een beter beeld over geven. Projectgerichte (gebieds-) aanpak wordt jaarlijks onderzocht/ uitgevoerd als daar aanleiding toe is en in het jaarlijkse DE-voorstel ingebracht.

In het Tijdsregistratiesysteem (Tim) wordt per persoon (die voor T&H werkzaamheden verricht) afzonderlijk de benodigde (en gerealiseerde) uren gepland. De manager T&H is hiervoor verantwoordelijk en baseert deze op voornoemde plannen (bijlage 36). Benodigde uren vanuit andere processen en of vanuit HRM-eisen worden ook in TIM gereserveerd. Als de claim de beschikbare uren overstijgt volgt, indien noodzakelijk, overleg met het DT-lid die maatregelen neemt. Dit kan leiden tot aanpassing van het Uitvoeringsplan, de prioriteiten en/of inzet van personele c.q. financiële middelen. Indien nodig volgt hierover een apart bestuursvoorstel.

Status:

Informatief en werkwijze

2.4.4 Functiescheiding vergunning (onthefing) verlening en handhaving

In organisatorische en procesmatige zin is een scheiding in uitvoering van vergunningverlening en handhaving doorgevoerd (wettelijk vereist). Er is een proces T&H en een proces Vergunningen (met ieder een eigen manager). De processen vallen elk ook onder een andere portefeuillehouder (voor T&H is dat de watergraaf).

Status:

Informatief en werkwijze

2.5 Opleiding en middelen

Opleiding

Met regelmaat komen er nieuwe ontwikkelingen op handhavers van T&H af. Dit kunnen ontwikkelingen zijn op het gebied van regelgeving, zoals algemene regels voor lozingen uit de agrarische sector die vereisen dat de toezichthouder- handhaver- opsporingsambtenaar kennis opdoen van bijvoorbeeld gewasbeschermings-technieken, of meer beleidsmatige ontwikkelingen zoals de controle van vergunningen op hoofdzaken/op maat. Jaarlijks worden met de manager T&H ontwikkelafspraken gemaakt waarin is o.a. voorzien wordt in cursussen ten behoeve van de ontwikkelingen en de vereisten vanuit functiebeschrijvingen of wettelijke eisen als bijvoorbeeld het landelijk verplichte studietraject van de BOA's. Daarnaast vinden incidenteel actuele bijscholingen plaats. Een groot aantal wordt via de BrabantAcademie gegeven (samenwerkingsproject 3 Brabantse Waterschappen).

Vanaf 2015 bestaat er een Kennisplan T&H waarin geborgd wordt dat de vereiste kennis binnen het proces op peil komt en wordt gehouden (Teamsomgeving-Informatie-Kennisplan). Handhavers zijn direct aangewezen om te zorgen dat die

kennis wordt gedeeld en zo nodig wordt aangepast. Dit item is vast agendapunt in het 3-wekelijks werkoverleg van T&H.

De industriële handhavers (4 personen) voeren bemonsteringen uit (tevens voor BH&I) conform de werkinstructie vastgelegd in de bijlage 27 en 27a van het handboek. Analyse wordt uitgevoerd bij Aquon een geaccrediteerd laboratorium.

De benodigde opleidingsniveaus zijn vastgelegd in de functiebeschrijvingen en het individuele afstemmingsdocument. Op termijn zullen de waterschappen naar algemene functiebeschrijvingen (algemene dienst) toe gaan. De Wet VTH stelt ook competentie-eisen, vanuit de Unie van Waterschappen is in 2016 hiervoor een onderzoek gestart en inmiddels uitgewerkt en toegepast. Vanaf 1.2.2020 voldoen op 1 na alle handhavers aan de eisen (o.a. 2 jaar werkervaring en specifiek opleidingsniveau; nieuwe handhaver per 1.10.2022, derhalve deze niet).

Er is voor alle medewerkers bij het waterschap een "Persoonsgebonden Basis Budget (PBB) aanwezig die studie-opleiding-bijcholingskosten e.d. mogelijk maakt. Ook is indien noodzakelijk aanvullend maatwerk mogelijk.

Middelen

Voor de handhavers binnen T&H is een op een risico-inventarisatie gebaseerde Arbo-richtlijn opgesteld die door de Arbo-Unie is goedgekeurd. De Arbo richtlijn is vastgesteld door het DTWB op 11 juli 2001. In 2021 is deze a.d.h.v. een RI&E (Risico-Inventarisatie en Evaluatie) geactualiseerd, 13 juli 2022 afgerond.

De Arbo richtlijn is in juli 2004 door de manager T&H aangepast en vastgesteld door de adviseur/ coördinator Arbo en Milieu van het Waterschap de Dommel (bijlage 7). Deze is begin 2024 geactualiseerd. Over de keuring en vervanging van de vereiste persoonlijke uitrusting, zoals meetapparatuur en veiligheidsmiddelen is een apart protocol opgesteld (bijlage 8).

Een deel van de arbo-zaken wordt geregeld door genoemde Arbo-adviseur.

Materialen die door de industriële toezichthouders worden gebruikt vallen onder afspraken voor onderhoud- kalibratie e.d., zie ook bijlage 8.

Voor controles bij agrarische bedrijven is een hygiëneprotocol ontwikkeld (bijlage 9). Ook is er een beschrijving (bijlage 27) Werkinstructies controles en bemonsteringen" waar onder andere arbo-zaken/ middelen worden vernoemd.

De arbozorg is een vast agendapunt van het driewekelijks werkoverleg (T&H) waardoor een voortdurende verbetering van de arbozorg wordt nagestreefd. Een kopie van het verslag van het overleg wordt door de manager T&H naar de adviseur Arbo en Milieu gestuurd.

Naast de arbo-middelen moet er voor een kwalitatief goede uitvoering van de handhavingstaak ook beschikking zijn over actuele informatie zodat handhavers hun kennis op peil kunnen houden en ontwikkelingen op de voet kunnen volgen.

Hiervoor is in het kader van criterium 3.4. uitvoerings-ondersteunende voorzieningen onder c. een overzicht opgesteld van de mogelijkheden voor handhavers om hun kennis op peil te houden (bijlage 10).

Jaarlijks wordt ook een nieuwe begroting opgesteld ("zero-based") die onderdeel uitmaakt van de gehele begrotingscyclus van Waterschap De Dommel, betreffende middelen én benodigde capaciteit (zie 2.4.3).

Status:

Informatief en werkwijze

2.6 Mandaat

Mandaat is de bevoegdheid om in naam van een bestuursorgaan besluiten te nemen. Mandaat is een belangrijk instrument om wet- en regelgeving slagvaardig uit te kunnen voeren. De Algemene Wet Bestuursrecht geeft in hoofdstuk 10 algemene regels voor mandaat. Het dagelijks bestuur van Waterschap de Dommel heeft een mandaat (en onder-mandaat) regeling opgesteld waardoor in voorkomende gevallen zo snel mogelijk kan worden opgetreden. De manager T&H is gemandateerd tot:

- het besluit tot oplegging van een last onder dwangsom;
- het besluit tot toepassing van bestuursdwang;
- het besluit tot intrekking van een vergunning als sanctie;
- het doen van aangifte bij de politie inzake dumpingen synthetisch drugsafval.

Volgens de mandaatregeling kunnen en mogen alle managers bij afwezigheid elkaar vervangen.

Uitzondering zijn handhavingsbesluiten ten aanzien van inrichtingen van het eigen waterschap, met inachtneming van het bestaande handhavingsbeleid en het wettelijk bepaalde met betrekking tot handhaving. Het ondertekenen van correspondentie voorafgaand aan en volgend op handhavingsbesluiten in het kader van waterschap-gerelateerde regelgeving is gemandateerd aan de handhavers. Echter bij bestuurs-gevoelige zaken (zie ook bijlage 22) kan ook de manager T&H de ondertekening doen, dit is altijd in overleg met de handhaver en die manager. Dit geldt overigens ook voor alle correspondentie die de handhaver in 1° aanleg ondertekend. Het invullen van controlerapporten ter zake van overtredingen van water-gerelateerde zaken waarvoor het waterschap bevoegd is op te treden en het uitreiken daarvan aan de overtreder is gemandateerd aan medewerkers beheer en onderhoud. Voor bepaalde handhavers zijn vanuit Belastingen speciale mandaten opgesteld. De actuele versie van de mandaatregeling is te vinden op Spraakwater onder Bestuur en bevoegdheden en op internet onder Belasting, Vergunningen en Regels/ Regelgeving en onder zoeken "Bevoegdhedenregeling" in te geven.

Status:

Informatief en werkwijze

2.7 Randvoorwaarden

Om tot een optimale (juridische) kwaliteit van handhavingsbeleid te komen, zijn de volgende randvoorwaarden/uitgangspunten geformuleerd waarop hieronder wordt ingegaan te weten:

1. handhaafbaarheid van beleid en regelgeving;
2. optreden tegen alle overtredingen;
3. handhavingstrajecten worden afgerond;
4. het handhavingstraject wordt vastgelegd in procesbeschrijvingen, modelbrieven en PowerBrowser;
5. intern overleg tussen handhavingspartners;
6. rapportage over de uitvoering van het handhavingsbeleid.

Status:

Informatief en werkwijze

2.7.1 Handhaafbaarheid van beleid en regelgeving

Dit punt houdt in elk geval in dat de consequenties van de invoering van een beleidsvoornemen of regelgeving in beeld gebracht worden, met name voor wat

betreft de personele capaciteit. Verder moeten de handhavers invloed uit kunnen oefenen door in een vroeg stadium te worden betrokken bij beleidsvorming en de implementatie van de regelgeving.

Beleidsontwikkeling op het gebied van T&H vindt met name plaats binnen het proces Ontwikkelen watersysteem. Handhaafbaarheid van nieuw te ontwikkelen beleid is in ieder geval een aandachtspunt maar hieraan moet nog verder vorm worden gegeven. Een onderzoek vanuit de Unie van Waterschappen medio 2020 adviseert om die afstemming te verbeteren. Bij de ontwikkeling van het bestaande beleid is veelal niet expliciet ingegaan op handhaafbaarheid.

Het zorgen voor handhaafbaarheid van regelgeving is de taak van de wetgever. Vanaf 2015 is procesvoering via programmamanagement uitgevoerd. Er wordt dan meer samenhang gecreëerd in de totale procesvoering. In 2025 wordt het programmamanagement geactualiseerd/ aangepast ("Organisatieontwikkeling").

Status:

Informatief en werkwijze

2.7.2 Optreden tegen alle overtredingen

Uitgangspunt is dat tegen alle overtredingen wordt opgetreden. Dit is in feite een beschrijving van een 'ideale situatie'. Er zullen echter altijd keuzes gemaakt moeten worden, enerzijds vanwege de praktische onmogelijkheid om elke overtreding te signaleren, anderzijds vanwege het feit dat er altijd een belangenafweging zal plaatsvinden alvorens er wordt opgetreden. Deze randvoorwaarde wordt uitgewerkt in de vorm van een onderscheid in handhaven zoals omschreven in de Landelijke handhavingsstrategie omgevingsrecht die vanaf 2024 wordt toegepast (vervanging Landelijke handhavingsstrategie 2016). Het handboek is op de nieuwe strategie aangepast. Alle overtredingen die worden geconstateerd worden benaderd volgens de vastgestelde handhavings- of gedoogstrategie.

In de beheersgebieden ligt een belangrijk deel van de signaalfunctie voor T&H betreffende waterkwantiteitszaken (inclusief nautisch beheer). Door de nieuwe procesindeling ligt T&H voortaan geheel binnen het gelijknamige proces. De handhavingsstrategie is ook hierop van toepassing.

Status:

Informatief en werkwijze

2.7.3 Handhavingstrajecten worden afgerond

Het is voor de effectiviteit en geloofwaardigheid van het handhavingsbeleid van belang dat sanctiebeschikkingen ook daadwerkelijk worden uitgevoerd en dat de kosten van bestuursdwang en de verbeurde dwangsommen ook daadwerkelijk worden geïnd. Door dit uitgangspunt te onderschrijven wordt bereikt dat een afwijking van het beleid goed gemotiveerd moet worden. Naast de wil tot doorpakken is ook een goede interne afstemming tussen de handhavers, de financiële mensen en de deurwaarders vereist.

Geconstateerde overtredingen worden benaderd conform de vastgestelde procesbeschrijving T&H. In deze procesbeschrijving wordt het proces vanaf het plannen van controles (bij planmatig toezicht) of de melding van een afwijkende situatie (bij ad-hoc toezicht) tot en met het innen van de rekening beschreven.

Tussentijds zijn er nog een aantal mogelijkheden om het proces te beëindigen, bijvoorbeeld wanneer een overtreding is opgeheven. Door het volgen van de

procesbeschrijving komt een geconstateerde overtreding altijd in een gedocumenteerd einde terecht.

De toezichthouders in het veld hebben een belangrijke signalerende rol. Daar waar beheer en onderhoud in het gedrang komen zonder dat er sprake is van een spoedeisende situatie zullen zij hier zelf actief tegen optreden zonder daarbij handhavend op te treden (verzoek is gericht vanuit beheer en onderhoud en niet vanuit handhaving). In spoedeisende gevallen kan meteen een beroep op T&H worden gedaan voor bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk optreden.

Status:

Informatief en werkwijze

2.7.4 Procesbeschrijvingen, modelbrieven en automatisering

Voor de uitvoering van het proces T&H geldt één uniforme procesbeschrijving "Toezicht en handhaving" (zie bijlage 4; Procesbeschrijving T&H, in Mavim opgenomen). Nadere uitwerking geschiedt door middel van protocollen, werkinstructies, werkafspraken (zie T:Handhaving/Informatie/Werkafspraken) en de modelbrieven (en "workflow") uit PowerBrowser.

Status:

Informatief en werkwijze

Met opmerkingen [JR2]: Dit klopt niet meer!

2.7.5 Intern overleg tussen handhavingspartners

Het is noodzakelijk dat de verschillende handhavers/toezichthouders ervaringen uitwisselen en knelpunten bespreken. Voor T&H is dit vormgegeven in een aantal interne afstemmingsconstructies en overlegstructuren.

De organisatie van dit structureel overleg is vanaf maart 2009 opnieuw ingevuld (uitwerking 3.2.1.6 interne afstemming) en eind 2015 herzien.

Status:

Informatief en werkwijze

2.7.6 Rapportage over de uitvoering van het handhavingsbeleid

Zoals ook gebruikelijk bij andere producten wordt over de uitvoering van het handhavingsbeleid gerapporteerd aan de Directie, het DB en AB middels de bestaande management- en bestuurs-rapportages. Ook is dit afzonderlijk opgenomen in het jaarlijks vast te stellen DB-voorstel (PDCA-cyclus).

Status:

Informatief en werkwijze

3. STRATEGIE

Het waterschap dient haar uitvoering- en handhavingsstrategie (en werkwijze) eenduidig vast te leggen. In dit hoofdstuk zijn een aantal onderwerpen uitgewerkt. Zo is het belang van heldere zakelijke communicatie aangegeven en uitgewerkt op welke wijze wordt samengewerkt tussen handhavingspartners. Verder is in dit hoofdstuk de toezichts-, handhavings-, en gedoogstrategie beschreven. Daar waar informatie geldt voor handhaving van zowel waterkwaliteit als waterkwantiteit en nautisch beheer wordt alle informatie in dit algemene deel weergegeven. Daar waar informatie slechts betrekking heeft op een van de handhavingsterreinen is dit in het specifieke deel verwerkt. 28 november 2023 is de nieuwe LHSO aan het DB voorgelegd en vanaf 1-1-2024 in werking getreden (ook gepubliceerd). De LHSO, de bijbehorende stukken zoals de Leidraad handhavingsacties en begunstigingstermijnen en de Leidraad dwangsombedragen en begunstigingstermijnen zijn via www.iplo.nl in te zien. Uitgangspunt is dat bestuur en Openbaar Ministerie hun handelen zowel afzonderlijk als in combinatie, richten op het doen naleven van wet- en regelgeving. In het kader van het Programma Uitvoeren met Ambitie (PUMA) zijn in 2013 zijn de grondslagen van het nieuwe landelijke stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor het omgevingsrecht (Omgevingswet) bestuurlijk vastgesteld. Om dit stelsel verder te ontwikkelen en te implementeren is onder andere de LHSO opgesteld. De kern van de strategie wordt gevormd door een matrix waarlangs de ernst van de overtreding in combinatie met het gedrag van de overtreder wordt gewogen en wordt gekoppeld aan een vervolgmaatregel om tot betere naleving en daarmee o.a. tot betere bescherming van de waterschaps-belangen te komen. Ter verduidelijking is ook een aparte, nadere uitwerking voor de waterschappen opgesteld (bijlage 32 LHSO-bijlage 3 daarvan).

De handhavingsstrategie is tot stand gekomen in samenwerking met alle handhavingspartners. Ter ondersteuning is er ook een app. ontwikkeld om de keuzes (matrix) te onderbouwen (www.handhavingsadviseur.nl). Deze is nog gebaseerd op de "oude strategie" maar met een aanpassing nog bruikbaar. Onderzocht wordt deze aan te passen aan de nieuwe eisen van de LHSO. Het resultaat van de LHSO strategie is een eenduidig handhavend optreden door betrokken instanties bij soortgelijke overtredingen. Daarnaast leidt de strategie tot optimalisatie van afstemming tussen het bestuursrecht en het strafrecht. Door de strategie te volgen worden soortgelijke overtredingen landelijk op de zelfde manier afgedaan. Hiermee wordt de rechtsgelijkheid bevorderd en landelijk een 'gelijk speelveld' gecreëerd voor normadressaten.

De lokale bestuurlijke afwegingsruimte zit gezien het voorgaande bij de vergunningverlening, in de keuzes over toezichtprioriteiten en in de manieren van toezicht houden, maar niet in het afdoen van geconstateerde overtredingen. Dat gebeurt na vaststelling voortaan volgens de voorliggende handhavingstrategie, dat een landelijk geldend afwegingsinstrument is, dat iedereen volgt om van bevinding naar interventie te komen.

Volgens vaste jurisprudentie geldt de beginselplicht tot handhaving. Slechts in bijzondere omstandigheden mag het bestuur weigeren dit te doen. De strategie geeft aan hoe met geconstateerde overtredingen om te gaan. Met de vaststelling van de strategie verplicht het waterschap zich, zowel bestuurlijk als ambtelijk overtredingen volgens de lijn van de strategie af te handelen. Op deze wijze wordt bijgedragen aan de behoefte van de maatschappij dat handhavers zodanig optreden

dat haar rechtsgevoel wordt gerespecteerd en de leefomgeving veilig, schoon en gezond blijft.

Een passende interventie wil zeggen dat het handhavend optreden wordt afgestemd op de zwaarte van de overtreding en het gedrag van de overtreder. Op basis van beide elementen wordt met behulp van de strategie een afgewogen keuze gemaakt over de in te zetten sanctie. Dit kan zijn een bestuurlijke maatregel, een strafrechtelijke maatregel of een combinatie van beide.

Een belangrijke stap is het in voorgeschreven situaties door bestuursrechtelijke handhavers opzoeken van politie en OM, dan wel het door politie en OM opzoeken van bestuursrechtelijke handhavers, om samen te bepalen hoe er wordt opgetreden: alleen bestuursrechtelijk, bestuurs- en strafrechtelijk, of alleen strafrechtelijk.

Vanzelfsprekend zullen afspraken hierover zoveel mogelijk vooraf worden gemaakt in de regionale afstemmings- en samenwerkingsoverleggen.

Draagvlak voor en binding aan de landelijke strategie zijn essentieel, want deze elementen waarborgen landelijke eenduidigheid in twee opzichten, te weten:

- dat iedere bevinding een passende interventie krijgt en
- dat het proces om tot een passende interventie te komen overal hetzelfde verloopt.

Draagvlak betekent in dit geval primair dat zowel het bestuur, als het management als de betrokken toezichthouder zich allen geroepen voelen uitvoering te geven aan de strategie.

Zowel bestuur, management en betrokken toezichthouders binden zich aan de strategie.

In de strategie komt bij de omschrijving van categorie 3 ook het begrip “van belang-aanmerkelijk risico”. Voor dat begrip wordt door de waterschappen aangesloten bij de classificatie “ernstige overtreding” uit het protocol handhaving Wvo van Rijkswaterstaat (bijlage 21).

Deze classificatie dient te worden gebruikt als richtlijn. Afwijking is, mits gemotiveerd en na overleg met de manager T&H mogelijk. De motivatie dient schriftelijk te worden vastgelegd in het bezoekverslag (of brief).

De strategie is voor waterkwaliteit, kwantiteit en het nautisch beheer hetzelfde.

Op 11 augustus 2016 is voor de schouw middels een expertsessie (3 handhavers waterbeheer, o.l.v. de manager T&H) getoetst aan de oude handhavingsstrategie. Vervolgens is een verbijzondering ingebouwd (zie bijlage 4A) welke voor de LHSO ook nog van toepassing is. De werkwijze van de schouw wordt vanuit Beheer herzien (2024), indien nodig wordt die verbijzondering daarop aangepast.

Status:

Beleid en informatief

3.1 Communicatie als kritische succesfactor

Goede communicatie is een kritische succesfactor voor het bereiken van een optimale naleving van voorschriften, transparante handhaving en een open zakelijke relatie tussen vergunning(ontheffing) houder, vergunning(ontheffing) verlener, adviseurs en handhaver.

Status:

Informatief en werkwijze

3.1.1 Voorlichting

Een tijdige en volledige voorlichting bevordert het nalevingsgedrag. Daar waar het nuttig is, bijvoorbeeld bij complexe vergunningen wordt een gezamenlijke voorlichting verzorgd door handhavers en vergunning(onthefing)verleners.

Voorlichting is:

- informatieverstrekking over de inhoud, de reikwijdte en het belang van de wet- en regelgeving;
- informatieverstrekking over het uitvoerings- en handhavingsbeleid van het waterschap;
- informatieverstrekking over namen en telefoonnummers van contactpersonen van het waterschap.

Voorlichting omvat het slechts beperkt inhoudelijk adviseren over oplossingen voor geconstateerde overtredingen. Deze advisering staat namelijk op gespannen voet met de uitvoeringstaak van de handhaving tenzij het algemene informatie betreft zoals tekeningen van een controleput of een duiker of informatie over adviesbureaus en instanties die ondersteunend kunnen zijn bij de uitvoering van voorschriften.

De wijze van voorlichting is afhankelijk van de doelgroep en kan variëren van:

- individuele voorlichting;
- voorlichtingsbijeenkomsten (per doelgroep);
- nieuwsbrieven en persberichten.

Belangrijk is dat de voorlichting tijdig en volledig gebeurt en bij voorkeur in samenwerking met belangengroeperingen van de te onderscheiden doelgroepen. Even belangrijk is dat de betrokkenen alle relevante informatie ook schriftelijk ontvangen. Voorlichting heeft betrekking op de inhoud en het belang van regelgeving, het gevoerde handhavingsbeleid en contactmogelijkheden met bevoegd gezag. Voor de agrarische nieuwsbrief wordt periodiek input geleverd. In oktober 2016 werd samen met enkele agrariërs, de senior BOA en Communicatie een alternatief voor de nieuwsbrief onderzocht omdat deze niet meer voldeed aan de behoefte van de interne én externe doelgroep. Medio 2018 heeft dit zijn vervolg gehad en verschijnen voortaan nieuwe nieuwsbrieven waarbij steeds, m.n. via de kennisdrager van T&H op dit vlak, een doorontwikkeling met Communicatie wordt uitgevoerd.

Status:

Informatief en werkwijze

3.1.2 Publiciteit

Onder publiciteit wordt in dit verband verstaan: het openbaar maken van maatschappelijk relevante gegevens en zaken die de burger in staat moeten stellen een oordeel te vormen over alle aspecten die met de uitvoering van de waterschapstaken te maken hebben. Bij de handhaving kan de publiciteit op verschillende momenten actief worden gezocht. Bij het kiezen van deze momenten zal altijd rekening worden gehouden met het effect dat berichtgeving in dat geval in de media kan hebben, in relatie tot het beoogde doel. Doelgroepen mogen niet onevenredig worden geschaad door de media-uiting.

Doelen bij het actief zoeken van publiciteit zijn:

- overbrengen van informatie om de beeldvorming en het kennisniveau van de buitenwereld gunstig te beïnvloeden;
- beïnvloeding van de houding van de doelgroep;

- gedragsbeïnvloeding in het algemeen.

Het zoeken van publiciteit kan zowel bij toezicht als bij bestuursrechtelijk of strafrechtelijk optreden plaatsvinden. Het naar buiten brengen van informatie in dit kader kan zowel goed nieuws als slecht nieuws betreffen. Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen algemene informatie (handhavingsbeleid) en specifieke, vaak op één bepaalde doelgroep gerichte, informatie. Bij gebruiken van publiciteit moet aandacht besteed worden aan:

Interne afstemming

Bij het actief zoeken van de publiciteit dient altijd het proces Communicatie betrokken te worden. Persberichten worden in samenspraak met hen opgesteld en door hen aan de media verzonden. Daarna wordt door communicatie het concept aan de portefeuillehouder en watergraaf voorgelegd. Vanuit het proces van Communicatie is een medewerker apart aangewezen als contactpersoon voor T&H.

Zorgvuldigheid

De media-uiting dient correct te zijn en te voldoen aan de eisen die hieraan worden gesteld in de Wet open overheid. Om problemen in het na-traject te voorkomen verdient het de voorkeur om wanneer de naam van de lozer wordt genoemd, deze lozer vooraf in kennis te stellen van de inhoud van de persberichten.

Consistentie

De beeldvorming over het waterschap in de uitgezonden boodschappen dient eenduidig en consequent te zijn. Hieraan dient een consistent beleid ten grondslag te liggen, waardoor ad hoc acties worden voorkomen. Wanneer consistentie wordt behouden blijft de geloofwaardigheid en het vertrouwen van de doelgroep ten aanzien van het bestuur op peil.

Externe afstemming

Bij strafrechtelijke acties ligt het voortouw bij het OM tenzij het waterschap anders bepaalt. Bij acties of projecten in het kader van toezicht dient afstemming plaats te vinden met de handhavingspartners in de regio en verdient het aanbeveling om in een vroeg stadium de media te informeren (via Communicatie).

Voor T&H is een plaatsingsprotocol opgesteld (bijlage 11) waarin wordt beschreven hoe publiciteit wordt gegeven aan geconstateerde overtredingen op de website van het waterschap. Afzonderlijke formele persberichten (en bestuurlijk-gevoelige berichten worden via het proces van Communicatie ingediend en afgewerkt. De werkwijze is 9 oktober 2023 besproken met portefeuillehouder, de contactpersoon Communicatie T&H, de manager T&H en de directeur Watersysteem. De bijlage is hierop aangepast.

Status:

Informatief en werkwijze

3.1.3 Communicatie

De communicatie over handhaving omvat onder meer:

- de wijze van communiceren over de bevindingen en gevolgen tussen handhaver en betrokkenen naar aanleiding van een controle, waaronder het voeren van telefoongesprekken;

- de wijze van communiceren over de aard en inhoud van de te treffen maatregelen waarmee overtreding beëindigd kan worden;
- de presentatie van rapportages aan betrokkenen naar aanleiding van uitgevoerde controles.

Elke gecontroleerde ontvangt een brief van de uitgevoerde controle (m.u.v. gearchiveerde agrarische controles, bepaalde hercontroles en algemene controles zoals perceelcontroles). Hiermee wordt beoogd het nalevinggedrag te bevorderen en kunnen eventuele handhavingsbeschikkingen in de toekomst beter worden onderbouwd.

Voordat een voornemen van een handhavingsbesluit wordt toegezonden is er (voor zover mogelijk) altijd persoonlijk contact hierover door de handhaver met de overtreder.

Er is een werkinstructie voor het aanschrijven van natuurlijke personen en rechtspersonen opgesteld (Teamsomgeving: Handhaving/Werkinstructies).

Status:

Informatief en werkwijze

3.1.3.1 Communicatie van het handhavingsbeleid

Het handhavingsbeleid werd in september 2015 op de website van Waterschap De Dommel, in de agrarische nieuwsbrief daarna en intern via Spraakwater bekend gemaakt. Het handhavingsbeleid (strategie) is door de nieuwe LHSO vernieuwd (door DB-vastgesteld) en via de website van het waterschap (via dit handboek) in te zien.

In het handboek staat het handhavingsbeleid in de vorm van een strategie zoals die geldt voor alle beleidsvelden. In sommige gevallen is het nodig om voor een bepaalde bedrijfstak of voor een bepaalde soort lozing afzonderlijk beleid op te stellen. Via de internetsite is de algemene informatie over handhaving en de verwijzing naar de diverse specifieke onderdelen op internet bereikbaar. Via de genoemde werkgroep Communicatie- T&H worden ontwikkelingen op dat gebied bijgehouden en worden initiatieven, verder uitgewerkt.

Status:

Informatief en werkwijze

3.1.3.2 Communicatie middels toezichtplannen

Vergunningverleners en handhavers kunnen toezichtplannen gebruiken in actieve voorlichting naar de doelgroep wanneer het een toezichtplan betreft dat geldt voor een doelgroep en naar een individu wanneer het een toezichtplan betreft voor een lozer. Het toezichtplan kan binnen de beperkingen van de Wet open overheid gebruikt worden voor communicatie naar derden. Dit draagt mogelijk bij aan het voorkomen van overtredingen en zodoende aan het bereiken van gestelde nalevingdoelen.

In 2014 zijn er geen actieve toezichtplannen meer die worden gebruikt omdat de behoefte vanuit klant en waterschap niet meer aanwezig is. Voortaan wordt meer gebruik gemaakt van op maat opgestelde checklists en milieuzorgsystemen.

Status:

Informatief en werkwijze

3.1.3.3 Communicatie middels toezichtrapporten

De handhaving kent, voordat de repressieve fase (sanctietoepassing) intreedt, de preventieve fase. Deze fase van het toezicht omvat voorlichting (bijvoorbeeld actuele ontwikkelingen, het gevoerde handhavingsbeleid), advisering (bijvoorbeeld het verwijzen naar ingenieurbureaus voor het oplossen van specifieke problemen) en het controleren van de gestelde regels, zonder dat er concreet sprake is van het vermoeden van een strafbaar feit. Van groot belang in deze fase is dat bevindingen in het kader van toezicht eenduidig en uniform worden vastgelegd. Vanuit een oogpunt van klantvriendelijkheid wordt in toezichtrapporten tevens ingegaan op datgene wat op basis van de controle goed is bevonden. Daarmee kan in het rapport een genuanceerdere beeldvorming van de feitelijke bedrijfssituatie ontstaan. Vanuit PowerBrowser zijn van alle vergunningen een checklist gemaakt. In de checklist komen alle voorschriften van de vergunning en eventuele overige relevante vragen voor een controlebezoek aan de orde. Na afloop van een controle wordt een checklist ingevuld. Op de checklist kan een handhaver ook afspraken en opmerkingen kwijt. Op elke controle volgt een schriftelijke reactie. Deze schriftelijke reactie bestaat in ieder geval uit een brief waarbij vaak ook de checklist als bijlage wordt meegezonden. Indien gewenst kan er een bezoekerapport worden opgesteld waarin de handhaver de werkzaamheden tijdens de controle beschrijft en eventuele afspraken vastlegt. Het is aan de handhaver of dit bezoekerapport ook als bijlage met de brief meegezonden worden.

Status:

Informatief en werkwijze

3.1.3.4 Communicatie middels correspondentie

De correspondentie heeft een zakelijk en formeel juridisch karakter vanwege enerzijds de rechtsbescherming voor de belanghebbende en anderzijds de juridische eisen die gesteld worden aan correspondentie die op enig moment deel kan uitmaken van een juridische procedure. Elementen als juistheid, volledigheid, betrouwbaarheid en juridische zorgvuldigheid zijn hierbij belangrijke aspecten. De praktijk heeft geleerd dat onduidelijkheid over de handhavingsstrategie en werkwijze aanleiding kunnen zijn voor een (emotioneel) verstoorde relatie tussen vergunninghouder en bevoegd gezag. Voor alle correspondentie op het gebied van handhaving (kwaliteit en kwantiteit) zijn (of worden) modellen ontwikkeld die in PowerBrowser zijn opgenomen.

2 aangewezen handhavers (1 voor industrie en 1 voor agrarisch/ Waterschapsverordening/ overig, in kennisplan genoemd) sturen de modellen door naar de (intern) functioneel beheerder van PowerBrowser. Tekstuele aanpassingen kan hij ook via de administratie T&H aanleveren (input van alle medewerkers). Het aanleveren/ bewerken van die modellen alvorens ze in PowerBrowser als model worden opgenomen geschiedt op de Teamsomgeving/Handhaving/Modellen WaterPro/ PowerBrowser waar enkel de manager T&H en die 2 aangewezen handhavers) toegang tot hebben.

Een collegiale toets door een handhaver vindt alvorens verzending altijd plaats bij een bestuurlijk voornemen, een besluit of een strafrechtelijk dienaangaande relevante correspondentie bij Woo-verzoeken of klachten.

Er is een werkinstructie voor het aanschrijven van natuurlijke personen en rechts-personen opgesteld (Teamsomgeving: Handhaving/Werkinstructies).

Status:

Informatief en werkwijze

3.2 Afstemming tussen handhavingspartners

3.2.1 Interne afstemming

3.2.1.1 Afstemming vergunningverlening

Met name zijn hierbij 2 werkafspraken van belang:

1. *Legalisatietoets*.

Wanneer er sprake is van concreet zicht op legalisatie is (vanaf 1.7.2023) de werkwijze als volgt:

Handhaving: De handhaver moet beoordelen of er redenen zijn om (eventueel voorlopig) af te zien van handhaving. Een van de uitzonderingen op de beginsel-plicht tot handhaving is als de activiteit binnenkort legaal zal worden.

De handhaver moet toetsen of er "concreet zicht op legalisering is". Hiervoor wordt contact gezocht met de vergunningverlener en legt de handhaver de uitkomst daarvan vast in het dossier in PowerBrowser.

In algemene zin geldt dat in ieder geval een vergunningaanvraag vereist is.

Vergunningverlening: toetst of de aanvraag ontvankelijk en toereikend is.

Als er géén concreet zicht is op legalisatie; dus geen vergunningaanvraag:

a. *Dwingend toetsingskader*;

Er is geen ruimte op basis van de algemene regels of afwegingsmogelijkheid op basis van de beleidsregels.

Er is geen vergunning mogelijk of het werk moet volgens de algemene regels worden uitgevoerd. Dit kan dus ook het geval zijn als er wél beleidsregels zijn maar als die beleidsregels aangeven dat vergunning niet verleend wordt (bijvoorbeeld bij grondwateronttrekkingen in beschermd gebied).

Handhaving: handhavend optreden.

b. *Wel beoordelingsruimte voor het waterschap*;

Aansturen op vergunningaanvraag.

Er is afwegingsruimte binnen de Beleidsregels (beoordelingsruimte en beleids-ruimte) om al dan niet te komen tot een vergunning.

Handhaving: in de handhavingsprocedure wordt aangestuurd op een vergunningsaanvraag. De handhaver zal, voordat een aanvraag wordt ingediend, dit eerst met de vergunningverlener afstemmen.

Zolang er geen vergunningaanvraag is kan er gehandhaafd worden. Zodra er een vergunningaanvraag is kan de handhavingsprocedure worden opgeschort om de vergunningsaanvraagprocedure af te wachten.

Vergunningverlening: neemt na ontvangst de vergunningsaanvraag in behandeling. De rechtsbescherming voor de overtreder is in de handhavingsprocedure en de vergunningsprocedure anders.

In de handhavingsprocedure wordt getoetst of de handhaving op de juiste gronden heeft plaatsgevonden.

In de vergunningsprocedure wordt getoetst of de beleidsregels juist zijn toegepast en op de goede gronden de vergunning is afgegeven, dan wel het weigeringsbesluit is genomen.

De verantwoordelijkheid om al dan niet repressieve handhaving in te zetten blijft bij de handhaver.

De handhaver vraagt aan de vergunningverlener, eventueel via het vastgestelde formulier een technologisch handhavingsadvies (bijlage 13). Op 2-10-2023 is besloten dat schriftelijk advies via vergunningen@dommel.nl wordt ingediend. Als er een naam aan de zaak is toebedeeld kan mailwisseling rechtstreeks worden verstuurd.

Als er naast de vergunningverlener ook andere deskundigheid is vereist (b.v. ecologisch- hydrologisch advies) dan is de vergunningverlener verantwoordelijk om die in te winnen.

Het advies wordt door de handhaver in het handhavingdossier vastgelegd.

2. Handhaafbaarheidstoets

Het doorstaan van de handhaafbaarheidstoets is opgesloten als kwaliteitseis bij het opstellen van een vergunning, binnen dat gelijknamige proces. De verantwoordelijkheid voor een handhaafbare vergunning blijft bij de vergunningverlener. Indien de vergunningverlener een specifieke vergunning op handhaafbaarheid getoetst wil hebben wordt het protocol bijlage 12 gebruikt. De handhaver geeft een advies aan de vergunningverlener wanneer deze van mening is dat bepaalde voorschriften niet handhaafbaar zijn. De handhaafbaarheidstoets wordt uitgevoerd door de handhaver die het bedrijf gaat controleren.

Naast de inhoudelijke afstemming vindt ook nog andere informatieoverdracht plaats. Het proces van T&H heeft een 3-wekelijks werkoverleg waarvan de verslagen (en lopende handhavingen) breed worden rondgestuurd (zie ook onder 2.1.2-AVG). Op ad-hoc basis vindt er voor de diverse onderwerpen overleg plaats tussen handhaver(s) en vergunningverlener(s). Beide processen zijn in 1 gebouwvleugel geplaatst zodat afstemming eenvoudig plaats kan vinden. Tevens zijn werkafspraken gemaakt over de verdeling van wettelijke meldingen (zie T:/Handhaving/ Informatie/Werkafspraken, ook dit te actualiseren in bovengenoemde procesverbetering vanuit Vergunningen). Vanaf 26 oktober 2017 is T&H bij het KCC (Klanten-Contact-Centrum) aangesloten voor de behandeling van binnengekomen meldingen die per 1.1.2022 voortaan via Djuma worden verwerkt. De werkwijze is vindbaar op T/Handhaving/Projecten /KCC.

Status:

Informatief en werkwijze

3.2.1.2 Afstemming juridisch adviseurs

Wanneer een bestuursrechtelijk traject wordt ingezet dan wordt altijd afgestemd met een juridisch adviseur waterbeheer. Voor T&H zijn er 2 juristen specifiek voor dit vakgebied aangewezen. De juridisch adviseurs stemmen daar waar zij dat zelf noodzakelijk achten onderwerpen onderling af. Dit zal met name gebeuren bij complexe problematiek.

Overlegmomenten tussen handhavers en juridisch adviseurs zijn vastgelegd in de procesbeschrijvingen.

Handhavers en juridisch adviseurs hebben in ieder geval overleg in de volgende gevallen:

- als naar aanleiding van een handhaafbaarheidstoets op een ontwerp-beschikking vergunning wijzigingen doorgevoerd moeten worden;

- als naar aanleiding van een geconstateerde overtreding een bestuursrechtelijk traject wordt ingezet. De te versturen brief (vooraankondiging én alle definitieve besluiten) worden alvorens ze naar de manager T&H gaan, door de juridisch adviseur getoetst. Deze toets wordt altijd uitgevoerd door een persoon die minimaal de volgens de nieuw op te stellen landelijke kwaliteitscriteria (Vergunningen, Toezicht en handhaving) de vereiste Hbo-opleiding heeft.
- Bij de beoordeling van mogelijke handhavingsverzoeken.
- op verzoek/eigen initiatief in de werkoverleggen/bijzondere zaken.

Een kopie van het werkoverleg en lopende handhavingszaken (zonder strafrechtelijke informatie, zie ook 2.1.2 AVG) wordt verstuurd aan de juridische adviseurs die zich met name met het proces van T&H bezig houden. Twee keer per jaar vindt een apart overleg plaats tussen een aangewezen juridisch adviseur eventueel bijgestaan door specialistische collegae van JZ en de kennisdragers van het kennisplan. Het verslag hiervan wordt als bijlage aan het kennisplan toegevoegd (Teamsomgeving- Informatie- Kennisplan). Indien nodig is er separaat afstemming tussen de manager T&H met de aangewezen contactpersoon van JZ plaats (m.n. zaken die buiten het kennisplan vallen, verslaglegging volgt dan via de Outlook-agenda-mail).

Status:

Informatief en werkwijze

3.2.1.3 Beleidsmatige afstemming- interne besluitvorming

In het werkoverleg van T&H is als vast aandachtspunt Beleid en juridische zaken opgenomen. Vanuit het werkoverleg wordt input geleverd aan het proces van Ontwikkelen watersysteem waar beleid is ondergebracht.

Ook het Programmaoverleg Watersysteem kan daarvoor worden gebruikt.

Daarnaast zijn er vaste contacten over specifieke onderwerpen zoals het Besluit bodemkwaliteit en het Besluit Glastuinbouw. Dit geldt ook voor specifieke externe overleggen zoals het Platform Open Teelt en Glastuinbouw. Een kopie van het verkorte werkoverleg van T&H (en lopende handhavingszaken, zie ook 2.1.2 AVG) wordt ook aan het proces waaronder het beleid valt, verzonden. Incidenteel wordt vanuit beleid ook toelichting in het werkoverleg gegeven. Doordat er steeds meer sprake is van algemene regels is er steeds minder behoefte aan nieuw beleid. Bij nieuwe wet-regelgeving vindt initiatief voor nieuw beleid binnen dat proces zelf plaats. Vanuit landelijke rapportages (medio 2021) is gebleken dat de afstemming beleid en uitvoering te kort schiet. Komende jaren wordt getracht hier verbetering in aan te brengen, te starten met het actief benaderen van de beleidsprocessen. Verder is de bevoegdhedenregeling, budgethouders-regeling en organisatie-verordening van toepassing als het gaat om beslissingsbevoegdheid van bestuur, directie, managers en medewerkers.

Directie en management

Er is vanaf 1 maart 2017 één overlegvorm: het DT-overleg. Het doel is richting geven, kaders stellen en faciliteren (HR) van de organisatie. Een belangrijk deel van de besluitvorming zal binnen de kaders van de programma's plaatsvinden. Het DT-overleg wordt hoofdzakelijk benut om elkaar te informeren en te consulteren over deze besluiten. Over meer strategische en programma-overschrijdende zaken wordt tijdens het DT-overleg besloten. Dit overleg is elke 2 weken op maandagochtend. Ter informatie/ reactie worden de stukken ook aan de managers verzonden.

Op het organisatiemodel, wat op Spraakwater van het waterschap te vinden is, is te zien hoe dit is vormgegeven.

Afstemmingsoverleg

Er is 1 keer per 3 weken een Programma-(afstemmings) overleg watersysteem (programma 2) waar de programmadirecteur,- tevens DT-lid met de meest betrokken managers (o.a. T&H) lopende- en te verwachten problemen bespreekt. Naar gelang worden beslissingen genomen hoe dit verder de organisatie in te brengen. Tevens zijn er periodiek strategisch overleggen op directie en managementniveau.

Bestuur

Het DB vergadert elke 2 weken evenals het portefeuillehoudersoverleg (PHO) waarbij deze elkaar afwisselen en er dus wekelijks een PHO of DB is. De rol van het PHO is ook aangepast. Naast bestuursvoorstellen kunnen allerlei bestuursgevoelige zaken besproken worden. De afspraak hiervoor loopt via het bestuurssecretariaat en kan door elke werknemer worden ingebracht. Ook op eigen initiatief kan de manager zelf een gesprek met de verantwoordelijk portefeuillehouder plannen. Alvorens er door T&H een bestuursvoorstel wordt ingediend zal het betreffende DT-lid altijd worden geconsulteerd en volgt afstemming met de portefeuillehouder T&H (de watergraaf of een andere verantwoordelijke portefeuillehouder).

Alle handhavingsbesluiten en strafrechtelijke handhaving (proces-verbaal/ bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten/ Rapport van bevindingen) worden in het post-registratie-systeem Djuma verwerkt. Tevens worden deze apart opgenomen in de "lopende handhavingzaken" welke door de manager naar de portefeuillehouder worden verzonden.

De besluiten worden via een mail aan de verantwoordelijke manager doorgegeven.

Ook is er na afloop van een DB een geplande terugkoppeling aan de managers (door DT). Verslagen daarvan worden ook in Spraakwater gepubliceerd.

De te nemen besluiten worden indien nodig voorbereid in diverse afstemmingsbijeenkomsten (keten-, systeem en ondersteuning). Aan deze bijeenkomsten nemen de betrokken proceseigenaren en managers deel.

Een overzicht van alle bestuurlijke overlegmomenten is via Spraakwater beschikbaar.

Status:

Informatief en werkwijze

3.2.1.4 Afstemming Buitengewone Opsporingsambtenaren (BOA's)

Om invulling te geven aan doelstellingen vanuit het Nationaal Milieubeleidsplan zijn er bij het waterschap een drietal BOA's werkzaam. Het betreft 2 fulltime BOA's en een handhaver waterbeheer die als "deeltijd-BOA", indien gewenst ook BOA-activiteiten op dat gebied uitvoert in 1^e aanleg voor de minder complexe zaken. In oktober 2022 wordt deze functie opnieuw beschreven omdat er steeds meer sprake is van complexe zaken. Door de BOA's wordt de strafrechtelijke vakbekwaamheid en betrouwbaarheid op specifieke gebieden (waterbeheer) gewaarborgd. In het eerder onder 2. genoemde DB besluit over Visie-Missie wordt tevens de verantwoordelijkheid van de straf- en bestuursrechtelijke handhaving beschreven. In criterium 1.4 (organisatorische condities) van het professionaliseringstraject is onder

e. beschreven dat de aansturing van BOA's schriftelijk moet worden vastgelegd. Hiervoor is een protocol "Aansturing BOA's", ontwikkeld. De BOA's maken deel uit van het structurele werkoverleg van T&H. Alvorens wordt overgegaan tot het opmaken van een proces-verbaal (inbegrepen de Bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten en het Rapport van bevindingen) is er altijd afstemming en soms ook goedkeuring (BSFL) met/ van de manager T&H (bijlage 15). De werkwijze hierbij is opgenomen in bijlage 29 die in Q2-3 2025 wordt herzien op het per 31.10.2024 in gebruik nemen van het BOA-Registratie-Systeem. De BOA verzorgt ook de aangifte van dumpingen van synthetisch drugsafval. Hoe om te gaan bij dumpingen van gevaarlijk afval is afzonderlijk beschreven in het Calamiteitenbestrijdingsplan verontreiniging oppervlaktewateren onder hoofdstuk 6.7. Dit is via de internetsite van Waterschap De Dommel bereikbaar.

Status:

Informatief en werkwijze

3.2.1.5 Afstemming Belastingheffing

Iedereen die afvalwater loost op het oppervlaktewater en via het riool op de rioolwaterzuiveringsinstallatie betalen een heffing (belasting). Ze worden aangeslagen op grond van de hoeveelheid en de kwaliteit van het geloosde water. De juridische basis voor het heffen van de zuiveringsheffing is gelegen in de Waterschapswet, voor wat betreft de zuiveringsheffing, respectievelijk in de Waterwet (dit is nog niet naar de Omgevingswet overgegaan) voor wat betreft de verontreinigingsheffing. Het algemeen bestuur van het waterschap stelt hiertoe de verordening zuiverings-/ verontreinigingsheffing vast. Het waterschap houdt toezicht op naleving van de voorwaarden uit de meetbeschikking (meetbedrijven), voert contra-onderzoek uit en verricht extra afvalwateronderzoek in eigen beheer. Deze werkzaamheden hebben tot doel om de juistheid van de aangifte te controleren en advies te geven over het opleggen van de juiste aanslagen. Een deel van de activiteiten geschiedt uit efficiency overwegingen gezamenlijk met de controles op de overige wet- en regelgeving. Daarom is een deel van de toezichts-uren terug te vinden bij T&H. Daarnaast voert het waterschap controles uit op de juistheid van het afvalwatercoëfficiënt, bij de (zogenaamde) tabelbedrijven en adviseert zij de belastingssamenwerking. Ook de uitvoering hiervan ligt bij T&H. De aandachtspunten van handhaving bij heffing zijn namelijk voor een deel gelijk. Echter gegevens die vanuit de heffing (proces BH&I: Belastingheffing en -invordering) komen kunnen in het handhavingsproces enkel indicatief worden gebruikt omdat hier anders sprake zou zijn van onrechtmatig verkregen bewijs. Indien onregelmatigheden worden geconstateerd door één der partijen vindt uitwisseling van gegevens plaats. Verzamelde gegevens kunnen door de handhavers industrie voor beide processen worden gebruikt omdat ze voor die 2 processen ook afzonderlijk als toezichthouder zijn aangewezen. Uitwisseling naar externe partijen dienen altijd aan de privacy- en belastingwetgeving te voldoen. De handhavers industrie overleggen daarbij vooraf met de adviseur/jurist BH&I. Bij repressieve handhaving wordt mogelijk op te leggen extra heffing altijd meegenomen. Vanaf januari 2013 zijn de toezichthouders BH&I binnen het proces van T&H geïntegreerd. Vanaf die tijd zijn de toezichthouders industrie ook voor de heffingscontroles uitgerust en vice versa. BH&I is niet aan de kwaliteitscriteria van T&H gebonden doch de controlewerkzaamheden zijn grotendeels hetzelfde (zie

tevens 4.1.2.1.). In de diverse bijlagen van het handboek is hier rekening mee gehouden en zijn BH&I-aspecten verwerkt. BH&I behoudt haar eigen procesbeschrijving. Hun eigen mandaatregeling geeft aan alle handhavers van T&H speciale bevoegdheden (zie 2.6.). Voor controle van lozingen van bronnering-water is voor BH&I sinds april 2017 apart een toezichthouder/handhaver werkzaam welke nauwe contacten met T&H onderhoudt (neemt tot eventuele vervanging ook deel aan het structurele werkoverleg van T&H en valt onder het HR-schap van T&H). Een kopie van het werkoverleg en lopende handhavingszaken (zie ook onder 2.1.2 AVG) wordt door de manager T&H via de mail verzonden aan de adviseur BH&I. De handhavers industrie nemen ook deel aan het structureel afstemmingsoverleg meetbedrijven.

Gezien de overeenkomsten tussen de werkzaamheden en de gedeelde belangen in het kader van de heffing en in het kader van de handhaving van de overige waterschap- gerelateerde wetgeving is het efficiënt dat beide disciplines nauw met elkaar in contact staan en gegevens uitwisselen. BH&I maakt hiervoor gebruik van eigen systemen (geen PowerBrowser). Cijfers bemonsteringen komen in WebisMeet waar een verdeling kan worden gemaakt in cijfers voor toezicht en handhaving en cijfers voor belastingheffing (wettelijk verplicht). Vanaf 2026 zal BH&I naar de Belasting- Samenwerking- Oost- Brabant gaan. Naar gelang dit verloop dienen nieuwe afspraken te worden gemaakt.

Status:

Informatief en werkwijze

3.2.1.6 Afstemming beheersgebieden

De gebieds- en regiobeheerders zitten in dezelfde gebouwvleugel (3B) als T&H en Vergunningen. Er zijn werkafspraken gemaakt over de verdeling van wettelijke meldingen (zie T:/Handhaving/ Informatie/Werkafspraken. Elke woensdagochtend is er op de steunpunten (zuivering Hapert, Boxtel en Soerendonk) een overleg tussen personeel van onderhoud waarbij veelal de gebieds- en of ook de regiobeheerders aansluiten. De handhavers waterbeheer zullen hier geregeld (niet elke week) aanschuiven. De afstemming met regio-gebiedsbeheerders vindt ook rechtstreeks in de genoemde gebouwvleugel plaats, eventueel direct met een vergunningverlener. Soms wordt een klein werkgroepje opgericht. Voor de meer complexe zaken wordt een gebiedsteam opgericht waarbij een accountmanager regievoerder is. Voor afstemming calamiteiten is een groepsapp. ingericht voor m.n. deze 3 groepen. De bijlage 33 van het Handboek is per 10-10-2023 vervallen en voortaan verwoord onder 3.2.1.1, 4.1.2.7. en 4.1.2.10.

Status:

Informatief en werkwijze

3.2.1.7 Afstemming interne handhavingspartners

Binnen Waterschap De Dommel zijn er verschillende processen (direct of zijdelings) betrokken bij de handhaving. De manager T&H zorgt voor uitwisseling van gegevens met deze interne handhavingspartners. De manager T&H stuurt hiervoor een kopie van een overzicht van de lopende handhavingsacties (conform de Avg-Wpg) naar de gebied- en regiomanagers, de junior-adviseur, de managers Beheer en onderhoud watersysteem, Ontwikkeling plannen watersysteem, Uitvoeren plannen watersysteem, Beheren afvalwaterketen, en Ontwikkelen plannen afvalwaterketen, Communicatie, Vergunningen, Arbo-adviseur, PowerBrowser-applicatiebeheerder, accountmanagers, Grondzaken, BH&I, de DT-

vertegenwoordiger en de bestuurlijke portefeuillehouder. Tevens zit daarbij het (deel uitgekleeft met niet relevante zaken) verslag van het 3-wekelijkse werkoverleg (e.e.a. conform 2.1.2 AVG). Met de managers van Vergunningen en Beheer Waterketen is er 2 keer per jaar een afstemmingsoverleg. Er is jaarlijks een actualisering met Monitoring (Advies Watersysteem) voor het vaststellen van de prioriteiten voor het komende jaar. A.d.h.v. hun cijfers volgt een adviesrapportage die in de planning wordt meegenomen. De rapportage is te vinden op de Teamsomgeving/handhaving/ prioritering/monitoringsproject gebiedsgerichte rapportage.

Status:

Informatief en werkwijze

3.2.2 Externe afstemming

De afstemming over de handhavingstrategie en de werkwijze tussen de verschillende handhavingpartners in de regio was tot 2013 vastgelegd in de Bestuursovereenkomst (BOK). Buiten de BOK werden ook bilateraal afspraken gemaakt. Een kopie van het (aangepast) verslag van het werkoverleg alsmede een overzicht van lopende handhavingssacties van T&H wordt door de manager T&H digitaal naar de partners (politiergio's- Omgevingsdiensten- NVWA, SSIB en provincie) verzonden (dezelfde kopieën als onder 3.2.1.7.). Vanaf juli 2013 zijn er Omgevingsdiensten. Het SSIB (Samen Sterk In Brabant, zie www.ssibbrabant.nl) maakt hier ook onderdeel van uit (Omgevingsdienst Brabant Noord). Aparte overleggen (met deelname vanuit T&H) vinden plaats via het Landelijk Hoofdenoverleg Vergunningen en Handhaving (LOVH) en het Platform Open teelt (Unie van Waterschappen, deelname senior BOA). Dit LOVH is minimaal 4 keer per jaar waaraan alle waterschappen en Rijkswaterstaat (AGvH) deelnemen. De manager T&H is hier deelnemer aan. Met de coördinatoren/ managers T&H van de 3 Brabantse waterschappen (Aa en Maas/ Brabantse Delta en De Dommel) vindt 8 wekelijks ook afstemmingsoverleg plaats. 4x per jaar vindt ook afstemming plaats op hoofden-niveau tussen de Brabantse waterschappen op VTH-gebied en de Omgevingsdiensten. Ook zijn er afstemming-overleggen (via landelijk convenant) Vergunningverlening en handhaving van de 3 Brabantse waterschappen, Waterschap Limburg en Rijkswaterstaat Zuid-Nederland. De prioriteiten van het Ministerie van I&M worden in het jaarlijkse uitvoeringsprogramma van T&H ook meegenomen.

Vanaf 14 april 2016 is de "Wet Verbetering vergunningverlening, Toezicht en Handhaving" (wet VTH) in werking getreden. In die wet is de vernieuwing van het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving vastgelegd. Deze wet legt de basis voor alle omgevingsdiensten. In deze diensten worden de VTH-taken van provincies en gemeenten gezamenlijk voorbereid en uitgevoerd en wordt de VTH-expertise gebundeld. De wet VTH is verankering van de afspraken tussen de rijksoverheid, de provincies en gemeenten om de Vergunningverlening, het Toezicht en de Handhaving van het omgevingsrecht beter te organiseren.

Het bevat onder meer een landelijk dekkend stelsel van alle omgevingsdiensten (29). In deze diensten vindt de uitvoering en de handhaving van de Omgevingswet grotendeels plaats. Van deze omgevingsdiensten zijn er zes gespecialiseerde omgevingsdiensten aangewezen om toezicht te houden op complexe en risicovolle bedrijven in heel Nederland zoals de chemische industrie (Seveso-inrichtingen).

De wet regelt dat een basistakenpakket omgevingsrecht voortaan door de omgevingsdiensten wordt uitgevoerd. Gemeenten en provincies blijven wel bevoegd gezag voor deze taken. Door de bundeling van de uitvoering van taken en deskundigheid bij de omgevingsdiensten, wordt de kwaliteit verbeterd. De wet legt ook vast dat provincies en gemeenten hiervoor verordeningen moeten opstellen. In die verordeningen moeten de voorschriften over de gewenste kwaliteit van de vergunningverlening en handhaving van hun Omgevingswet-taken worden opgenomen. Ook zijn er in deze wet bepalingen opgenomen over informatie-uitwisseling (Inspectieview, via PowerBrowser medio 2021 aangesloten) en samenwerking. Partners zijn onder andere provincies, gemeenten, waterschappen, Openbaar Ministerie en de politie. Bestuursrechtelijke handhavinginformatie (handhavingsbesluiten- voornemen daartoe, controlebrieven, beslissingen op bezwaar e.d. worden met hen uitgewisseld. Per 21-4-2017 is de wijziging van het Besluit omgevingsrecht in werking getreden.

O.a. is het basistakenpakket hierin uitgewerkt. Ook zijn procescriteria opgenomen voor vergunningverlening en worden voorwaarden vastgelegd voor informatie-uitwisseling (zoals Inspectieview). De waterschappen en Rijkswaterstaat hebben de kwaliteitscriteria gezamenlijk voor hen door-vertaald. In 2017 is gestart deze naar T&H uit te werken zodat bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet geheel aan deze criteria wordt voldaan (o.a. via een opgesteld en geïmplementeerd verbeterplan). Via de Unie van Waterschappen zal een vervolg op de 0-meting worden gedaan hoe T&H i.r.t. de kwaliteitscriteria voldoen. Alle medewerkers van T&H voldoen aan deze eisen.

Status:

Informatief en werkwijze

3.2.2.1 Handhavingssamenwerking in overlegstructuren.

Op grond van de op 23 september 2005 ondertekende Bestuursovereenkomst Handhaving Omgevingsrecht Provincie Noord-Brabant is de handhavingssamenwerking in werking getreden. Voortaan zijn de Omgevingsdiensten opgericht met vanuit de Vergunning, Toezicht en handhavingstaken, de Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD).

Er is 4 keer per jaar een uitvoerend/operationeel overleg met de Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) waarbij deelname door een senior handhaver industrie. In 1^e aanleg sluit daar naast de ODZOB tevens Aa en Maas en een vertegenwoordiger van het Regionaal Milieuteam van de politie aan.

Naar gelang zijn er tussendoor ook (b.v. voor projecten) aparte uitvoerings-overleggen met omgevingsdiensten- partners. Met de Omgevingsdiensten is per kwartaal een strategisch overleg waar de manager T&H en Vergunningen van de Brabantse waterschappen aan deel nemen.

Op bestuurlijk niveau wordt de afstemming via het BPO (Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht) geregeld (2 keer per jaar). Waterschap De Dommel (watergraaf) vertegenwoordigd daar vanaf december 2019 de 3 waterschappen. Tevens was er daar voorafgaande aan een BPO op directeureniveau afstemming wat vanaf september 2021 is komen te vervallen (geen meerwaarde, worden voortaan in de cc van het BPO meegenomen). De ambtelijk vertegenwoordiger van Waterschap De Dommel (manager T&H) levert namens de 3 waterschappen de benodigde input aan voor het BPO en neemt ook deel aan het door de provincie gecoördineerde

vooroverleg BPO. Dit overleg vindt circa 4 keer per jaar plaats, in ieder geval ook specifiek ter voorbereiding van het BPO).

De Dommel is gelegen binnen het gebied van de ODZOB, van Brabant Noord en Midden- en West-Brabant. Al deze diensten zijn bereikbaar via de link www.omgevingsdienst.nl alwaar ook informatie te vinden is over de samenwerking met o.a. de waterschappen. Vanaf 1 juli 2022 is via die site ook een kennisplatform opgericht onder www.kennisnet.omgevingsdienst.nl. De provincie heeft naast een coördinerende rol ook de regie over de handhavingssamenwerking.

Status:

Informatief en werkwijze

3.2.2.2 Overlegvormen

Een wezenlijk onderdeel van de samenwerking is de overlegstructuur. Het betreft een structuur waarin alle partners op lokaal, gewestelijk, regionaal, provinciaal en landelijk niveau de samenwerking met elkaar vorm moeten geven. In deze paragraaf wordt de structuur toegelicht. Tevens worden de taak en de inhoud van de diverse overleggen beschreven.

Landelijke afstemming

Vanuit het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat wordt het milieubeleid opgesteld, o.a. in samenwerking met de vertegenwoordiging van de waterschappen; de Unie van waterschappen. Via de diverse commissies vertalen zij de prioriteiten, waaronder die voor handhaving, weer door naar de waterschappen.

Het **IPLO** is het centraal informatiepunt voor wet- en regelgeving op milieugebied en omgevingsdomein. **IPLO** is de schakel tussen beleid en praktijk, valt onder het ministerie en is toegankelijk voor alle overheden.

Rijkswaterstaat- waterschappen

Via een landelijk convenant tussen Rijkswaterstaat en de waterschappen zijn afspraken gemaakt over de samenwerking en worden ook projecten uitgevoerd. Deze lopen via landelijke projectteams, opgericht vanuit het Landelijk Overleg Vergunningen en Handhaving (LOVH vanuit de Unie) én de Adviesgroep Vergunningverlening en Handhaving (AGvH vanuit Rijkswaterstaat). Het LOVH zelf vergadert minimaal 4 keer per jaar waarvan 2 keer gezamenlijk met het AGvH. De manager T&H neemt hier aan deel. 2 keer per jaar is er ook een hoofdenoverleg waaraan Vergunningen en T&H van de Brabantse waterschappen, het Limburgse waterschap én Rijkswaterstaat Zuid-Nederland deelnemen. Hier wordt kennis uitgewisseld en regionale samenwerking verder vorm gegeven. Ook vindt hier beleidsafstemming op bestuurlijk én strafrechtelijk niveau plaats.

Provinciale afstemming

Er is een IPO (Interprovinciaal Overleg) dat zich o.a. met de afstemming T&H milieu- handhavingpartners bezig houdt. Ook de Omgevingsdiensten vallen hier onder.

Door genoemde Omgevingsdiensten worden T&H- afstemmings-overleggen georganiseerd (zie ook eerder bovengenoemde internetsites onderaan 3.2.2.1.).

Voor De Dommel is de regio Brabant Zuidoost bepalend, de andere regio's liggen voor een kleiner deel binnen het beheersgebied van de Dommel.

In 2016 zijn voor de betreffende handhavingsregio's afspraken gemaakt over de inhoud van de samenwerking. Het betreft onderwerpen als uniformiteit van het handhavingsbeleid, het jaarlijkse samenwerkingsprogramma, de inzet van de capaciteit, het werkprogramma van de Omgevingsdienst, etc. etc. De prioriteiten worden in het jaarlijks DB voorstel van T&H opgenomen. Daarbij wordt tevens vermeld welk waterschap in 1^e aanleg de contactpersoon levert voor het gezamenlijk programma-item vanuit het BPO.

Afstemming tussen uitvoerders:

Ook vindt er via de Omgevingsdiensten op uitvoerend niveau overleg plaats (zie hiervoor).

Regietaak – afstemming met Provincie

De provincie heeft de taak om de handhavingssamenwerking te “regisseren”.

Dit betekent dat de provincie dient te zorgen voor een serviceorganisatie (Omgevingsdienst) en dient te stimuleren en bewaken dat de afgesproken samenwerkingsproducten ook daadwerkelijk tot stand komen.

In het kader van het interbestuurlijk toezicht (IBT) dient T&H jaarlijks de provincie te voorzien van een bestuurlijk vastgesteld Uitvoeringsplan voor het komende jaar en de evaluatie van het voorafgaande jaar. Dit wordt na behandeling in het AB (Commissie CBF) naar de handhavingpartners verspreid. De stukken worden via verbeterpunten uit de opgestelde IBT-rapportages in het jaarlijks DB-voorstel benoemd en in het handboek en in de organisatie doorgevoerd. Een DB-besluit over gewijzigd handhavingsbeleid wordt ook aan Gedeputeerde Staten doorgestuurd. De eisen die de provincie stelt aan het waterschap als handhavinginstantie zijn verwoord in de Verordening systematische toezichts-informatie Noord-Brabant. Jaarlijks vindt afstemming plaats met provincie en waterschap hierover en wordt deelgenomen aan door de provincie georganiseerde themabijeenkomsten IBT.

Afstemming Handhavingsteam “Samen Sterk in Brabant” (SSIB)

Vanaf 2012 is er een provincie-breed project genaamd Samen Sterk in Brabant (tot juli 2015 Samen Sterk in het Buitengebied) met de provincie als trekker.

Dit team voert m.n. in het buitengebied handhavingstaken uit voor alle deelnemende partners. Er is een stuurgroep die onderdeel uitmaakt van het BPO. 2 keer per jaar is er ook een strategisch/leidinggevend overleg SSIB met de Brabantse waterschappen (ook deelname door manager T&H). Vanaf februari 2019 neemt de manager T&H van De Dommel, namens de Brabantse waterschappen (vanaf 1.4.2020 ook voortaan Rivierenland) deel aan de stuurgroep SSIB. In deze samenwerkingsvorm zit ook een deel van strafrechtelijke beleids-én uitvoeringsafstemming.

Voor uitvoerende zaken is er bij De Dommel één handhaver waterbeheer specifiek als contactpersoon (handhaver) aangewezen. Deze neemt ook, samen met één BOA van De Dommel deel aan het 2 keer per jaar gevoerde uitvoeringsoverleg SSIB met Brabantse waterschappen. Het SSIB is bij de Omgevingsdienst Brabant Noord ondergebracht en maakt sinds februari 2016 deel uit van de collectieve taak zodat alle gemeenten, politie, provincie en terreinbeheerders (grote) in Brabant ook deelnemen. Op 1 december 2016 is in de Noord-Brabantse Waterschapsbond besloten om aan het SSIB deel te blijven nemen en deelname opnieuw te wegen als er relevante organisatorische of financiële wijzigingen optreden. Inmiddels is de eigen site www.ssibrabant.nl in de lucht.

Afstemming met politie

Doordat het waterschap drie eigen BOA's in dienst heeft wordt er slechts in beperkte gevallen gebruik gemaakt van de politie (indien direct optreden noodzakelijk is, op specifiek verzoek en bij verhindering van de BOA's). Vertegenwoordigers van de milieuteams (RDT) zitten ook bij het overleg met het OM, hieronder genoemd en bij projecten (zoals dumpingen synthetische drugs/taskforce). De politie maakt ook onderdeel uit van onderstaande afstemming met het OM.

Afstemming met Openbaar Ministerie

Het OM heeft haar taak in het repressieve, strafrechtelijke deel. Het dagelijks bestuur van het waterschap en het OM hebben elk zelf hun verantwoordelijkheid en kunnen elkaar aanvullen en versterken. Ook hier vindt afstemming plaats via een 2-maandelijks overleg met het Functioneel Parket Den Bosch waarbij de senior BOA deelnemer is. In de andere regio, Breda is er een vergelijkbaar afstemmingsoverleg waar ook de senior-BOA van De Dommel, vanaf eind september 2019 aan deel neemt. Hier vindt ook de beleidsafstemming plaats. Het OM maakt ook deel uit van het BPO als afstemmingsgremium. Ook via projecten als het SSIB, de gebiedsgerichte handhaving (mestfraude) hebben afstemmingsmomenten ingeregeld. Daarnaast hebben overlegvormen als het landelijk hoofdenoverleg VTH en Rijkswaterstaat, de Unie-werkgroep CJIB zulke afstemmings-items. De afstemming met de strafrechtelijke partners, zoals vereist in de landelijke kwaliteitscriteria, alsmede de toepassing van de LHSO zijn een borging daarvan. Verder zijn er milieurechercheurs als contactpersonen voor de waterschappen. Deelnemers van de genoemde FP-overleggen zijn naast de waterschappen en het OM (Officier van Justitie en parketsecretaris) de Omgevingsdiensten, de politie, het RMT en een provinciale vertegenwoordiger. De LHSO vormt het uitgangspunt voor bestuur en het OM. De manager T&H heeft daarnaast, indien nodig telefonisch contact met parketsecretarissen van het OM. De senior BOA stuurt een kort verslag van dit overleg door aan de senior handhavers, de manager T&H en BOA's. In overleg met het OM en politie is een format gemaakt voor de aangifte van dumpingen van synthetisch drugsafval (Teamsomgeving- Incidenten-Algemeen) die door de Brabantse waterschappen als uitgangspunt wordt gehanteerd. M.b.t. de relatie tot de Wet politiegegevens is gegevensverstrekking van strafrechtelijke informatie aan het OM geregeld in de Wet verstrekking justitiële gegevens. Verwerking-registratie daarvan door het waterschap valt dan vervolgens weer onder de Wpg.

Afstemming met de NVWA

Vanaf juni 2012 treedt het waterschap voortaan zelf op als het gaat over water-gerelateerde overtredingen van de Wgb (bijlage 16). Er is een structureel afstemmingsoverleg waarbij Waterschap Brabantse Delta namens de Brabantse waterschappen aan deelneemt. Daarnaast is de NVWA lid van het BPO waardoor er bestuurlijk en vervolgens ook ambtelijk (beleids-) afstemming mogelijk is. Op het gebied van bedrijfscontroles zijn (i.v.m. opheffen gezamenlijke milieuvluchten) begin 2014 nieuwe samenwerkingsafspraken gemaakt (zie onder 3.3.12). Ook i.v.m. "mestfraude" zijn in 2018 nieuwe afspraken gemaakt. Met name wordt hierbij vanuit de ketenpartner RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland), vanuit de privacywetgeving een verwerkingsregister opgesteld.

Er bestaat een wettelijke verplichting tot het doormelden van met name genoemde water-gerelateerde overtredingen.

De doormelding moet aan de EU-desk van de NVWA worden doorgegeven (per mail via format

Teamsomgeving/handhaving/NVWA/CX/Doormeldingen/modelrapport). Blijkens informatie bij de NVWA (19-06-2018) is doormelding van een bespuiting door particulieren zónder agrarische activiteit (zoals landbouwperceel of een agrarisch bedrijfsperceel) niet nodig omdat er geen inkomenssteun wordt ontvangen. Dit geldt ook voor overtredingen uit de LHSO-matrix A1.

In diverse bijlagen (15, 16, 24, 27 en 29) van het handboek wordt hier aandacht aan besteed. Tevens is vermeld dat de NVWA een eigen handhavingstrategie heeft voor wat betreft de Wgb die theoretisch afwijkend is van de Landelijke

handhavingstrategie. In de praktijk is de uitkomst van de beoordeling van overtredingen hetzelfde, de NVWA heeft de strategie in juli 2016 geactualiseerd.

Omdat de waterschappen enkel toezichthouder voor de Wgb zijn en geen handhavende instantie zou de handhavingstrategie niet voor hen van toepassing zijn. In ieder geval resteert de Landelijke handhavingstrategie. Vanuit de gebiedsgerichte aanpak mestfraude is een apart project gestart waar aan deel wordt genomen (naast T&H ook Communicatie en beleid).

Afstemming met België

Via de Calamiteitenbestrijdingsplannen zijn afspraken gemaakt hoe om te gaan indien vanuit België effecten ontstaan naar het beheersgebied van het waterschap. Er is voor T&H geen andere rol hierin dan te doen gebruikelijk en welke is beschreven in dit handboek en haar bijlagen. Contacten met België worden vanuit de gebiedsbeheerders onderhouden, op buitenlands grondgebied (als veroorzaker van de effecten) kan en zal niet worden opgetreden dan door de eigen landelijke handhavingsdiensten. Wel kan vanuit het privaatrecht een beroep op kostenverhaal worden gedaan (via Juridische zaken). Eind 2018 zijn contacten gelegd met Vlaanderen over het melden van grensoverschrijdende lozingen/ calamiteiten waarbij de senior BOA vanuit T&H informatiedrager en contactpersoon is. In 2020 zijn deze afspraken (bijeenkomst provincie/ regionaal overleg) geactualiseerd.

Status:

Informatief en werkwijze

3.2.2.3 Meerdere handhavingsbevoegde organisaties

Waterschap De Dommel zorgt in de voorbereiding en uitvoering van haar handhavingstaken voor interne en externe afstemming.

De externe afstemming omvat tenminste het maken van afspraken over gevallen waarin:

- a. Meerdere organisaties tegelijkertijd handhavingsbevoegd zijn
Deze afstemming komt voor uit de wettelijke verplichting, vanaf 2024 in de Omgevingswet.
- b. Meerdere organisaties na elkaar handhavingsbevoegd zijn (ketenbeheer)
Deze afstemming betreft de handhaving van wettelijke bepalingen waarvoor verschillende handhavingsorganisaties na elkaar bevoegd zijn. Het betreft vooral milieuonderwerpen met ketenaspecten zoals afvalstoffen, bouwstoffen, grondstromen, milieugevaarlijke stoffen et cetera. Wettelijke bepalingen kunnen

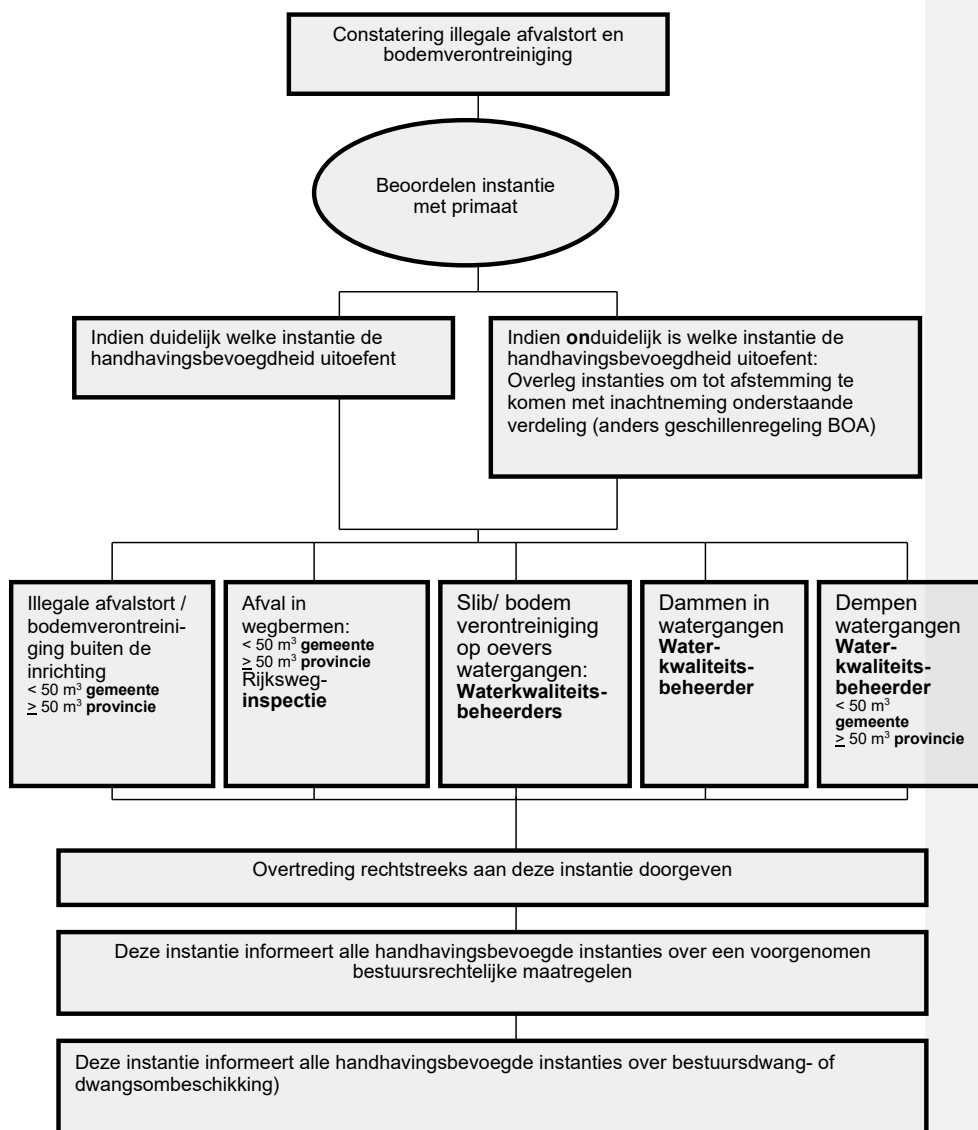
hier ten grondslag aan liggen, soms via landelijke afspraken, bijvoorbeeld voor vuurwerk en grondstromen. Hieronder worden genoemde onderwerpen nader uitgewerkt.

In sommige situaties zijn meerdere instanties bevoegd. Dat kan problemen opleveren als men elkaar voor de voeten loopt of naar elkaar blijft kijken. Soms doen zich situaties voor wanneer meerdere instanties tegelijkertijd of juist na elkaar handhavingsbevoegd zijn. In dit document staan afspraken over welke instantie in welke situatie handhavend optreedt. Allereerst wordt de meervoudige (gelijktijdige) bevoegdheid besproken en afsluitend de afspraken omtrent de situatie waarin instanties na elkaar handhavingsbevoegd zijn.

**Meerdere organisaties tegelijkertijd handhavingsbevoegd
Bevoegdheden bij meerdere instanties**

De hoofdregel is dat het bestuursorgaan, dat bevoegd is een vergunning op grond van de Omgevingswet te verlenen, dan wel het orgaan waaraan de melding wordt gericht, zorgt voor de handhaving. Het bevoegd gezag ten aanzien van milieu-belastende activiteiten is ook bevoegd tot handhaving van de zorgplichten van de Omgevingswet en indien opgenomen ook van de Waterschapsverordening.

Verdeling in bevoegdheden wordt hieronder weergegeven

Meerdere organisaties na elkaar handhavingsbevoegd

Wanneer meerdere organisaties na elkaar handhavingsbevoegd zijn kan gesproken worden over ketenbeheer. De instantie die niet meer handhavingsbevoegd is, stelt de instantie die handhavingsbevoegd is geworden hiervan op de hoogte. Tussen de instanties vindt afstemming en informatie uitwisseling plaats. Ook moet rekening gehouden worden met de doorzendplicht (2:3 Awb). Indien landelijke afspraken zijn vastgelegd, dan wordt conform deze landelijke afspraken gehandeld. Als onduidelijkheid bestaat over de vraag welke instantie de handhavingsbevoegdheid moet toepassen vindt overleg plaats tussen vertegenwoordigers van de in aanmerking komende instanties. Komen deze instanties er niet uit, dan wordt de geschillenregeling op grond van de bestuursovereenkomst toegepast. Instanties dienen in gezamenlijk overleg het probleem op te lossen en of de situatie strafrechtelijk aan te pakken.

Status:

Beleid en informatief

3.3 Toezichtstrategie

Hier worden de verschillende vormen van toezicht weergegeven en is per vorm aangegeven hoe deze wordt ingezet. In hoofdstuk 4 is te lezen hoe de verschillende vormen van toezicht praktisch worden uitgevoerd. Ook in bijlage 32 (na bijlage 3) wordt een korte toelichting gegeven over de toezichtstrategie i.r.t. de LHSO.

Het betreft:

- toezicht bij bedrijven met een Omgevingsvergunning voor een wateractiviteit
- toezicht bij (m.n. gemeentelijke) riooloverstorten
- toezicht bij bedrijven die melden op grond van milieubelastende activiteiten (BAL-BOR);
- toezicht van vergunningen op hoofdzaken en vergunningen op maat;
- toezicht bij bedrijven met een (verplicht) milieujaarverslag;
- toezicht bij Seveso-inrichtingen;
- toezicht bij kwantiteitszaken;
- toezicht bij nautisch beheer;
- her-controle/ nacontrole;
- incidentele bezoeken naar aanleiding van klachten, meldingen, ongevallen of incidenten;
- dieptecontrole;
- regionale projecten;
- milieuvluchten;
- administratieve controle;
- tele-toezicht.

Er is een aparte regeling van toepassing bij zogenaamde Cross-Compliance overtredingen. Het toezicht is daar niet anders als bij hierboven genoemd echter soms moet verplicht naar de NVWA worden door gemeld. Dit kan dan gevolgen hebben voor Europese inkomenssteun van de overtreder. In de Europese wet-regelgeving zijn hier regels over gesteld, hier wordt verder niet op ingegaan dan enkel de doormeldplicht (zie 4.6.1.).

3.3.1 Bedrijven met een Omgevingsvergunning voor een wateractiviteit

Uitgangspunt bij het toezicht op bedrijven hiervan (voorheen watervergunning) is dat alle bedrijven die een nieuwe vergunning krijgen -dit kan een wijziging zijn of een geheel nieuwe vergunning- eenmaal worden bezocht voor een opleveringscontrole. De bedrijven die beschikken over een vergunning c.q. de meldingen zijn in PowerBrowser te vinden.

De controles betreffen standaard altijd een controle op de naleving van de gehele vergunning (deelcontrole ook mogelijk) en water-gerelateerde wet- regelgeving. Wanneer voor een bepaalde bedrijfstak of een andere groep van bedrijven speciale aandacht nodig is dan vloeit dit voort uit het prioriteringsmethodiek en is dit weergegeven in het jaarlijks op te stellen uitvoeringsplan. In november 2013 is voor de indirecte lozingen een nieuwe prioritering, risicoanalyse en vervolgens een bezoekfrequentie vastgesteld welke in de planning was doorgevoerd en naar de Omgevingsdiensten is gestuurd. Deze criteria is gebaseerd op een samen door de 3 Brabantse waterschappen op- en vastgesteld notitie "Doelmatige werking Rwzi" en is voortaan leidend voor de Omgevingsdiensten (zijn in het bezit van deze nieuwe criteria). Voor de professionaliseringscriteria is vereist dat er geen te grote vertrouwensband mag ontstaan tussen handhaver en het te controleren bedrijf/persoon. Om te voldoen aan dit criterium zijn twee roulatieprotocollen vastgesteld voor alle handhavers (bijlagen 17 en 18). Op 27.6.2022 is geconcludeerd dat er voldoende borging is om die te grote vertrouwensband te voorkomen waardoor roulatie nu niet meer nodig is. In het protocol zijn ook aandachtsvelden per medewerker beschreven en wordt naar het Kennisplan gerefereerd. Vergunningen voor beregingen worden onder 3.3.7 (Kwantiteit) meegenomen.

Status:

Informatief en werkwijze

3.3.2 Riooloverstorten

Gemeentelijke riooloverstorten vormen een vrij homogene groep. Andere processen binnen het waterschap onderhouden met de gemeente hierover nauw contact waarbij er diverse werkafspraken zijn gemaakt. Vanaf 2024 staan de overstorten in het Gemeentelijk rioleringsprogramma dan wel in het Omgevingsplan. Voor toezicht-handhaving op deze overstorten zijn ook werkafspraken gemaakt.

Status:

Informatief en werkwijze

3.3.3 Bedrijven die melden op grond van milieubelastende activiteiten

Bedrijven die tot 2024 vielen onder een lozingenbesluit zijn allen 1 keer gecontroleerd aan de hand van het meldingsformulier. Vanaf 2024 geldt de Omgevingswet en is sprake van milieubelastende activiteiten (met name in het BOR en het BAL verwoord). Dit gebeurde op volgorde van ontvangst van de meldingsformulieren én aan de hand van prioritering die in het Uitvoeringsplan is opgenomen.

Wanneer een bepaalde lozingsactiviteit extra aandacht behoeft omdat bijvoorbeeld termijnen gaan verstrijken dan wordt dit daarin opgenomen.

M.n. het BAL bevat regelgeving voor o.a. de

- agrarische activiteiten
- glastuinbouw (incl. pot-containerteelt)

- bodemsaneringen/bronneringen
- overige meldingen
- lozingen buiten inrichtingen- deel vaste objecten en overstorten
- lozingen huishoudelijk afvalwater
- activiteiten i.r.t. bodemkwaliteit

Het actuele overzicht (aantallen en indeling branches) is in PowerBrowser beschikbaar.

Tevens zijn werkafspraken gemaakt over de verdeling van wettelijke meldingen (zie T.:Handhaving/ Informatie/Werkafspraken. Deze zijn (vanuit het proces Vergunningen) in 2024 aangepast.

Status: Informatief en werkwijze

3.3.4 Bedrijven met een vergunning op hoofdzaken

Bij Waterschap De Dommel bestaan er geen bedrijven meer die hier gebruik van maken, evenwel is het formeel nog wel mogelijk.

Status: Informatief en werkwijze

3.3.5 Bedrijven met een verplicht jaarlijks milieujaarverslag

Binnen het beheersgebied van Waterschap De Dommel zijn bedrijven die een verplicht milieujaarverslag (e-MJV== elektronisch) moeten indienen. Deze bedrijven worden met dezelfde frequentie bezocht als alle overige bedrijven. De controle van het milieujaarverslag kan aanleiding zijn voor een extra controle. Wanneer dit niet zo is dan wordt het milieujaarverslag in de eerstvolgende controle aan de orde gesteld. In 4.1.2.5 is een nader beschrijving gegeven (zie tevens onder 3.3.1.).

Status: Informatief en werkwijze

3.3.6 Toezicht bij Seveso-inrichtingen

In het Besluit risico's zware ongevallen 1999 werd bepaald dat een aantal bedrijven als BRZO worden aangewezen. Vanaf 1.1.2024 is de term BRZO, door de komst van de Omgevingswet die dit besluit vervangt, gewijzigd in Seveso-inrichtingen. Voor deze bedrijven geldt een strenger regiem aan veiligheidseisen. Ook het toezicht (en handhaving) hierop moet voldoen aan expliciete kwaliteitseisen. Met de Brabantse waterschappen zijn eind 2014 afspraken gemaakt hoe hier mee om zullen gaan (zie tevens onder 3.3.1.). Met Brabantse Delta is een overeenkomst (21-12-2023 herzien) afgesloten. Zij controleren jaarlijks enkele Seveso-inrichtingen volgens opgave. De toezichthouders van Brabantse Delta zijn in januari 2015 door het DB hiervoor apart aangewezen. Dat wil overigens niet zeggen dat die overgebleven bedrijven door ons niet bezocht worden, deze vallen gewoon, indien van toepassing onder de reguliere controlefrequentie (soms ook vanuit de heffing).

Status: Informatief en werkwijze

3.3.7 Toezicht bij kwantiteitszaken

Voor het toezicht op zaken die verband hebben met het waterkwantiteitsbeheer worden nog enkele specifieke vormen van toezicht onderscheiden:

- actief toezicht;

- passief toezicht.

Actief toezicht

Onder deze categorie worden die overtredingen van gebods- en verbodsbepalingen gebracht die voor de goede uitvoering van de waterkwantiteitstaak van essentieel belang zijn en/of zich in de praktijk veelvuldig voordoen. Hieronder wordt tevens verstaan de overtreding van voorschriften van de op basis daarvan afgegeven ontheffingen en vergunningen. Signalering op de naleving van deze bepalingen, ontheffingen en vergunningen wordt met name uitgevoerd door de gebiedsbeheerders van de beheersgebieden, specifiek in het kader van het (laten) uitvoeren van beheer- en onderhoudswerkzaamheden. Het formele toezicht en de handhaving ligt geheel binnen het proces van T&H. De uitvoering van het peilbeheer ligt binnen de beheersgebieden en is geen toezichtstaak. Handhaving van peilbesluiten vallen wel onder de taak van T&H. De actieve handhaving richt zich in zijn algemeenheid op de leggerwateren. Leggerwateren zijn alle oppervlaktewateren die in onderhoud zijn bij het waterschap (die dus door of namens het waterschap worden onderhouden) en alle overige oppervlaktewateren die in de legger zijn opgenomen. De legger is via de internetsite van het waterschap opvraagbaar. Toezicht op grondwateronttrekkingen ligt bij T&H (behalve welke bij de provincie liggen zoals drinkwatervoorzieningen, grote industriële onttrekkingen boven 150.000 m³/jr en warmte-koude opslag). Voor beregeningen is een aparte werkinstructie opgesteld (Teamsomgeving/Handhaving/ Grondwater/Controles en werkinstructie).

In de Waterschapsverordening zijn diverse geboden en verboden opgenomen. De Waterschapsverordening is beschikbaar via de internetsite van het waterschap. Het gaat dan bv. over het aanleggen, dempen, wijzigen van watergangen, lozingen, onttrekkingen uit oppervlaktewater en grondwater, kunstwerken, afrasteringen, beheer en onderhoud, aanlegplaatsen en de schouw.

Visueel zijn themakaarten (kaartmateriaal GIS) via internet opvraagbaar;

<http://dommel.webgispublisher.nl/Choosemap.aspx>

Passief toezicht

Het feit dat voor bepaalde overtredingen een passief handhavingsbeleid wordt gehanteerd, betekent niet dat er tegen deze overtredingen niet wordt opgetreden. Zoals gezegd vloeit deze indeling voort uit het streven naar een optimale inzet van mensen en middelen. Dit betekent dat er prioriteiten gesteld moeten worden.

Passieve handhaving is aan de orde voor overtreding van gebods- en verbodsbepalingen, ontheffings- of vergunningsvoorschriften van ondergeschikte aard, vooral met betrekking tot de niet-leggerwateren en de algemene regels. De onderhoudsplicht voor deze wateren ligt in beginsel bij de aanliggende eigenaren. Op de naleving van Waterschapsverordening vindt geen gestructureerd periodiek toezicht plaats (piepsysteem), met dien verstande dat hierop tijdens de jaarlijkse schouwvoering uitzonderingen gemaakt kunnen worden.

Voor het passieve toezichtbeleid zijn ook gebods- en verbodsbepalingen in de Waterschapsverordening genoemd, veelal vergelijkbaar met het actieve toezicht. In de prioritering wordt hier rekening mee gehouden. Het is overbodig om hier een specifieke verdeling te maken omdat de prioritering (passief naar actief) ook onderhevig is aan veranderingen.

3.3.8 Toezicht bij nautisch beheer

Het nautisch beheer is in 2011 opnieuw vastgesteld, december 2013 heeft het AB de nieuwe Recreatienota vastgesteld (zie internet onder Recreatie). Belangrijkste is het vaarverbod op aangewezen watergangen. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen gesloten watergangen en wateren die zijn opengesteld voor recreatievaart. In het Verkeersbesluit zijn geboden en verboden opgenomen, in het jaarlijks uitvoeringsplan T&H wordt hier melding van gemaakt. Het verkeersbesluit is zoals genoemd beleid ook digitaal beschikbaar op de internetsite. Een onderzoek is in 2021 uitgevoerd naar de formele grond om op te treden. Een vaarverbod wat door het waterschap vanuit droogtebestrijding wordt ingezet wordt gelijk behandeld als het nautische beheer. Op 13.9.2021 werd het onderzoek (zie Djuma 5238) naar de handhaafbaarheid van het nautisch beheer, o.l.v. Juridische zaken afgerond en heeft T&H deelgenomen aan de werkgroep nautisch beheer. In het eerste kwartaal 2022 is via de interne werkgroep nautisch beheer een nieuw afwegingskader en werkwijze vastgesteld waarbinnen T&H zich kan bewegen (vindplaats: T/handhaven/Projecten/Nautisch beheer). De werkgroep heeft in het 2^e kwartaal een advies aan het DB gegeven over het al dan opstellen van algemeen beleid over dit onderwerp. Inmiddels is in 2024 besloten dat het beleid mogelijk wordt herzien. T&H wordt dan t.z.t. hierin meegenomen (zit niet meer in die werkgroep).

3.3.9 Hercontrole (nacontrole)

Overall waar de handhavingsstrategie van toepassing is, oftewel als bij een bedrijfsbezoek iets niet in orde was, volgt een nieuwe controle waarbij enkel de overtreding weer wordt bekeken. Dit zijn dus veelal snelle korte controles. Hercontrole wordt ook uitgevoerd als bijvoorbeeld voor een gierlozing proces-verbaal is opgemaakt. Met name als er sprake is van herhaling (recidive) dan wordt het bedrijf veelvuldig gecontroleerd op de eerder geconstateerde overtreding.

Status:

Informatief en werkwijze

3.3.10 Incidentele bezoeken naar aanleiding van klachten, meldingen, ongevallen en/of incidenten

Meldingen kunnen schriftelijk (ook mail) en/of mondeling (telefoon) worden gedaan. Beoordeling van de ernst van de melding vindt plaats aan de hand van het calamiteitenplan (§ 4 calamiteitenregeling) waarbij door de handhavers tevens de prioriteringsmethodiek (§ 2.2. prioritering) en de handhavingsstrategie wordt meegenomen. Vanaf 26 oktober 2017 is T&H bij het KCC (Klanten-Contact-Centrum) aangesloten voor de behandeling van binnengekomen meldingen. De werkwijze is vindbaar op T/Handhaving/Informatie/Projecten /KCC. Vanaf 2019 zijn afspraken gemaakt voor een structureel Klanttevredenheidsonderzoek (NPS-methodiek) die vanuit het KCC werd geïnitieerd. Vanaf 2024 is daarmee gestopt omdat er geen of nauwelijks feedback werd ontvangen. Wel wordt deelgenomen aan de periodieke klanttevredenheidsonderzoeken waarbij naar gelang de uitkomst verbeterpunten worden opgepikt. In de maandelijkse rapportages van handhavers naar manager wordt het aantal klachten/meldingen verantwoord en toegelicht. Een overzicht van de klantcontacten voor T&H zijn voor de manager T&H in te zien via BIC (intern systeem) en worden in het jaarlijkse DB-voorstel over de werkzaamheden van T&H meegenomen. Afwerking geschiedt altijd volgens de LHSO.

Voor afstemming calamiteiten is een groepsapp. ingericht voor o.a. regio-gebiedsbeheerders en T&H. Voor T&H is er een eigen app om nog meer inhoudelijk af te kunnen stemmen. Voor de inzet van handhavers industrie bij branden zijn aparte werkafspraken gemaakt (T:Handhaving/Informatie/Werkafspraken/Inzet handhavers industrie bij brand).

Status:

Informatief en werkwijze

3.3.11 Regionale projecten

Jaarlijks werd middels de bestuursovereenkomsten een Regionaal Handhavings-Uitvoerings Programma (RHUP) opgesteld (zie §3.2.2.2. overlegvormen). Er worden voortaan aparte projecten uitgevoerd. Als er water-gerelateerde aspecten in het geding zijn is het waterschap deelnemer. Ook met Rijkswaterstaat lopen vanuit het landelijke convenant/ het Bestuursakkoord Water samenwerkingsafspraken. Met de NVWA worden incidenteel nog gezamenlijke bedrijfs-perceelcontroles uitgevoerd, soms ook n.a.v. projecten zoals de mestfraude (Bijlage 16 werkplan). Via het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (BPO) worden handhavingsthema's vastgesteld. Jaarlijks worden deze thema's in onderling ambtelijk overleg onderverdeeld. Voor De Dommel wordt dit verder uitgewerkt in het jaarlijkse DB- voorstel.

Status:

Informatief en werkwijze

3.3.12 Diepteonderzoeken

Op grond van het preventiebeleid is in 2004-2005 bij een aantal bedrijven aangeboden om op kosten van het waterschap een preventie-quickscan uit te voeren. Het waterschap bood deze preventie-quickscans enerzijds aan om zelf ervaring op te doen met het maken van quickscans en anderzijds om te beoordelen wat preventiescans bij de verschillende bedrijfstakken op kan leveren. Voor de preventie quickscans die in 2004 werden uitgevoerd werd een bedrijf ingehuurd dat is gespecialiseerd in het uitvoeren van preventie-quickscans. Uit de onderzoeken bleek weliswaar dat er een meerwaarde bestond maar dat deze voor het proces T&H niet relevant zijn in te voeren (meer voor proces Vergunningen geschikt). Een diepteonderzoek vindt slechts dan plaats als er vanuit T&H in de repressieve handhavingstaak aanleiding toe is.

Status:

Informatief en werkwijze

3.3.13 Milieuvluchten

Momenteel wordt circa ruim 20 keer per jaar gevlogen door een BOA en een handhaver waterbeheer. De piloot en het vliegtuig is een extern, commercieel bedrijf.

Voor het waterkwaliteitsbeheer wordt de milieuvlucht vooral ingezet ten behoeve van controle op teelt-, spuit- en mestvrije zones die agrariërs in acht moeten nemen op grond van het BAL. Daarnaast zijn aandachtspunten: akkerrandenbeheer, illegale lozingen, toepassing van bouwstoffen, afvaldumping beregeningen enz. Ook buiten kantooruren en bij projecten wordt gevlogen.

Voor het waterkwantiteitsbeheer wordt de milieuvlucht vooral ingezet ten behoeve van overtredingen van Waterschapsverordening, wateronttrekkingen, ontgrondingen e.d.

Vanaf maart 2016 heeft Rijkwaterstaat de milieuvluchten gezamenlijk geregeld, in juli 2021 is deze samenwerking beëindigd en worden weer zoals voorheen afzonderlijke afspraken gemaakt met een vliegveld (Budel)/ externe partij. In 2024 zijn i.v.m. wisseling van de eigenaar van de daarbij gebruikte vliegtuigen nieuwe afspraken gemaakt. Tevens lopen er ontwikkelingen met drones welke nog verder worden onderzocht.

Status:

Informatief en werkwijze

3.3.14 Administratieve controle

Administratieve controles zijn controles zonder dat daar een controlebezoek aan verbonden is. Wanneer dit wel het geval is, dan valt de activiteit onder voorbereiding van een controlebezoek en niet als apart ingestelde controle (zie § 4.1.3.1. toezicht in fasen, voorbereiding). Er is geen vaststaande frequentie voor administratieve controles. Deze vinden plaats wanneer daar aanleiding voor is. Dit kan bijvoorbeeld een milieujaarverslag zijn, een bedrijfswaterplan of termijnbewaking van een in te dienen sanerings- of onderzoeksplan of controle (verwerking) van door het bedrijf ingezonden analysegegevens.

Status:

Informatief en werkwijze

3.3.15 Tele-toezicht

Bij tele-toezicht wordt gebruik gemaakt van meetwagens en een losse "insitumeter" ("Elli-track") die door of namens het waterschap bij een bedrijf (of locatie) worden opgesteld. Ook kunnen op verzoek van T&H tele-cijfers worden aangeleverd van bv. gemalen. Meetresultaten kunnen van afstand gelezen worden en afwijkingen worden gemeld.

Inzet wordt incidenteel bepaald. Doordat vanaf 2013 deze toezichthouders met het proces van T&H samengaan is de inzet van de meetwagen geoptimaliseerd. Eind 2023 is de inzet van de meetwagen herzien, BH&I is voortaan formeel eigenaar.

Status:

Informatief en werkwijze

3.4 Landelijke handhavingsstrategie omgevingsrecht (LHSO)

3.4.1 Inleiding

In de vergadering van het dagelijks bestuur d.d. 28 november 2023 is de LHSO (en bijlagen) als nieuwe handhavingsstrategie voor Waterschap De Dommel vastgesteld en 6-12-2023 gepubliceerd in het Waterschapsblad. De LHSO, de bijbehorende Leidraad handhavingsacties en begunstigingstermijnen en de daarbij horende tabel dwangsombedrijven en begunstigingstermijnen zijn in te zien via www.iplo.nl en op de eigen Teamsomgeving onder handhaving/projecten/LHSO. In het handboek is daarnaast toch een aanvulling en soms nadere (meer praktische en leesbare) uitleg gegeven over de in die formele stukken genoemde informatie. Evenwel is de LHSO uitgangspunt.

Status:

Beleid en informatief

3.4.2 Andere overheden en eigen overheid

Handhaving van een publiek contract, aangegaan met een andere overheid of met een ander onderdeel van de eigen overheid, is niet anders dan anders. Ook daar geldt "afsprake is afspraak". Nog mee dan bij particulieren gelden daar nalevingsdoelen in de sfeer van algemeen normbesef en geloofwaardigheid van de normerende overheid. Hooguit kunnen er juridische complicaties optreden, in het bijzonder bij het strafrechtelijk vervolgen van de rijksoverheid of bij het bestuurlijk optreden tegen de eigen overheid. Democratische controle is in die gevallen uiteindelijk het meest krachtige instrument van handhaving: zowel intern als extern moet maximale transparantie beoogd worden. Ter ondersteuning van dit proces is een protocol opgesteld wat een richtinggevende handreiking is voor de handhavingpartners (uitwerking § 3.9 optreden tegen eigen dienst en § 3.10 optreden tegen andere overheden). Over de meldingsplicht bij ongewone voorvallen eigen werken (gemalen e.d.) is een instructie opgesteld (vindplaats T:Handhaving/informatie/Procedures instructies). Deze is tevens als werkwijze ondergebracht op Spraakwater onder Calamiteitenzorg.

3.4.3 Flankerend beleid van het OM

In het verleden werd door het OM gebruik gemaakt van zogenaamd "flankerend beleid". Dit betekende dat parallel aan de bestuurlijke waarschuwing de Officier van Justitie een waarschuwingsbrief aan de overtreder stuurde. Hierin werd aangekondigd dat bij herhaling of voortdurende van de overtreding strafrechtelijk werd opgetreden. De Brabantse waterschappen pasten dit beleid enkel toe als het ging om overtredingen bij eigen inrichtingen of overtredingen bij andere overheden. In de andere gevallen werd namelijk door de eigen BOA's opgetreden. Begin 2009 wordt het gebruik van flankerend beleid niet meer door het OM ondersteund. Voor de BOA's van het waterschap heeft dit verder geen gevolgen. Incidenteel kan in overleg met het OM nog wel gebruik worden gemaakt van het flankerend beleid (bv. bij optreden tegen andere overheden).

Status:	Beleid en informatief
---------	-----------------------

3.5 Gedoogstrategie

Het landelijk beleidskader gedogen heeft een rechtstreekse werking naar alle handhavingpartners. Ook de LHSO geeft hier invulling aan. Gedogen is het afzien van optreden tegen overtredingen. Binnen welke grenzen en voorwaarden gedogen is toegestaan, is vastgelegd in het landelijk beleidskader gedogen. Dit beleidskader is weergegeven in de volgende documenten:

- de eerste beleidsbrief inzake gedogen van 1990 (nr. 21137);
- de tweede gedoogbrief "gezamenlijk beleidskader inzake het terugdringen van het gedogen van milieuzaken" van 1991-1992 (nr. 22343);
- de nota "Grenzen aan gedogen" van 1996 (nr. 25085).

Het landelijk gedoogbeleid stelt de volgende grenzen en voorwaarden aan gedogen:

Gedogen is slechts in de volgende mate aanvaardbaar:

- a. slechts in uitzonderingsgevallen;
- b. mits tevens beperkt in omvang en tijd;

Voorts dient gedogen:

- c. expliciet en na zorgvuldige kenbare belangenafweging plaats te vinden, alsmede;
- d. aan controle te zijn onderworpen.

Uitzonderingsgevallen:

Gedogen kan in uitzonderingsgevallen wel in het verlengde liggen van de afweging die door de wetgever is gemaakt wanneer:

1. handhaving zou leiden tot aparte onbillijkheden. Dit kan het geval zijn in overmachtssituaties en soms ook in overgangssituaties;
2. het achterliggende belang is evident beter gediend met gedogen;
3. een zwaarder wegend belang kan gedogen soms rechtvaardigen.

Zorgvuldige belangenafweging:

Met de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 24 april 2019 ECLI:NL:RVS:2019:1356 is een nieuwe lijn uitgezet ten aanzien van gedoogbeslissingen.

<https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@115066/201801734-1-a1/>

Deze nieuwe lijn in de rechtspraak houdt kort gezegd in dat de gedoogbeslissing, de weigering een gedoogbeslissing te nemen en de intrekking van een gedoogbeslissing, op een enkele uitzondering na, geen besluiten zijn in de zin van de Awb en daarmee ook niet worden gelijkgesteld.

De gevolgen van deze nieuwe lijn zijn dat tegen een gedoogbeslissing geen bestuursrechtelijke rechtsmiddelen (meer) kunnen worden aangewend. Dit betekent echter niet dat een derde machteloos staat ten opzichte van een gedogend bestuursorgaan. Een derde kan immers bij dit bestuursorgaan een verzoek om handhaving indienen. De schriftelijke reactie op een verzoek van een belanghebbende om een besluit tot handhaving te nemen is een besluit in de zin van de Awb. Bovendien krijgt de derde met de reactie van het bestuursorgaan op het verzoek om handhaving via een niet-bezwarende weg de door hem gewenste duidelijkheid. Een gedoogbeslissing die ambtshalve of op verzoek van een overtreder is genomen, geeft die duidelijkheid niet. Met een gedoogbeslissing neemt het bestuursorgaan immers nog geen (definitief) standpunt in over de vraag of, hoe en wanneer handhavend zal worden opgetreden. In het bijzonder neemt het bestuursorgaan geen (definitief) standpunt in over de verhouding tussen de belangen van derden ten aanzien van de (vermeende) overtreding en de belangen van de (vermeende) overtreder.

Onderbouwing en gevolgen van de nieuwe lijn

Gedoogbeslissingen zijn geen besluiten omdat deze beslissingen niet op rechtseffect zijn gericht. Een beslissing om (al dan niet onder voorwaarden) niet tot handhaving over te gaan, berust immers niet op een zelfstandige bevoegdheid, maar vloeit voort uit een wettelijk toegekende bevoegdheid tot het nemen van een handhavingsbesluit. Het gelijkstellen van alle soorten gedoogbeslissingen met een besluit zou suggereren dat de rechter het nemen van beslissingen over gedogen als een zelfstandige bevoegdheid beschouwt naast de handhavingsbevoegdheid.

Alleen de wetgever zou tot het scheppen van een dergelijke bevoegdheid kunnen overgaan. Een dergelijke algehele gelijkstelling zou daarom, daargelaten of die wenselijk zou zijn, de rechtsvormende taak van de rechter te buiten gaan.

De gewijzigde lijn zorgt naar het oordeel van de Afdeling niet voor een inhoudelijke vermindering van de rechtsbescherming wegens de binnen het bestuursrecht

bestaande alternatieven. De Afdeling acht het ter onderbouwing hiervan belangrijk de betreffende waarde van gedoogbeslissingen te onderstrepen.

De Afdeling wijst erop dat een gedoogbeslissing geen vergunning is. Een gedoogbeslissing is een brief van een bestuursorgaan waarin is vermeld dat volgens het bestuursorgaan sprake is van een overtreding, waartegen het bestuursorgaan vooralsnog niet tot handhaving overgaat, zonder meer of alleen als aan de in de brief vermelde voorwaarden wordt voldaan. De gedoogbeslissing heeft aldus het karakter van een - al dan niet voorwaardelijke - toezegging van het bestuursorgaan dat het vooralsnog niet tot handhavend optreden overgaat. Een dergelijke toezegging behelst geen rechtshandeling. Overigens werkt de constatering van het bestuursorgaan dat er een overtreding is, niet door in een eventueel daarop volgende procedure. In een procedure over een besluit omtrent handhaving of op een aanvraag om een vergunning kan de aanwezigheid van een overtreding of de noodzaak van een vergunning volledig aan de orde worden gesteld.

In een gedoogbeslissing ligt op zichzelf een oordeel besloten over het algemeen belang dat is gediend met handhaving in relatie tot de betrokken overtreding. Maar een gedoogbeslissing is daarmee nog geen afwijzing van een verzoek om handhavend optreden. Een gedoogbeslissing bevat geen (definitief) standpunt van het bestuursorgaan over de verhouding tussen de (vermeende) overtreding en de belangen van derde(n). Bovendien dient een afwijzing van een verzoek om handhaving te geschieden in een besluit dat is gericht aan de verzoeker om handhaving.

Indien een bestuursorgaan alsnog tot handhaving overgaat of een verzoek tot handhaving ontvangt, is de gedoogbeslissing één van de factoren die het bestuursorgaan bij zijn besluit omtrent handhaving moet betrekken. Andere factoren zijn daarbij onder meer de aard, ernst, duur en aanvang van de overtreding, de belangen van derden en eventueel gewijzigde omstandigheden. Het vertrouwensbeginsel strekt niet zo ver dat van een gedoogbeslissing niet kan worden teruggekomen. De betekenis van een gedoogbeslissing is in zoverre dus betrekkelijk. Dat geldt ook voor de voorwaarden die aan een gedoogbeslissing zijn verbonden. In de situatie van [appellant] bijvoorbeeld wijst de Afdeling op de voorwaarde dat het bouwwerk bij verkoop of overlijden binnen zes maanden moet worden verwijderd. Die voorwaarde moet worden geduid als de toezegging van het college dat het binnen een periode van zes maanden na verkoop of overlijden niet zal gelasten dat het bouwwerk moet worden verwijderd. De gedoogbeslissing zegt enkel iets over de omstandigheden waaronder het bestuursorgaan toezegt zijn handhavingsbevoegdheid vooralsnog niet te zullen aanwenden. De naleving van de in een gedoogbeslissing vermelde voorwaarden is op zichzelf niet afdwingbaar. Die voorwaarden scheppen ook geen nieuwe verplichtingen. De bevoegdheid tot handhavend optreden volgt uit de wet (in formele zin) en andere regelgeving en niet uit het niet voldoen aan de voorwaarden die zijn verbonden aan een gedoogbeslissing.

Uit een oogpunt van toereikende rechtsbescherming is er dan geen reden om de bestaande jurisprudentie, te continueren. Met bovenstaande algemene oordelen wenst de Afdeling bij te dragen aan (meer) duidelijkheid over de vraag of tegen een gedoogbeslissing kan worden opgekomen en zo ja, door wie en onder welke omstandigheden.

Een gedoogbesluit dient te voldoen aan de eisen die de Awb aan besluiten stelt zoals de motiveringseisen. Alleen dan kan voor betrokkene(n) duidelijk zijn waar

deze aan toe is/zijn en kunnen eventuele derde belanghebbenden in staat worden gesteld daartegen rechtsmiddelen aan te wenden. De bevoegdheid voor het afgeven van gedoogbeschikkingen ligt bij het dagelijks bestuur. Praktisch gezien is via de mandaatregeling in de meeste gevallen de manager T&H hiervoor aangewezen (m.u.v. van gedoogbeschikking voor eigen inrichtingen).

Ter aanvulling – extra informatie wordt nog gewezen op de Lex Silencio Positivo, de van rechtswege verleende vergunning, welke niet van toepassing is op “watervergunningen” (zie/ zoek ook bij www.IPLO.nl . Bij niet tijdig beschikken kan de aanvrager/initiatiefnemer het waterschap in gebreke stellen. Dan moet binnen twee weken alsnog een beslissing op de aanvraag te worden genomen.

Status:	Beleid en informatief
---------	-----------------------

3.5.1 Controle van gedoogbeschikkingen

Indien een gedoogbeschikking wordt verleend betekent dit dat het bevoegd gezag bewust niet optreedt tegen een geconstateerde overtreding. De gedoogbeschikking geeft aan onder welke voorschriften dit gedogen plaatsvindt. Uitgangspunt is dan ook dat voldaan wordt aan deze voorschriften voor de periode dat de overgangssituatie en/of overmachtssituatie voortduurt. Indien een gedoogbeschikking vooruitloopt op een nieuwe vergunning of ontheffing zullen de gedoogvoorschriften veelal inhoudelijk materieel gelijk zijn aan de vergunning(ontheffing)voorschriften. De controle van een gedoogbeschikking is vergelijkbaar met de controle van een vergunning, ontheffing of melding. Gedoogbeschikkingen worden gepubliceerd via de administratie T&H. De verzenddatum van de beschikking moet hetzelfde zijn als de publicatiedatum.

Status:	Informatief en werkwijze
---------	--------------------------

3.5.2 Bestuursrechtelijke handhaving overtreding gedoogbeschikking

Voorschriften in gedoogbeschikkingen staan juridisch niet gelijk aan wettelijke vergunning(ontheffing)voorschriften. Immers, gedogen is een buitenwettelijk instrument. Bestuursrechtelijk optreden tegen overtreding van gedoogvoorschriften is volgens jurisprudentie niet toegestaan. Voor de juridische grondslag van de overtreding dient te worden ‘teruggevallen’ op de betreffende wetgeving. Daarnaast of in combinatie daarmee kan de gedoogbeschikking worden ingetrokken. Dit laatste betreft echter geen sanctiemaatregel.

Tegen de overtreding kan vervolgens worden opgetreden door middel van het opleggen van een dwangsom dan wel het toepassen van bestuursdwang.

Status:	Informatief en werkwijze
---------	--------------------------

3.5.3 Strafrechtelijke handhaving overtreding gedoogbeschikking

Het gedogen van milieu overtredingen is een bestuurlijke activiteit. Het bevoegd gezag geeft aan geen gebruik te maken van bestuursrechtelijke sancties tegen een overtreding. De overtreding betreft echter tevens een strafbaar feit. Zowel in jurisprudentie alsook strategiedocument milieu en de aanwijzing handhaving

milieurecht van het OM is aangegeven dat het OM zich niet gebonden acht aan een gedoogbeschikking. Dit is juridisch overigens ook niet mogelijk want het OM heeft het beslissingsmonopolie tot vervolging van een strafbaar feit. Om die reden wordt in een gedoogbeschikking aangegeven dat het OM, ondanks de gedoogbeschikking kan besluiten tot strafvervolging. Het OM krijgt ook steeds een afschrift van de gedoogbeschikking. Wat betreft de juridische grondslag voor strafrechtelijk optreden geldt hetzelfde als bovenomschreven: het overtreden van een gedoogvoorschrift is geen strafbaar feit, het overtreden van de 'achterliggende' norm wel. Tegen een overtreding van een gedoogvoorschrift wordt derhalve strafrechtelijk opgetreden door het opmaken van een proces-verbaal, waarbij het strafbaar feit bestaat uit lozen zonder, dan wel lozen in afwijking van de verleende vergunning of ontheffing. Elke gedoogbeschikking wordt alvorens te verlenen door de manager T&H met het Functioneel Parket besproken en tevens in afschrift naar het OM gestuurd.

Status:

Informatief en werkwijze

3.5.4 Wraking

November 2020 heeft T&H, samen met Juridische zaken de term "wraking" uitgewerkt. Als de milieu wetgeving niet wordt nageleefd, kan het waterschap overgaan tot handhavend optreden, of juist hiervan afzien. Deze keuze is niet helemaal vrij. Het waterschap heeft in beginsel de plicht om bij overtreding van de wet handhavend op te treden, de "beginselplicht tot handhaven". Volgens de Afdeling mag handhavingsbeleid er niet toe strekken dat tegen overtredingen met een lage prioriteit nimmer wordt opgetreden. Zie bijvoorbeeld ABRvS 4 juni 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1982, AB 2014/451 meer recent de uitspraak van 5 maart 2025, ECLI:NL:RVS:2025:678). Hierin wordt de verhouding beginselplicht tot handhaven – evenredigheidsbeginsel nader toegelicht met als conclusie dat je moet handhaven tenzij dat onevenredig is. Dit betekent niet dat bij de handhaving geen prioriteiten mogen worden gesteld.

Uitzonderingen op de beginselplicht

Alleen onder bijzondere omstandigheden geldt deze plicht niet. Het waterschap kan/moet van handhaving afzien als er concreet zicht op legalisatie bestaat of handhavend optreden onevenredig is in verhouding tot de daarmee te dienen belangen (zie hierboven onder gedogen).

Het kan ook zijn dat er overtredingen zijn die op het moment van constatering een lagere prioriteit hebben. Het Waterschap kan er dan voor kiezen om het handhavend optreden uit te stellen. Uitgesteld handhaven noemt men ook wel wraken. Wraking is, in tegenstelling tot gedogen, uitgestelde handhaving. Waterschap De Dommel geeft de overtreder te kennen dat het bestuur niet berust in de overtreding, maar zich het recht voorbehoudt om op een later, non onbepaald tijdstip, tijdstip handhavend op te treden tegen de geconstateerde overtreding als de overtreder deze zelf niet opheft.

Door de wrakingsbrief wordt rechtsverwerking voorkomen en daarmee schadeclaims van de overtreder. Daarnaast schept het ook duidelijkheid over hoe het waterschap tegen de ontwikkeling aankijkt. Een wrakingsbrief is géén besluit in de zin van de Awb. Het indienen van bezwaar of het instellen van beroep is dan ook niet mogelijk. Er zijn criteria opgesteld waarvoor wraking een optie kan zijn als handhavingsactie. Deze zijn te vinden in het protocol en werkinstructie Wraken (Teamsomgeving: Handhaven/Informatie/werkinstructies en protocollen).

3.6 Inspraak-, correctie- en (her) overwegings-momenten

Uit een oogpunt van rechtszekerheid en zorgvuldigheid dient de belanghebbende over de mogelijkheid om een zienswijze naar voren te brengen schriftelijk in kennis te worden gesteld. In de modelbrieven is hierin voorzien door daar waar mogelijkheden zijn tot inspraak, de inspraak- correctie- en (her)overwegings-momenten in de correspondentie of publicaties te vermelden. De behandelende handhaver stuurt zo spoedig mogelijk een ontvangstbevestiging hiervan, een model is in PowerBrowser aanwezig.

In de Algemene wet bestuursrecht is geregeld dat de belanghebbende (veelal de overtreder) in de gelegenheid moet worden gesteld een zienswijze te geven over het voorgenomen sanctiebesluit. Dit 'horen' kan mondeling (telefonisch, hoorzitting) of schriftelijk geschieden, een en ander ter keuze van de belanghebbende. Als wijze van 'horen' verdient in eerste instantie het schriftelijk horen de voorkeur. Als wijze van mondeling 'horen' kan voor een hoorzitting worden gekozen. Tijdens een hoorzitting kunnen eventuele technische details worden besproken, zodat deze in een latere fase (bezwaar en beroep) niet meer hoeven te worden ingebracht. Het verdient aanbeveling dat de handhaver bij de hoorzitting aanwezig is. Het verslag van de hoorzitting is van belang voor een eventuele bezwaar- en beroepsprocedure alsook goede dossiervorming. Overigens is deze procedure geregeld in de "Verordening van het algemeen bestuur van het Waterschap De Dommel houdende regels omtrent behandeling bezwaren Verordening behandeling bezwaren Waterschap De Dommel 2015". Daarbij is ook de mogelijkheid van de "informele aanpak" geregeld. Ook bestaat er nog de mogelijkheid van mediation, beiden onder verantwoordelijkheid van het proces van Juridische zaken geborgd.

Status:

Informatief en werkwijze

3.7 Klachten-handhavingsverzoeken

In de Algemene wet bestuursrecht is vastgelegd hoe een mondelinge of schriftelijke klacht kan worden ingediend bij het waterschap. Bijvoorbeeld omdat iemand niet tevreden is over de manier waarop hij/zij door een ambtenaar of bestuurder van het waterschap is behandeld. De wetgeving over het indienen van klachten gaat er van uit dat alles in het werk is gesteld om er samen, klager en waterschap, uit te komen. Mocht dit samen zoeken naar een oplossing niet leiden tot een bevredigend resultaat, dan heeft het waterschap regels vastgesteld om een klacht volgens een vastgelegde procedure officieel af te handelen. Waterschap de Dommel heeft hiervoor op 2015 een klachtenregeling vastgesteld (internet ingeven zoeken "Klachten").

Voor handhavingsverzoeken is een procedure opgesteld, een schematisch overzicht is als bijlage 35 opgenomen. In ieder geval dient hierover een jurist te worden geraadpleegd.

Status:

Informatief en werkwijze

3.8 Calamiteitenregeling

In de gewijzigde paragraaf 17 van de Waterstaatswet 1900 is sinds 1 september 2002 aangegeven dat alle waterschappen over een vastgesteld calamiteitenplan

moeten beschikken. Het dagelijks bestuur van het waterschap heeft een calamiteitenplan vastgesteld. Dit plan wordt periodiek geactualiseerd. Hoewel het document de naam draagt van "calamiteitenplan", gaat het niet alleen over calamiteiten maar over alle incidenten waarmee het waterschap geconfronteerd kan worden binnen de eigen verantwoordelijkheid voor integraal waterbeheer. Op Spraakwater én op internet staan alle draaiboeken voor deze incidenten. Op internet kunnen klachten/ meldingen/ calamiteiten ook digitaal gemeld worden. Tevens is er door de landsadvocaat een hulpmiddel via een app. ontwikkeld welke ondersteuning kan bieden; www.calamiteitenapp.nl.

Status:	Informatief en werkwijze
---------	--------------------------

3.9 Optreden tegen eigen dienst

Bij controle op de naleving van de water-gerelateerde wet-regelgeving van rwzi's, slibverwerkingsinstallaties en sanering van eigen zandvangen, meldingen in het kader van het BAL- de Waterschapsverordening controleert het Waterschap de Dommel zichzelf.

Het dagelijks bestuur heeft op 13 april 2005 (I-05-00475- i.r.t. I-04-01147) een informatielijn vastgesteld (bijlage 22) waarin onder ander is geregeld dat bij handhaving minstens even strikt moet worden opgetreden als bij andere bedrijven. Het doel van deze notitie is om met het oog op geloofwaardigheid, rechtsgelijkheid en integriteit het bestuur informatie te verstrekken zodat het als bevoegd gezag sturend kan zijn met betrekking tot relevante ontwikkelingen op het gebied van handhaving bij een bepaalde categorie van bedrijven/lozingen.

In 2012 hebben Waterschap De Dommel, Aa en Maas en Brabantse Delta bij elkaar enkele rwzi's gecontroleerd. Hieruit werd geconcludeerd dat structureel voor elkaar controles uit te voeren, geen meerwaarde had. Alvorens het OM/DB wordt geïnformeerd zal de manager T&H een laatste verificatie van gegevens uitwisselen en bespreken met de manager Beheren Afvalwaterketen (of diens vervanger, om bv. verkeerde interpretatie c.q. analysefouten te voorkomen). In de mandaatregeling is met vorenstaande rekening gehouden.

Over het strafrechtelijk optreden tegen de eigen dienst zijn in bijlage 15 van het Handboek handhaving afspraken beschreven (politie/RMT voeren strafrechtelijk onderzoek uit bij overtredingen die door het waterschap zelf worden begaan, niet de eigen BOA).

Over de meldingsplicht bij ongewone voorvallen eigen werken (gemalen e.d.) is een instructie opgesteld (vindplaats T:Handhaving/informatie/Procedures instructies).

In 2019 is vanuit Planning en control (P&C) een onderzoek (korte audit) gestart naar de naleving van de projectplannen die het waterschap opstelt. Dit heeft vervolgens vertraging opgelopen en door de komst van de Omgevingswet is e.e.a. ook anders ingericht. Begin 2025 zal de manager T&H dit bespreken in het periodiek overleg van de projectleiders Realisatie waarna vervolgstappen worden bepaald.

Status:	Informatief en werkwijze
---------	--------------------------

3.10 Optreden tegen andere overheden

Optreden door het waterschap tegen andere overheden zal zich met name concentreren op:

- storingen in oppervlaktewater;

- aanleg grote waterstaatkundige werken;
- bodem-grond- water gerelateerde werken
- vergunningen/ meldingen Waterschapsverordening;
- Omgevingswet (vergunningen- en besluiten)

In geval van overtredingen door andere overheden kan het waterschap bestuursrechtelijk optreden of kan een BOA van het waterschap proces-verbaal opmaken (zie tevens bijlage 22 waarbij opgemerkt dat de portefeuillehouder en de directeur T&H door de manager T&H ook wordt geïnformeerd vóórdat daadwerkelijk sprake is van een voorgenomen handhavingsbesluit en/of een proces-verbaal. In dat geval neemt de portefeuillehouder contact op met de betreffende bestuurder alvorens het voornemen wordt verstuurd. Vanzelfsprekend kan het bevoegd gezag (gemeente of provincie en andere waterschappen) ook jegens het waterschap bestuursrechtelijk optreden. De (on)mogelijkheden voor de strafrechtelijke vervolgbaarheid van overheden zijn in de zogenaamde Pikmeerarresten afgebakend en door het OM overgenomen in een circulaire voor opsporing en vervolging van overheden. Deze circulaire geeft ook de BOA's van het waterschap richtlijnen voor optreden tegen andere overheden. Naast strafrechtelijk optreden kan het waterschap bestuursrechtelijk optreden tegen andere overheden.

Uitgangspunten voor strafrechtelijke vervolgbaarheid van overheden

In het kort gelden voor de strafrechtelijke vervolgbaarheid de volgende uitgangspunten:

- in beginsel zijn overheidslichamen als bedoeld in artikel 7 Grondwet, zijnde provincies, gemeenten, en waterschappen (en hun ambtenaren) strafrechtelijk immuun, indien zij handelen in hun hoedanigheid als overheidslichaam ter behartiging van de overheidstaak;
- deze immuniteit dient slechts dan te worden aangenomen als de betrokken gedragingen naar hun aard en gelet op het wettelijk systeem rechteens niet anders dan door bestuurs-functionarissen kunnen worden verricht in het kader van de uitvoering van de aan het openbaar lichaam opgedragen bestuurstaak, zodat uitgesloten is dat derden in zoverre op gelijke voet als het openbaar lichaam aan het maatschappelijk verkeer deelnemen;
- aansluiting dient te worden gezocht bij het in het strafrecht ontwikkelde stelsel van rechtvaardigingsgronden.

De Staat is altijd strafrechtelijk immuun

Op basis van deze door de Hoge Raad geformuleerde uitgangspunten heeft het OM op 1 mei 1998 een circulaire vastgesteld waarin het opsporings- en vervolgingsbeleid ten aanzien van overheden (en ambtenaren) is geformuleerd. De circulaire heeft als motto 'actief opsporen en genuanceerd vervolgen'. Indicaties voor vervolging zijn: evident onrecht, ergerlijke recidive of opzettelijke overtreding van zgn. kernvoorschriften, waardoor gevaar dreigt van aantasting van het met die voorschriften te beschermen rechtsbelang. Centrale vraag bij uitvoering van de circulaire is of bij het overtreden van de betreffende voorschriften is gehandeld als bedoeld in de door de Hoge Raad geformuleerde criteria.

Status:

Informatief en werkwijze

4. UITVOERINGSSTRATEGIE EN WERKWIJZE

In hoofdstuk 4 wordt de strategie omgezet in een concrete beschrijving van de werkwijze van het Waterschap De Dommel. Allereerst wordt beschreven hoe het toezicht is georganiseerd, vervolgens worden de bestuursrechtelijke, de straf- en privaatrechtelijke handhavinginstrumenten beschreven aan de hand van een definitie van wat de verschillende instrumenten zijn, vervolgens hun toepassingsbereik en de werkwijze bij het inzetten van de instrumenten.

Ten behoeve van de uitvoering en afstemming vooraf van de strategie en werkwijze wordt door het Waterschap de Dommel met name gebruik gemaakt van:

- een uitvoeringsprogramma in de vorm een jaarlijks DB-voorstel. De HRM aspecten worden in diverse voortgangsgesprekken besproken. Het uitvoeringsprogramma is afgestemd met de andere handhavingpartners (via Omgevingsdiensten- het BPO- en buur-waterschappen).
- de benodigde kwaliteit en kwantiteit aan uitvoerenden;
- mogelijkheden die wet- en regelgeving bieden om strafrechtelijk dan wel bestuursrechtelijk op te treden.

Status:

Informatief en werkwijze

Waar het in het handboek gaat over indirecte lozingen voert T&H het toezicht (en advisering over de handhaving) namens gemeente-provincie uit. In 2024 is een landelijk onderzoek gestart om de bevoegdheid, zoals in het verleden, weer terug te brengen naar de waterschappen.

Wettelijke grondslag

Het waterschap heeft de bevoegdheid om toezicht uit te voeren bij indirecte lozingen. Waterbeheerders zijn betrokken bij de uitvoering van de wet doordat zij adviesrecht hebben bij omgevingsvergunningen voor indirecte lozingen. Dit was voorheen zo o.g.v. artikel 2.26 Wabo en nu o.g.v. 16.15 van de Omgevingswet jo. 4.35 van het Omgevingsbesluit.

Het bestuursorgaan dat zorg draagt voor het beheer van een zuivering-technisch werk of een oppervlaktewaterlichaam waarop afvalwater vanuit een voorziening voor de inzameling en transport van afvalwater wordt gebracht, is adviseur voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor zover de aanvraag betrekking heeft op een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit die betrekking heeft op het brengen van afvalwater of andere afvalstoffen in een dergelijke voorziening.

Op grond van artikel 18.6 Omgevingswet kunnen toezichthouders door het DB van het waterschap (besluit) worden aangewezen, voor zover het waterschap met de uitvoering van de Omgevingswet is belast. Deze aanwijzing is uitgevoerd.

Als waterbeheerder zijn wij betrokken bij de uitvoering van de wet doordat wij een adviesrecht hebben bij indirecte lozingen.

Het waterschap is daarmee ook bevoegd om zelf toezichthouders aan te wijzen voor indirecte lozingen op het vuilwaterriool. Volgens de Nota van Toelichting bij artikel 4.35 Omgevingsbesluit vloeit dit voort uit de artikelen 18.6 en 19.4 van de Omgevingswet.

In het aanwijzingsbesluit staat een algemene formulering, inhoudende dat medewerkers belast worden met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens Omgevingswet.

Overigens bestaat onze toezichthoudende taak náást de toezichthoudende taak van het bevoegd gezag. De bevoegdheid tot het aanwijzen van toezichthouders geeft geen recht op handhaving.

Dat mag alleen het overheidsorgaan dat vergunning mag verlenen, het bevoegde gezag. Deze hebben sanctionerende bevoegdheden. Dat is onder de Omgevingswet niet anders geworden.

Toezicht op indirecte lozers

Onze toezichthouders houden toezicht bij de bedrijven waarvan de indirecte lozing invloed heeft of kan hebben op de (goede) werking van ontvangende de rwzi en/of dat de indirecte lozing invloed heeft op het ontvangende oppervlaktewater waar de betreffende rwzi het effluent op loost.

Deze werkwijze wordt reeds gehanteerd met de invoering van de Wabo in 2009.

Met de komst van de Omgevingswet op 01-01-2024 blijft dit ongewijzigd.

Werkwijze

Wij sturen jaarlijks, in november, ons programma naar de Omgevingsdienst. Hierin zijn de indirecte lozers vermeld die wij gedurende het jaar daarop gaan controleren. Dan zijn er twee opties;

- De controle op de indirecte lozing wordt uitgevoerd door toezichthouder van het waterschap.
- De controle op de indirecte lozing wordt gezamenlijk uitgevoerd door toezichthouder omgevingsdienst (verder OD) en toezichthouder waterschap. (verder Ws)

Bij optie 1 is de werkwijze als volgt:

Als er een overtreding bij de lozing is geconstateerd schrijft toezichthouder Ws het bedrijf aan en wordt de OD daarover geïnformeerd. Vervolgens wordt er een hercontrole ingepland door de toezichthouder Ws. Indien de overtreding is beëindiging handelt toezichthouder Ws de zaak verder af en informeert de OD hierover.

Indien bij de hercontrole door Ws blijkt dat de overtreding voortduurt dan meldt toezichthouder Ws dit aan OD en die zetten het bestuursrechtelijke handhavingstraject in. Ws is geen bevoegd gezag en kan het handhavingstraject niet inzetten. Wel gaat WS de OD zoveel als mogelijk ondersteunen en zullen we gezamenlijk optrekken.

Bij optie 2 is de werkwijze het als volgt:

OD en Ws stemmen af bij welke bedrijven een gezamenlijke controle wordt uitgevoerd. OD neemt daarbij het initiatief.

De bevindingen van de toezichthouder Ws worden aan de toezichthouder OD gerapporteerd. Toezichthouder OD werkt de zaak vervolgens af.

Indien er bij de indirecte de lozing overtreding(en) zijn geconstateerd waar handhavend tegen moet worden opgetreden gaat WS de OD zoveel mogelijk ondersteunen en trekken we gezamenlijk op.

4.1 Toezicht

4.1.1 Aanwijzing toezichthouders

Voor het toezicht op de naleving van water-gerelateerde wet-regelgeving zoals de Waterschapsverordening, de Omgevingswet, de Algemene wet inzake rijksbelastingen en de Invorderingswet 1990 zijn specifiek toezichthouders aangewezen. Aanpassing geschiedt op voordracht van de manager T&H aan een juridisch adviseur die de vaststelling (ondertekening) door de Secretaris Directeur verzorgt (volgens mandaatregeling, zie ook onder 2.6).

Ook externe personen zijn als toezichthouder (m.u.v. Algemene wet inzake rijksbelastingen en de Invorderingswet 1990) door Waterschap De Dommel aangewezen. Dit is onderdeel van het provinciale project Samen Sterk in Brabant (SSIB). Ook hier volgt aanwijzing via de Secretaris Directeur. Met het ondertekenen van het Convenant Groene handhaving Noord-Brabant (1-2-2022 verlengd) is deze aanwijzing niet meer nodig en hierin inbegrepen (toezicht én opsporing).

Elke toezichthouder moet een legitimatiebewijs hebben. De aanvragen daarvoor komen via de servicedesk binnen (vastgesteld formulier/ werkwijze bij nieuwe medewerkers). De servicedesk registreert deze in een aparte map. Per half jaar wordt die map met een juridisch medewerker (Ondersteunen beleid en bestuur) doorgenomen en wordt via P&O navraag gedaan of de medewerkers nog in dienst zijn. Tussentijdse mutaties binnen het proces van T&H alsmede vanuit het SSIB-project worden door de manager T&H aan de juridisch medewerker doorgegeven om deze aanpassing door te voeren (i.p.v. te wachten tot de periodieke update). Bij de inwerkingtreden van de Omgevingswet zijn nieuwe aanwijzingsbesluiten genomen (via Juridische zaken).

Voor de handhavers zijn een tweetal roulatieprotocollen vastgesteld (bijlage 17-18). In deze protocollen wordt o.a. geborgd welke aandachtsgebieden zij buiten het kennisplan invullen en wanneer de gebiedsindeling weer zal wijzigen. Inmiddels zijn 27-6-2022 maatregelen genomen dat roulatie niet meer nodig is.

Status:

Informatief

4.1.2 Vormen van toezicht

In hoofdstuk 3 § 3.3. toezichtstrategie zijn de verschillende vormen van toezicht genoemd. Daarbij is aangegeven wanneer en hoe deze worden ingezet. In dit hoofdstuk volgt een beschrijving van hoe deze verschillende manieren van toezicht in de praktijk worden uitgevoerd.

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.1 Toezicht bedrijven Omgevingsvergunning voor een wateractiviteit en BH&I.

Wanneer een bedrijf die vergunning krijgt wordt nadat de vergunning is verleend een opleveringscontrole uitgevoerd. Daarbij wordt de vergunning met het bedrijf doorgenomen en wordt het bedrijf aan de hand van de vergunningvoorschriften en een checklist of toezichtplan bekeken.

Elk volgend controlebezoek vindt plaats aan de hand van een checklist. Een op bedrijfsniveau aangepaste checklist wordt aangemaakt in PowerBrowser. BH&I gebruikt eigen automatiseringssystemen (geen PowerBrowser). Een toezichtplan wordt alleen gemaakt voor complexe bedrijven en is diezelfde checklist aangevuld met de handavingsstatus en een beschrijving van de wijze waarop controles worden ingericht. Voor alsnog wordt hier door T&H geen gebruik van gemaakt. Binnen een controlebezoek speelt de controle op de afvalwaterkwaliteit een grote rol. Hiertoe wordt in de meeste gevallen een afvalwatermonster genomen.

Na analyse en toetsing van de resultaten aan de vergunningvoorschriften wordt beoordeeld of er afwijkingen zijn.

Bij afwijkingen treedt de handavingsstrategie in werking en wordt het toezicht verbreed naar de werking van de zuivering en/of de bedrijfssituatie.

Bij deze bedrijven vinden soms ook controles op BH&I-aspecten plaats c.q. wordt enkel daarop gecontroleerd. Deze controles vallen niet expliciet onder het regiem van de kwaliteitscriteria van T&H doch zijn inhoudelijk vergelijkbaar. Met name in bijlage 27 zijn deze controles samen uitgewerkt en daar waar van toepassing komen ook delen voor in andere bijlagen. De toezichthouder/handhaver van BH&I voor lozingen van bronneringswater, valt indien van toepassing voor in te zetten handavingsacties onder de kwaliteitscriteria van T&H. Beregeningsvergunningen worden onder 4.1.2.7 genoemd.

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.2 Toezicht bij riooloverstorten

De wijze waarop toezicht wordt vormgegeven inclusief een standaard checklist is weergegeven in het toezichtplan voor lozingen vanuit riooloverstorten. Dit toezichtplan is vastgesteld door het dagelijks bestuur in haar vergadering van 15 december 2004 onder het nummer I-04-0147.

Er zijn expliciete werkafspraken gemaakt over het toepassen van de handavingsstrategie (bijlage 23). Grotendeels vallen overstorten voortaan onder het algemene regels vanuit de Omgevingswet/ besluiten (zie 4.1.2.3.).

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.3 Toezicht bij bedrijven die melden op grond van milieubelastende activiteiten

Wanneer een melding in het kader van een Besluit binnenkomt wordt geprioriteerd (jaarlijks DB-voorstel vastgelegd) en indien nodig een controlebezoek ingepland.

Tijdens dit controlebezoek wordt het bedrijf aan de hand van het ingevulde meldingsformulier bekeken en worden de ingevulde gegevens getoetst aan de werkelijke bedrijfssituatie.

Elk volgend bezoek zal in de meeste gevallen een projectmatige deelcontrole zijn die is ingezet op basis van specifieke voorschriften uit het betreffende Besluit.

De werkwijze bij handhaving van de teelt- en mestvrije zones is specifiek beschreven (bijlage 24).

Voor glastuinbouwbedrijven is er een aparte werkinstructie gemaakt hoe de rapportage in de UO (Uitvoeringsorganisatie) dient plaats te vinden (zie T:/Handhaving/Glastuinbouw en PCT/).

Tevens zijn werkafspraken gemaakt over de verdeling van wettelijke meldingen (zie T:/Handhaving/ Informatie/Werkafspraken).

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.4 Toezicht bij bedrijven met een vergunningen op hoofdzaken

Door veranderende inzichten zijn er geen bedrijven bij Waterschap De Dommel die hier van gebruik maken). De ruimte om een zulke vergunning te verlenen blijft nog bestaan (voor directe lozingen). Indien van toepassing zal het handboek worden aangepast.

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.5 Toezicht bij bedrijven met een verplicht milieujaarverslag

Bedrijven publiceren via het e-MJV hun milieujaarverslag. Bedrijven in Nederland met een aanzienlijke milieubelasting zijn verplicht een milieujaarverslag op te stellen. Zij moeten zowel een overheids- als een publieksverslag maken. In een dergelijk verslag worden de prestaties van het bedrijf weergegeven op het gebied van het milieu over het afgelopen jaar. Het betreft hier naast de genomen maatregelen en de effecten daarvan ook een overzicht van de emissies naar de diverse compartimenten in de vorm van jaarvrachten. De milieujaarverslagen vormen daarmee voor de handhaver een indicatie in hoeverre deze bedrijven voldoen aan wet- en regelgeving.

De waterkwaliteitsbeheerders zijn verantwoordelijk voor de gegevens die betrekking hebben op het compartiment water. De handhaving van allerlei zaken rond het milieujaarverslag moet zich voornamelijk richten op zaken als: voldoen aan termijnen, kwaliteit van meet- en registratiesystemen, te rapporteren stoffen en de verificatie en validatie van getallen. Op overtredingen is de reguliere handhavingsstrategie van toepassing.

Praktisch gezien zal het bij de handhaving van milieuverslagen vermoedelijk nooit uitdraaien op repressieve handhaving.

Door de Unie van Waterschappen, IPO, VNG en Rijkswaterstaat is een gezamenlijke handreiking opgesteld voor de validatie van milieujaarverslagen. Er is een procesbeschrijving beschikbaar hoe T&H hier mee omgaat (zie hieronder 4- en Bijlage 25).

Hierna wordt beschreven op welke wijze het milieuverslag wordt beoordeeld.

1. Toetsen op binnenkomst:

- bedrijven die wettelijk verplicht zijn een milieujaarverslag te maken, moeten binnen 3 maanden na afloop van het verslagjaar hun e-MJV ter beoordeling klaar hebben. Voor Waterschap De Dommel zijn dit 4 bedrijven. In april van ieder jaar moet worden bekeken of deze verslagen ter beoordeling in het e-MJV klaar staan. Vanuit de Omgevingsvergunning voor een wateractiviteit zijn er geen verplichte verslagen opgenomen.

2. Toetsen op volledigheid:

Het e-MJV wordt altijd gecontroleerd op volledigheid. Dit gebeurt door degene die het betreffende bedrijf in zijn of haar "pakket" heeft; ook de verder procedure wordt door deze persoon doorlopen. Op grond van de vergunning en/of het

Besluit milieuvlaglegging worden eisen gesteld aan het milieuvlag. Wanneer hier niet aan wordt voldaan wordt het bedrijf verzocht het verslag aan te vullen met de ontbrekende gegevens. Ook het milieujarverslag van het voorgaande jaar wordt bekeken. Acties die voor het daaropvolgende jaar worden aangekondigd moeten in het te beoordelen jaarverslag terugkomen.

3. Beoordelen van de gegevens:

De gegevens worden beoordeeld aan de hand van de eisen die in de handreiking validatie milieuvlag, de vergunning en/of het BMP zijn opgenomen. Op grond daarvan wordt bekeken of de korte en lange termijn doelstellingen gehaald (gaan) worden door het bedrijf. Zo nodig wordt het verslag besproken met het bedrijf om doelstellingen of maatregelen aan te passen.

Het beoordelen van de gegevens gebeurt door onderstaand toetsingskader concreet in te vullen voor het betreffende bedrijf en daaraan de gegevens te toetsen.

Op verzoek van Omgevingsdiensten beoordelen wij ook de gegevens van de (afval)watermodules uit het e-MJV van een aantal relevante indirecte lozers.

Omgevingsvergunning voor een wateractiviteit
Juistheid en betrouwbaarheid van de cijfers
Lozingsnormen
Onderzoeks- en saneringsvoorschriften
Good-housekeeping en preventie-maatregelen

4. Eigen onderzoek:

Als het jaarverslag daartoe aanleiding geeft kunnen bepaalde gegevens worden gecontroleerd door zelf te gaan controleren en/of bemonsteren bij het bedrijf.

Voor de taakverdeling en werkwijze is een Werkinstructie beoordeling van milieuvlagen opgesteld (bijlage 25).

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.6 Toezicht bij Seveso-inrichtingen

De Omgevingswet bepaald dat een aantal bedrijven als Seveso-inrichtingen worden aangewezen. Hiervoor geldt een strenger regiem aan veiligheidseisen. Ook het toezicht (en handhaving) hierop moet voldoen aan expliciete kwaliteitseisen. Binnen De Dommel zijn er slechts enkele "water-relevante" Seveso-inrichtingen aanwezig. De inspanning die moet worden gedaan om aan de genoemde kwaliteitscriteria te voldoen staan niet in verhouding tot elkaar. Om die reden is samenwerking met de Brabantse waterschappen (en soms de Omgevingsdiensten c.q. landelijk via Rijkswaterstaat) gezocht. Brabantse Delta is namens De Dommel het coördinerend en controlerend waterschap. In 1e aanleg wordt aan Brabantse Delta opdracht gegeven om jaarlijks 3 Seveso-inrichtingen te bezoeken. Naar gelang

relevantie/opportuniteit wordt dit aantal aangepast en opgenomen in het Uitvoeringsprogramma.

Er kan nog steeds een “regulier” bedrijfscontrole op afvalwateraspecten worden uitgevoerd, het is dan alleen geen “Seveso-controle”.

Uitwisselen schriftelijke communicatie vanuit Brabantse Delta naar De Dommel is tweeledig:

1. Het proces Toezicht en handhaving ontvangt vanuit Brabantse Delta de bevindingen van een uitgevoerde inspectie via de mailbox handhaving@dommel.nl. Indien nodig worden bevindingen uit de inspectie meegenomen bij het reguliere toezicht van De Dommel. Voor het regulier toezicht wordt in PowerBrowser een toezichtzaak aangemaakt.
2. Het proces Vergunningen ontvangt vanuit Brabantse Delta adviesverzoeken over de beoordeling van MRA en VR-rapportages. Het vervolg hiervan geschiedt via dit proces.
3. Relevante info voor zowel Brabantse Delta als De Dommel over die bedrijven wordt op de gezamenlijke N-schijf (“Winnend Samenwerken”) geplaatst.

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.7 Toezicht bij kwantiteitszaken

Vanaf eind 2007 zijn kwantiteitszaken onder het proces van T&H gekomen. De definitieve beschikking wordt door de handhaver gecontroleerd. Bij het toesturen van de beschikking aan de aanvrager wordt een antwoordkaart bijgevoegd. Hierin wordt gevraagd te melden wanneer met de uitvoering van de vergunning wordt gestart (geen wettelijke verplichting aanvrager). De aanvrager is dus vrij om al dan niet uitvoering te geven aan wat is vergund. Het laten vervallen van de vergunning (na 3 jaar hiervan geen gebruik te hebben gemaakt) is slechts mogelijk bij een zwaar wegend belang (onderzoek Juridische zaken 2017). Dit komt eigenlijk niet voor waardoor de vergunningsrechten nog blijven bestaan. Tussentijdse signalen c.q. een geretourneerde kaart zijn aanleiding om eerder de controle uit te voeren. Als de controle akkoord is geeft de handhaver dit door aan de administratie T&H (kopie beschikking met daarop vermeld datum controle en naam handhaver) die de zaak verder afhandelt (versturen brief en archiveren). De afhandelingsprocedure verloopt zaakgericht via PowerBrowser.

Daarnaast kunnen de toezichthouders in het “stroomgebied” (gebiedsbeheerders) gebruik maken van een vastgesteld doordrukformulier en/of een door hen zelf ontworpen formulier en/of de zogenaamde “vriendelijke brief”. Deze documenten zijn te gebruiken om zaken die het onderhoud belemmeren op te lossen voordat er sprake is van repressief optreden (door T&H). Als niet wordt voldaan aan hetgeen in het document is vermeld, speelt de gebiedsbeheerder dit door aan de handhaver die vervolgens een repressief traject opstart (als categorie II- overtreding). De gebiedsbeheerder moet daarbij voldoende gegevens aanleveren (kaartje, brieven, voorgeschiedenis, het “document”, en een legalisatieadvies om deze actie op te kunnen starten. Vóór overdracht moet er altijd een contactmoment tussen overtreder en stroomgebied zijn geweest. Zie tevens onder 4.1.2.10 – de rol gebiedsbeheerder. Er is een werkplan T&H, onderdeel van het Plan Waterkeringen door Beheer opgesteld. Deze is 4.4. 2022 in het werkoverleg T&H door de stellers toegelicht en door de manager T&H ondertekent. De plannen zijn op de

Teamsomgeving- Informatie- Werkinstructies en protocollen opgeslagen. Tijdens die toelichting ingebracht aan-opmerkingen worden door Beheer in de volgende versie van hen verwerkt.

Voor de schouw worden jaarlijks afspraken gemaakt hoe deze uit te voeren. De 1^e controles worden door de gebiedsbeheerders, veelal samen met handhavers waterbeheer, uitgevoerd (i.h.k.v. goed beheer en onderhoud). De voorbereiding, kaartmateriaal, advertentie e.d. vallen ook onder hun verantwoording. Er is vanuit Beheer een schouwcoördinator aangewezen die de afstemming met de uitvoerend handhaver/kennisdrager vanuit T&H en de manager T&H verzorgt. In het verleden zijn via het DB schouw-afspraken gemaakt (voorstel I-05-02775). Jaarlijks vindt een aparte evaluatie voor het DB plaats waarbij ook ruimte is voor het aanpassen van werkafspraken. Vanaf 2015 wordt de schouw geheel gedigitaliseerd uitgevoerd.

Voor beregeningen uit grondwater zijn in 2018 alle vergunningen herzien/geactualiseerd (m.u.v. enkele lopende bezwaarprocedures). Tevens is een afzonderlijke werkinstructie voor T&H opgesteld voor grondwaterberegeningen (Teamsomgeving/Handhaving/Grondwater).

Vanaf 1 juli 2022 worden waterschappen wettelijk verplicht om de grondwater-gebruikssystemen en de bijbehorende productiecijfers op te geven in de Basisregistratie Ondergrond (BRO). Daartoe moet het LGR (Landelijk Grondwaterregister) worden gevuld. Eind 2021 start een onderzoek (via de Unie van Waterschappen, hoe de systemen aan elkaar gelinkt kunnen worden (mogelijk ook via PowerBrowser).

Over de verdeling van wettelijke meldingen (zie T:/Handhaving/ Informatie/ Werkafspraken) zijn ook afspraken gemaakt.

Overigens zijn onder <http://dommel.webgispublisher.nl/ChooseMap.aspx> ook themakaarten van diverse andere onderwerpen beschikbaar (zoals waar een wateronttrekkingsverbod geldt).

Er is ook een kaart beschikbaar van de actueel vergunde grondwaterputten:

http://dommel.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=Vergunde_beregeningsputten

Het kaartje bevat de meeste vergunde putten, de rest (13 stuks, datum 30-8-2022) zit nog in procedure. Putten die onder de algemene regels vallen worden niet op de kaart getoond. De Omgevingsdiensten zijn hiervan op 1.8.2017 in kennis gesteld.

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.8 Toezicht bij nautisch beheer

Volgens de Scheepvaartverkeerswet zijn enkel BOA's aangewezen om strafrechtelijk op te treden. Qua toezichthoudende bevoegdheden is een hiaat in de wetgeving/ aanwijzing geconstateerd. Samen met een juridisch adviseur is onderzocht wat voor oplossingen mogelijk zijn hetgeen verwoord in een adviesnotitie (Djuma 15238- 13.9.2021 vastgesteld). Ook vanuit het Landelijk Hoofdenoverleg Vergunningen en handhaving (o.l.v. de Unie van Waterschappen) is een onderzoek hiernaar gedaan en zijn de resultaten gedeeld. Een BOA maakt voortaan deel uit van de interne werkgroep "Nautisch beheer" die de adviesnotitie naar het DB heeft gebracht en waarna het proces Beleid en Innovatie watersysteem een DB-voorstel zal maken. Naar verwachting zal in 2023 nieuw beleid worden opgesteld. Bij een veldcontrole wordt gekeken in hoeverre het bepaalde in het Verkeersbesluit van Waterschap De Dommel wordt nageleefd.

In het “vaarseizoen” (mei t/m september) wordt door de buitenmedewerkers van Waterschap De Dommel altijd al extra aandacht gegeven aan de ‘kwetsbare’ gebieden (alle wateren buiten waar men mag varen). Aandachtspunt is ook het broedseizoen en het eventueel apart ingesteld vaarverbod (bv. bij extreme droogte). In alle gevallen wordt gebruik gemaakt van een signaalfunctie van alle medewerkers. In de nieuwe regeling zijn ook algemene regels opgenomen over het verbod om gemotoriseerd te varen en geen overlast te veroorzaken. December 2013 heeft het AB de nieuwe Recreatienota vastgesteld. Op de Teamsomgeving staat bij Handhaving-Waterschapsverordening-Nautisch Beheer een voorbeeld van een checklist en een waarschuwingsbrief bij overtredingen. Tot nu toe wordt er slechts zeer incidenteel een overtreding gemeld, gelet op de insteek van het waterschap (recreatiebeleid- geen T&H-prioriteit) is het toezicht hierop niet in een workflow opgenomen maar slechts in het jaarlijks uitvoeringsprogramma vermeld. De werkwijze wordt in eerder genoemde werkgroep uitgewerkt waarbij de LHSO uitgangspunt is. Vanuit droogtebestrijding kan incidenteel ook een vaarverbod worden uitgevaardigd. Dit wordt dan meegenomen in de reguliere bedrijfscontroles en naar gelang signalen geprioriteerd zoals de aanpak bij het nautische beheer (is wel een zaak Waterschapsverordening). In het jaarlijkse DB-uitvoeringsplan wordt de intensivering van dit toezicht nader uitgewerkt.

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.9 Hercontrole/ nacontrole

Een hercontrole/ nacontrole vindt plaats als de handhavingsstrategie is toegepast. Daarbij wordt niet altijd gewerkt met een checklist, maar wordt slechts dat onderdeel gecontroleerd dat aanleiding vormde voor de inzet van de handhavingsstrategie. Nadat een brief akkoord ná een handhavingsactie wordt verstuurd, wordt er via PowerBrowser altijd een vervolcontrole ingepland.

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.10 Incidentele bezoeken naar aanleiding van klachten, meldingen, ongevallen, Incidenten of handhavingsverzoeken

Beoordeling van de ernst van een melding vindt plaats aan de hand van het calamiteitenplan waarbij door de handhavers tevens de prioriteringsmethodiek en de handhavingsstrategie wordt meegenomen. Vanaf 26 oktober 2017 is T&H bij het KCC (Klanten-Contact-Centrum) aangesloten voor de behandeling van binnen-gekomen meldingen. De werkwijze is vindbaar op T/Handhaving/Informatie/Projecten /KCC.

Vanuit dit KCC worden modellen, formats, beoordeling- en stroomschema's opgesteld. E.e.a. vanuit een daartoe ingericht automatiseringssysteem, in dit geval Djuma.

Hoe om te gaan bij dumpingen van gevaarlijk afval is afzonderlijk beschreven in het Calamiteitenbestrijdingsplan verontreiniging oppervlaktewateren onder hoofdstuk 6.7. Dit is via de internetsite van Waterschap De Dommel bereikbaar.

Voor afstemming calamiteiten is een groepsapp. ingericht voor regio- en gebieds-beheerders, adviseurs waterkwaliteit en T&H.

De app Eerste Hulp bij Milieuhandhaving; www.calamiteitenapp.nl is een app van Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn, advocaten en notarissen te Den Haag, tevens landsadvocaat.

Deze app is bedoeld voor medewerkers van overheidsorganen die bevoegd zijn tot handhaving in geval van een milieuovertreding. De app is een eerste-hulppakket wanneer een milieucalamiteit zich voordoet en geeft vanaf het eerste begin de meest essentiële informatie waaraan gedacht moet worden om de handhavings-procedure tot een succesvol eind te brengen.

De app geeft daartoe een overzicht van de belangrijkste bestuursrechtelijke handhavingsmogelijkheden, zonder daarmee volledigheid na te streven. De strafrechtelijke en civielrechtelijke handhavingsmogelijkheden blijven buiten beschouwing. De app richt zich dan ook primair op medewerkers van tot bestuursrechtelijke handhaving bevoegde gezagen en is een hulpmiddel waaraan geen rechten/plichten aan kunnen worden verbonden.

Voor het afwerken van handhavingsverzoeken is een procedure opgesteld, een schematisch overzicht is als bijlage 35 opgenomen. Over de meldingsplicht bij ongewone voorvallen eigen werken (gemalen e.d.) is een instructie opgesteld (vindplaats T:Handhaving/informatie/Procedures instructies).

Voor het maken van geluids- en beeldopnamen van gesprekken door ingezetenen met medewerkers van het waterschap (waaronder handhavers) zijn aparte regels opgesteld: <https://www.dommel.nl/geluidsopnamen-maken/>.

Rol gebiedsbeheerder

De gebiedsbeheerders stellen ter plaatse een in 1° onderzoek in (kwaliteit-kwantiteitszaken) in.

De gebiedsbeheerder benadert de overtreder persoonlijk en/of schriftelijk en stelt een termijn wanneer moet zijn voldaan aan een situatie dat uitvoering van goed waterhuishoudkundig beheer en/of onderhoud mogelijk is. Momenteel is hier de vriendelijke brief voor in omloop (wanneer via MMM een melding is gemaakt, kan in Geoweb een vriendelijke brief worden opgesteld). De gestelde termijn wordt niet in het kader van de handhaving genomen maar in het kader van goed beheer en onderhoud c.q. de zorgplicht daarbij. Echter let wel dat in de Waterschaps-verordening een specifieke regeling over b-watergangen is opgenomen (gaat voor zorgplicht). Dit artikel moet zó worden uitgelegd, dat indien het waterschap (de regio-gebiedsbeheerder) van oordeel is dat bepaalde materialen of stoffen een belemmering voor een goede waterhuishouding vormen, of dat naar alle waarschijnlijkheid zullen vormen, die stoffen moeten worden verwijderd. In theorie kan het dus mogelijk zijn dat b.v. 1 zijde onderhoud toch genoeg is om wateroverlast te voorkomen. Tenslotte bepaalt vervolgens de handhaver welke handhavings-strategie wordt ingezet.

Bij excessen (maatwerk) kan het soms nodig zijn direct de handhaver te informeren; als directe actie gewenst en is een "vriendelijke brief" niet geschikt is. Excessen kunnen ook door de handhaver worden aangetroffen. Deze informeert in ieder geval zo spoedig mogelijk de gebiedsbeheerder hierover.

Het is ongewenst dat de gebiedsbeheerder handhavingsbrieven gaat schrijven, want dan moet meteen worden voldaan aan landelijke kwaliteitscriteria. De gebiedsbeheerder plaatst in dit stadium dus een verzoek bij de overtreder (de "vriendelijke brief"), geen handhavingsaanschrijving. Voor klant en overheid moet voorkomen worden dat zaken in het handhavingstraject geraken.

Na verstrijken van de termijn controleert de gebiedsbeheerder of de overtreding is opgeheven (tenzij de zaak al aan de handhaver is overgedragen).

Is de overtreding niet of niet voldoende ongedaan gemaakt, dan wordt de zaak overdragen aan de handhaver. Er dient dan vooraf wel persoonlijk contact te zijn geweest (dus niet enkel brief/formulier) tussen de overtreder en de gebiedsbeheerder. Als contact niet lukt, dan dient ook te worden aangegeven waarom dat zo is. De gebiedsbeheerder levert hierbij gemaakte afspraken/ aanzeggingen schriftelijk aan (vriendelijke brief / mail en benodigde gegevens zoals NAW- kaartje evt. foto's). Een veldcontrole door de gebiedsbeheerder is dus altijd uitgevoerd alvorens overdracht naar T&H.

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.11 Diepteonderzoeken

In 2004 werd in samenwerking met een gespecialiseerd bureau een aantal preventie-quickscans uitgevoerd. Hieruit bleek dat er geen aanleiding is voor een nieuwe vorm van toezicht.

Naast dit onderzoek naar de mogelijkheden van de preventie-quickscans worden op deelterreinen aanvullende controlemethodieken ontwikkeld:

- technische controlemethodieken:
het verder uiteenrafelen van technische problemen die tot afwijkende afvalwatersituaties leiden.
- organisatorische controlemethodieken:
hierbij wordt nagegaan hoe en in welke mate een bedrijf het naleven van de vergunning heeft georganiseerd. Met name wordt gekeken naar procedures en verantwoordelijkheden. Daarbij wordt de daadwerkelijke naleving van eigen procedures en werkinstructies met betrekking tot de een vergunning bezien.
- financiële/administratieve controlemethodieken:
dit zal veelal door financiële experts bij grote repressieve projecten worden toegepast. Hierbij zal meer inzicht moeten worden verkregen in de mogelijkheden van controle op deze aspecten bij het regulier toezicht en eigen repressieve acties.

Hoewel het denkbaar is dat de drie controlemethodieken los van elkaar worden gebruikt, zal het duidelijk zijn dat bij de 'grottere' onderzoeken alle aspecten meestal met elkaar verweven zullen zijn.

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.12 Regionale projecten

Grote milieu-affaires hebben geleerd dat met alleen effluent-monitoring, vooral bij afvalverwerkende bedrijven, niet kan worden voorkomen dat afvalwaterstromen worden vermengd, geroerd of verdund. Ook aspecten als acceptatie aan de poort en routing van de afvalwaterstromen zijn hier van belang. Een integrale aanpak is hier nodig. Hiervoor is de handhavingsstrategie inzetbaar. Bij een probleembedrijf wordt de inzet van de strategie via alle partners (via de Omgevingsdiensten) vastgesteld. Door de Minister van I&M is het MIOT (Milieu Inspectie en Opsporings-Team) opgericht dat zich richt op opsporing van milieucriminaliteit die de regionale schaal overschrijdt. In het jaarlijkse uitvoeringsplan wordt rekening gehouden met de landelijke prioriteiten van dit ministerie. Ook bij niet-industriële bedrijven of

activiteiten speelt het belang van samenwerking met andere overheden en instanties een steeds grotere rol.

Met de NVWA worden incidenteel gezamenlijke project- bedrijfs- en perceel-controles uitgevoerd. Hiervoor wordt verwezen naar het opgestelde werkplan, bijlage 16 van het Handboek. Ook met het SSIB en Rijkswaterstaat lopen samenwerkingsprojecten.

Op 16 mei 2017 heeft het DB een voorstel goedgekeurd (Z44928/B119) om het convenant Groene Handhaving Noord-Brabant" te tekenen. Dit is een initiatief van de provincie om de effectiviteit van het optreden van BOA's te verbeteren. Op grond van dit convenant kunnen BOA's nu binnen de gehele provincie optreden en hoeven hiervoor niet afzonderlijk door de bevoegde gezagen worden aangewezen. Op 1.2.2022 is dit convenant opnieuw ondertekend (naar onbeperkte looptijd).

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.13 Milieuvluchten

Per vlucht wordt doorgaans 2 uur met een vliegtuig gevlogen boven het gebied van Waterschap De Dommel. Een toezichthouder waterbeheer (evt. BOA) en een BOA voeren vanuit het vliegtuig toezicht uit op met name de naleving van teelt-, spuit- en mestvrije zones die agrariërs in acht moeten nemen op grond van het BAL.

Waarnemingen van verdachte gevallen met de plaatsbepaling worden vastgelegd en na de vlucht in het veld gecontroleerd (naar gelang prioriteit).

In spoedeisende gevallen kan middels de satelliettelefoon van de piloot direct contact worden gelegd met een grondstation.

Naast het toezicht op de naleving van het BAL kan vanuit het vliegtuig ook toezicht worden uitgevoerd op ander wet- en regelgeving, zoals bijvoorbeeld akkerrandenbeheer, illegale lozingen, toepassing van bouwstoffen, afvaldumping, enz. De milieuvlucht wordt ook ingezet voor waterkwantiteitszaken zoals wateronttrekkingen, onderhoud watergangen (schouw), aanleg en beheers-overtredingen Waterschapsverordening, nautisch beheer etc. etc.

Het waterschap en de NVWA voeren soms ook samen controles uit op spuit- en mestwerkzaamheden. Dit gebeurt niet meer via de gezamenlijke milieuvluchten maar wel via gezamenlijke, nader te plannen bedrijfs- perceel-controles.

Deze en andere controles worden vooraf niet bekendgemaakt. Soms wordt een algemeen persbericht verzonden, voorafgaande aan een actie doch nimmer wordt een specifieke datum vrijgegeven. Vanaf maart 2016 is er voortaan een samenwerkingsovereenkomst van toepassing met Rijkswaterstaat die de coördinatie/ aanbesteding regelt. Per 1.7.2021 is deze overeenkomst beëindigd en worden, zoals voor die tijd, afzonderlijke afspraken gemaakt met een vliegveld/ externe partij. In 2024 zijn i.v.m. wijziging van eigenaarschap van de gebruikte vliegtuigen, nieuwe afspraken gemaakt.

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.14 Administratieve controle

Administratieve controles zijn controles waaraan geen controlebezoek is verbonden. Hieronder vallen:

- termijnbewaking sanerings- en onderzoeksplannen;
- toetsing van analysegegevens van bedrijven. Deze zouden volgens reactie van het OM (27.3.06) mogelijk gebruikt mogen worden in het kader van de

toepassing van de handhavingsstrategie (direct optreden). T&H zal deze werkwijze niet toepassen. Daarnaast zijn er twijfels over het al dan niet opnemen van analyseverplichtingen in een vergunning. Gegevens die een bedrijf aan het waterschap aanlevert kunnen wel aanleiding zijn om een extra controlebezoek, c.q. onderzoek uit te voeren;

- toetsing milieujaarverslagen;
- toetsing melding en registratieplicht Uitvoeringsorganisatie Glastuinbouw;
- opgave agrarische grondwateronttrekkingen;
- toetsing bedrijfswaterplannen; Hiervoor is een aparte werkinstructie opgesteld (Teamsomgeving Handhaving/Informatie/).
- Toetsing “lozingen buiten inrichtingen” (voortaan onder het BAL). Hiervoor is een aparte werkinstructie aanwezig (bijlage 26).

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.15 Tele-toezicht

Het plaatsen van een meetwagen gebeurde in specifieke gevallen door de medewerkers van het proces BH&I, op verzoek van de handhavers. Vanaf 2013 zijn de toezichthouders van T&H- industrie en de toezichthouders van BH&I voortaan in 1 functie opgenomen. De meetwagen wordt dan, als dit nodig wordt geacht, ingezet. Voor onderhoud-gebruik is een aparte instructie opgesteld te vinden onder T:\Handhaven\T&H - BH&I\Procesbeschrijvingen en werkinstructies. Een map met de werkinstructie, documentatie en goedkeuring - en kalibratiecertificaten is in een zijdeur van de meetwagen aanwezig. Het gebruik van de meetwagen is eind 2023 herzien. BH&I is voortaan formeel eigenaar en verantwoordelijk voor gebruik/ onderhoud. Tevens wordt er gebruik gemaakt van een insitu-meter (Elli-track) een op afstand te gebruiken EGV-meter (geeft SMS-sigitaal).

Met opmerkingen [JR3]: Klopt niet meer

4.1.2.16 Toezicht in fasen

De uitvoering van het toezicht is te onderscheiden in 4 fasen te weten:

1. voorbereiding/aanleiding;
2. uitvoering;
3. beoordeling;
4. rapportage.

Voor de uitvoering van een controlebezoek en het nemen van monsters is een werkinstructie ontwikkeld (bijlage 27). Voor monsternamen bij calamiteiten is ook een aparte werkinstructie aanwezig (bijlage 27a).

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.17 Voorbereiding/aanleiding

De voorbereiding bij het routinematig toezicht bestaat onder andere uit het jaarlijks opstellen van een Uitvoeringsprogramma inclusief projecten. Bij T&H gebeurt dit in het jaarlijkse Uitvoeringsplan. In WaterPro zat in de procedure opgenomen welke bedrijven bezocht moeten worden en de frequentie daarvan. Alle bedrijven zijn naar PowerBrowser als aparte zaak overgezet. Controle en eventuele vervolgstappen lopen voortaan via dat systeem.

Checklisten

De inhoud van de controlebezoeken wordt bepaald door de gegevens uit de checklist, c.q. het meldingsformulier (lozingsactiviteiten) en de afgegeven beschikking (Waterschapsverordening- vergunning). In de checklist komen alle voor een controlebezoek relevante vragen aan de orde. Voor de afwikkeling van een contra-analyse is een afzonderlijk protocol opgesteld (bijlage 28).

Toezichtplannen

Bij de complexe bedrijven of vergunningen (bedrijven met een eigen MZS of een verplicht MJV of een complexe lozings situatie) of bij lozingen die qua aard en samenstelling homogeen zijn (overstorten, rwzi's of IBA's) kunnen toezichtplannen worden gemaakt. In een toezichtplan wordt de link gelegd tussen de relevantie en prestatie van bepaalde te controleren lozingen en de wijze waarop de controles worden ingericht. Het toezichtplan is voor de handhaving, maar ook voor vergunningverlening een hulpmiddel om gestructureerd te werken en bevat onder meer afspraken over de vorm en intensiteit van het toezicht. Het toezicht zal er immers verschillend uitzien naar gelang we te maken hebben met een lozing of een doelgroep waar zorg is voor naleving van de wet- en regelgeving. De toezichtplannen zijn in concept met de vergunninghouder besproken waarna deze eventuele feitelijke wijzigingen kan doorgeven. Hierna wordt aan de hand van het toezichtplan gecontroleerd en indien nodig opgetreden. Hierdoor ontstaat een transparante situatie waardoor een vergunninghouder precies weet wat het waterschap van hen verwacht. Met een toezichtplan wordt beoogd snel en overzichtelijk inzicht te krijgen in nalevings situatie van de vergunninghouder over de laatste drie jaren.

Een toezichtplan is per vergunninghouder maatwerk en omvat:

- Vergunning-gegevens/gegevens algemene regels;
- handhavingsstatus (aanschrijvingen; processen-verbaal, bestuursrechtelijke maatregelen);
- overzicht van de overtredingen;
- controlefrequenties;
- risicocriteria (vanuit optiek toezicht en opsporing);
- proactieve houding of juist niet.

Er werden steeds minder toezichtplannen opgesteld en tevens bleek dat de toepassing/ het opstellen niet meer opportuun was. Vanaf 2014 wordt er dan ook geen gebruik meer van gemaakt. Omdat het niet is uitgesloten dat een bedrijf hier toch initiatieven voor wil ontplooiën blijft het een vorm van toezicht en hier vermeld.

Ad-hoc toezicht

Naast planmatig toezicht kan ook ad-hoc toezicht plaatsvinden. Dit kan zijn naar aanleiding van meldingen van vergunninghouders, resultaten van de bedrijfsafvalwaterrapportage, meldingen van derden, nacontroles, signalen van vergunningverleners, vanuit de beheersgebieden of bijzondere omstandigheden.

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.18 Uitvoering

Vooraf moet goed bepaald worden wat het doel van een bezoek in het kader van het toezicht is. Dit kan variëren van een eenvoudige monsternamen, controle in het

kader van good-housekeeping tot ingewikkelde controles in de administratie van bedrijven. Hierop moet het te gebruiken materieel afgestemd worden. Hierbij wordt rekening gehouden met de bevoegdheden zoals vermeld in de Awb, regels met betrekking tot het betreden van bedrijfsterreinen en de veiligheidsaspecten.

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.19 Beoordeling

De aangetroffen situaties moeten getoetst worden aan het gestelde in de vergunningvoorschriften of wanneer het gaat om een controle van de regels van de Omgevingswet of daaraan gerelateerde wet-regelgeving. De bevindingen worden vastgelegd in de checklist en/of een toezichtrapport en/of controlebrief. De resultaten van monsternames kunnen na analyse worden toegevoegd waarna toetsing aan de lozingsnormen kan plaatsvinden. In geval van overtredingen wordt een vervolgetraject bepaald conform de handhavingsstrategie.

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.2.20 Rapportage

De bevindingen worden zo snel mogelijk gerapporteerd aan het bezochte bedrijf. Volgens INK-kwaliteitsafspraken binnen 3 weken na controle c.q. nadat de analyseresultaten bekend zijn als er een opmerking wordt geplaatst. Als de controle akkoord is verstuurd het secretariaat de controlebrief binnen 2 weken na controle, c.q. na bekend worden van de analyseresultaten. Brieven van goedgekeurde vergunningen van de Waterschapsverordening worden door hen binnen 4 weken na controle verstuurd (geen prioriteit). De controlelijst/ door de administratie af te werken stukken worden door de handhaver binnen 2 weken bij hen aangeboden. De controlelijst wordt daarbij in duplo afgedrukt en toegevoegd. Bij verwerking van bedrijfscontroles in PowerBrowser controleert de handhaver het systeem op dubblures. Indien van toepassing voegt hij de vermeldingen samen. Als de brieven digitaal (moet altijd in PDF) worden verzonden is fysieke ondertekening niet nodig (geen rechtsgevolgen). Wanneer daar aanleiding voor is (bijvoorbeeld wijzigingen in de lozingssituatie) dan wordt de betrokken vergunningverlener geïnformeerd over de bevindingen tijdens het controlebezoek. Zo snel mogelijk houdt in dat de handhaver afhankelijk is van de ontvangst van analysecijfers die pas na enige tijd bekend zijn. Daarnaast kan soms in het kader van een handhavingsonderzoek nog wat meer tijd nodig zijn. Dit geldt ook met betrekking tot correspondentie over alle handhavingsacties waarbij de wettelijke termijnen (Awb) van toepassing zijn. Ook als geen overtredingen zijn aangetroffen wordt het bezochte bedrijf hiervan schriftelijk op de hoogte gesteld. Uitzondering zijn de 'gearchiveerde LOTV-controles'. Uit locatiecontrole is gebleken dat er nauwelijks water- gerelateerde milieuaspecten van toepassing zijn (bv. 1 paard- 'hobbyboeren'). Formeel vallen zij onder de bepalingen van het BAL, het eerstvolgende bezoek zal de komende jaren (tenzij melding) niet meer worden uitgevoerd. Zij hebben geen rapportage van de 1^e controle ontvangen. Wanneer bestuursrechtelijk of strafrechtelijk wordt opgetreden dan worden de handhavingspartners daarover geïnformeerd. Alle stukken worden digitaal opgeslagen in PowerBrowser (Djuma). Vanaf 1 mei 2021 is BH&I al eerder dan T&H over naar Djuma overgegaan. Er is hiervoor een werkinstructie gemaakt

welke is opgeslagen op de Teamsomgeving (Handhaving/Informatie/Procesbeschrijvingen en werkinstructies). Alle uitgaande toezichts- en handhavingscorrespondentie geschiedt via vastgestelde modellen in PowerBrowser (brieven en besluiten). Bij elke uitgaande brief van een controle waarbij een afwijking is geconstateerd vindt altijd een **collegiale toets** plaats. Controle daarop vindt plaats via de maandelijkse procestoetsing (bijlage 34). Alle brieven NIET akkoord moeten zijn voorzien van een ondertekening en dagtekening. Bij strafrechtelijk en bestuursrechtelijk optreden (vanaf voor aankondigingen) moeten eventuele checklists/ controlelijsten ook worden voorzien van dag- en ondertekening.

Vervolgens worden de fysieke stukken via de administratie gearhiveerd (regels archief volgens Facilitaire Zaken) en digitaal in Djuma (via) PowerBrowser opgenomen.

Alle informatie over strafrechtelijke handhaving (o.a. proces-verbaal/ bestuurlijke strafbeschikking/ Rapport van bevindingen) worden in het 4^e kwartaal 2021 via een aangepaste (afgeschermd/beveiligde) werkwijze in Djuma opgenomen en/of de afgeschermd Teamsomgeving/handhaving/opsporing (enkel in te zien door de BOA's, manager T&H en ICT die zijn aangewezen). In het kader van de privacywetgeving (Wet besluit politiegegevens) worden dossiers van processen-verbaal/ Rapport van bevindingen en bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten na 5 jaar automatisch vernietigd. Vooraf stuurt DIV hierover een mail aan de senior BOA. Deze zal dan aangeven of er dossiers zijn die in het kader van zwaarwegende strafrechtelijke belangen langer bewaard moeten worden. Dit wordt dan ook door hem vastgelegd op de Teamsomgeving onder Opsporing (zie ook bijlage 29 Protocol administratieve verwerking). Vanaf medio 2021 is besloten dat in PowerBrowser geen strafrechtelijke informatie mag worden opgenomen. Vanuit de privacy-wetgeving dient er namelijk een strikte scheiding te zijn van bestuurs- en strafrechtelijke informatie. De scheiding is ook doorgevoerd in Mavim (intern IT-beheersprogramma) en Djuma (zakensysteem).

Indien een brief betreffende een overtreding wordt verzonden dient de LHSO-app te zijn doorlopen die bij het dossier in PowerBrowser wordt gevoegd. App is op te vragen via www.handhavingsadviseur.nl waarbij de toelichting op de Teamsomgeving (Projecten-LHSO) te vinden is.

Bij het invullen van de LHSO wordt gebruik gemaakt van de handhavingsadviseur. Om de score te bepalen voor de pijler "milieubelang" wordt gebruik gemaakt van 3 categorieën: beschermd belang, economisch belang en maatschappelijk belang. In de LHSO wordt alleen gescoord op milieubelang. Om toch nog gebruik te kunnen maken van de handhavingsadviseur om de score van de LHSO vast te leggen is het volgende afgesproken:

In de handhavingsmanager worden de categorieën "economisch belang" en "maatschappelijk belang" gelijk ingevuld als "beschermd belang".

Indien de landelijke app wordt aangepast zal deze afspraak worden herzien.

Brieven akkoord (als 1^e of als hercontrole) die digitaal worden verzonden hoeven niet te zijn voorzien van een handtekening (geen rechtsgevolgen).

Handhavingsbesluiten hoeven doorgaans niet te worden gepubliceerd, gedoogbesluiten wel (opvraag via Woo-verzoek is altijd mogelijk).

Status:

Informatief en werkwijze

4.1.3 Toezichtrapport

Het bevoegd gezag dient feitelijke bevindingen en overtredingen vast te leggen. Dit is nodig voor het verkrijgen van een goede, persoonsonafhankelijke dossiervorming en de bewijsbaarheid voor eventuele bestuursrechtelijke en/of strafrechtelijke vervolgtrajecten. In eventuele vervolgprocedures gelden de toezichtrapporten/checklists als feitelijk uitgangspunt. Bezien vanuit degene die gecontroleerd is betekent een toezichtrapport dat duidelijk is wat de overheid in het kader van toezicht heeft geconstateerd en wat op basis hiervan het vervolg zal zijn. In een toezichtrapport worden tekortkomingen gesignaleerd, maar wanneer alles in orde is wordt hiervan ook een verslag gemaakt. Zo ontstaat een genuanceerde beeldvorming van de feitelijke bedrijfssituatie.

De handhaving van water gerelateerde wet-regelgeving kent een preventieve fase. Deze fase van het toezicht bestaat uit voorlichting, advisering en het controleren van de gestelde regels. In de preventieve fase is er concreet geen sprake van het vermoeden van een strafbaar feit. Van groot belang voor het bevoegd gezag en de gecontroleerde in deze fase is dat bevindingen in het kader van toezicht eenduidig en uniform worden vastgelegd.

Elementen toezichtrapport

Elementen die minimaal in toezichtrapporten moeten zijn opgenomen zijn:

- algemene gegevens;
- NAW-gegevens (naam, adres, woonplaats);
- vergunning-gegevens (datum van kracht);
- bedrijfsgegevens (contactpersonen-telefoonnummers);
- datum controle;
- toezicht;
- bestuursrechtelijk (indien van toepassing);
- strafrechtelijk (indien van toepassing);
- overzicht controle vergunningvoorschriften met eventueel een toelichting;
- genomen monsters en gemaakte foto's met toelichting;
- conclusies en afspraken.

Het toezichtrapport wordt steeds toegezonden met een begeleidende brief. Deze brief wordt in zowel gevallen waar een overtreding is geconstateerd als wanneer alles in orde is bevonden aan het bedrijf toegezonden. Bij geconstateerde overtredingen uiteraard conform de vastgestelde handhavingsstrategie.

Openbaarheid toezichtrapporten

De Wet open overheid en de wet Aarhus stellen regels met betrekking tot openbaarheid van informatie die bij de overheid berust. Een toezichtrapport vormt informatie over een bestuurlijke aangelegenheid welke bij de overheid aanwezig is te weten "handhaving". Daarmee is het informatie als bedoeld in de Woo. Een verzoek om informatie wordt in beginsel ingewilligd, tenzij een uitzonderingsgrond van artikel 10 of 11 van toepassing is. Toezichtrapporten bevatten veelal specifieke informatie over de bedrijfsvoering, het productieproces en wijzigingen alsook informatie over analyseresultaten van genomen afvalwatermonsters. Dit maakt dat toezichtrapporten niet zonder meer openbaar zijn op verzoek van derden. Beoordeling voor openbaar maken informatie wordt door het proces van Juridische

zaken uitgevoerd. Er is hiervoor een procedure opgesteld welke op de internetsite beschikbaar is (zoeken onder Woo). Ook hier is de eerder genoemde AVG en Wpg (privacywetgeving) van belang om rekening mee te houden. Door Juridische zaken wordt hierbij uitgegaan van de landelijke "Rijks-brede instructie voor het behandelen van Woo-verzoeken" en de "VNG-handleiding van Wob naar Woo". Onderscheid "belastingcijfers" en cijfers T&H zijn via het systeem WebisMeet mogelijk en gewaarborgd.

Status:

Informatief en werkwijze

4.2 Voorkeursvolgorde van handhaving

Om het handhavingsdoel dat in hoofdstuk 2 is beschreven te bereiken, zijn diverse handhavingsmethoden voorhanden. In ieder concreet geval moet worden getracht een zo effectief mogelijke handhavingsmethode te gebruiken. Hierna wordt een "voorkeursvolgorde" beschreven van handhavingsmethoden.

De minst ingrijpende methode om het handhavingsdoel te bereiken staat bovenaan, de meest ingrijpende methode staat onder aan.

1. Voorkomen van de overtreding (bv. preventief toezicht)
2. Beëindigen van de overtreding (bv. waarschuwing)
3. Gevolgen van de overtreding ongedaan maken (bv. schoonmaak werkzaamheden)
4. Bevorderen van naleving na een overtreding (bv. dwangsom)
5. Bestrafen van de overtreding (bv. proces-verbaal/ Rapport van bevindingen/ Bsfl)

Bij het constateren van overtredingen is altijd de handhavingsstrategie van toepassing.

Status:

Informatief

4.3 Bestuursrecht

Zie als 1^e uitgangspunt de omschrijving in de Leidraad handhavingsacties en begunstigingstermijnen van de LHSO en de Leidraad dwangsombedragen en begunstigingstermijnen op www.iplo.nl.

In artikel 61 van de Waterschapswet wordt de bevoegdheid tot het toepassen van bestuursdwang toegewezen aan het waterschapsbestuur. In dit artikel is geregeld dat het toepassen van bestuursdwang door het dagelijks bestuur wordt uitgevoerd. In spoedeisende gevallen kan de watergraaf namens het dagelijks bestuur de bestuursdwang toepassen.

Ook in de Omgevingswet staan regels met betrekking tot handhaving.

De bepalingen omtrent de voorbereiding, toepassing en uitvoering van deze sancties en de rechtsbescherming tegen besluiten tot toepassing van een bestuursrechtelijke sanctie zijn geregeld in hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in een uitspraak van 29 mei 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1778, haar rechtspraak over het vertrouwensbeginsel in het bestuursrecht ingrijpend gewijzigd. De Afdeling gaat veel verder dan voorheen en oordeelt dat bestuurders en ambtenaren vanaf nu veel makkelijker de overheid binden met hun uitspraken en gedragingen.

Kort samengevat geldt het volgende:

Een ambtenaar of bestuurder kan het bestuursorgaan binden als deze een bepaalde toezegging heeft gedaan en deze toezegging voor rekening van de overheid moet komen.

Bij calamiteiten zie ook onder 4.1.2.10. Naast dit vertrouwensbeginsel zijn er veel meer "algemene beginselen van behoorlijk bestuur"(Abbb) die van invloed zijn op bestuurlijk handelen en waar binnen het proces van T&H rekening mee gehouden dient te worden. Overigens is er een wetsvoorstel in de maak dat de Awb "de menselijke maat" een grotere betekenis gaat geven. Zie

<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2024/02/01/meer-oog-voor-menselijke-maat-in-algemene-wet-bestuursrecht>

Een deel van de beginselen staat in de Awb maar er is ook ongeschreven recht.

Men onderscheidt de volgende beginselen:

Formele beginselen:

- Legaliteitsbeginsel
- Zorgvuldigheidsbeginsel
- Motiveringsbeginsel
- Rechtszekerheidsbeginsel
- Fair-play-beginsel
- Verbod op détournement de pouvoir

Materiële beginselen:

- Specialiteitsbeginsel
- Evenredigheidsbeginsel
- Materiële rechtzekerheidsbeginsel
- Gelijkheidsbeginsel
- Verbod van détournement de pouvoir
- Vertrouwensbeginsel

Met betrekking tot de handhaving van de zowel kwantiteits- als kwaliteitszaken bestaat een viertal bestuursrechtelijke sancties:

1. het opleggen van een last onder bestuursdwang;
2. het opleggen van een last onder dwangsom;
3. het geheel of gedeeltelijk intrekken van de vergunning
4. bestuurlijke boete (wordt door waterschap niet gebruikt).

Status:

Informatief

4.3.1 Wat is een last onder bestuursdwang?

Onder last onder bestuursdwang wordt verstaan: de herstelsanctie, inhoudende:

- a. een last tot geheel of gedeeltelijk herstel van de overtreding, en
- b. de bevoegdheid van het bestuursorgaan om de last door feitelijk handelen ten uitvoer te leggen, indien de last niet of niet tijdig wordt uitgevoerd.

Bevoegdheden

De bevoegdheid om bestuursdwang toe te passen is toegekend aan het dagelijks bestuur van het waterschap in artikel 61 van de Waterschapswet. Deze

bevoegdheid is verder door-gemandateerd in het onder-mandaatbesluit ambtelijke organisatie 2009 aan de manager T&H (zie ook onder 2.6).

Het onder-mandaatbesluit en het daarbij behorende register is te vinden op internet (Belastingen, Vergunningen en Regels/ Regelgeving en vervolgens zoeken onder "Bevoegdhedenregeling") en Spraakwater (Bestuur en bevoegdheden). Spoedbestuursdwang is onder 4.6 beschreven.

Status:	Informatief
---------	-------------

4.3.2 Wat is een last onder dwangsom?

Onder last onder dwangsom wordt verstaan: de herstelsanctie, inhoudende:

- a. een last tot geheel of gedeeltelijk herstel van de overtreding, en
- b. de verplichting tot betaling van een geldsom indien de last niet of niet tijdig wordt uitgevoerd.

Een dwangsom is de sanctie waarbij de overtreder per tijdseenheid, per overtreding of ineens een geldbedrag verbeurt indien of zolang de overtreding voortduurt. Voor "Waterschapsverordening-zaken" die een constante overtreding betreffen heeft het de voorkeur om een geldbedrag ineens te verbeuren. Met het opleggen van een last onder dwangsom wordt, naast de plicht zich conform de voorschriften te gedragen, een voorwaardelijke plicht toegevoegd, namelijk die tot het betalen van een bedrag wanneer de dwangsom wordt verbeurd. De beschikking bevat een last om de overtreding te beëindigen en voortzetting en herhaling te voorkomen. Veelal zal daartoe een zogenaamde begunstigingstermijn worden gegeven. Een begunstigingstermijn is niet noodzakelijk indien de overtreder onmiddellijk tot naleving van de voor hem geldende verplichtingen in staat is. De begunstigingstermijn kan verlengd of verkort worden. Uitgangspunt is hoeveel tijd nodig is om de overtreding te beëindigen (ABRvS 200904625/1). Ook dient deze zo kort mogelijk te zijn en daarnaast niet zo lang het op gedogen gaat lijken (ABRvS 200405659/1). De termijn mag volgens de afd. Bestuursrechtspraak mag ook verlengd worden zoals b.v. 6 weken na uitspraak bij hoger beroepszaken (Uitspraak ECLI-RVS:201:1313). Maatwerk blijft in deze daarom noodzaak.

In het voornemen van de last wordt standaard een begunstigingstermijn opgenomen alsmede de hoogte van de dwangsom (en de berekening). Dit vanuit de abbb (zie 3.4.) zodat het maximale is gedaan om tot een weloverwogen besluit te komen.

Bevoegdheid

In artikel 5:32 Awb wordt de dwangsombevoegdheid toegekend aan de organen die de bevoegdheid hebben bestuursdwang toe te passen, voor De Dommel dus het dagelijks bestuur. Het opleggen van een dwangsom is gemandateerd aan de manager T&H.

Status:	Informatief
---------	-------------

4.3.3 Wat is intrekken van de vergunning als sanctie?

Het ten aanzien van een Omgevingsvergunning voor een wateractiviteit bevoegde gezag kan de vergunning geheel of gedeeltelijk intrekken, indien niet overeenkomstig die vergunning is of wordt gehandeld, dan wel indien aan de vergunning verbonden voorschriften of regels niet worden nageleefd. Het bevoegd

gezag mag pas tot intrekking overgaan nadat het de betrokkene de gelegenheid heeft geboden binnen een daartoe te bepalen termijn zijn handelen alsnog in overeenstemming te brengen met de vergunning.

Bevoegdheid

Op grond van de Omgevingswet heeft het dagelijks bestuur van het Waterschap De Dommel de mogelijkheid om -bij wijze van sanctie- een vergunning geheel of gedeeltelijk in te trekken. Het intrekken van de vergunning is gemandateerd aan de manager T&H.

Status:

Informatief

4.3.4 Toepassingsbereik bestuurlijke instrumenten

De wijze waarop en de voorwaarden waaronder bestuursrechtelijke sancties worden opgelegd, worden voor een groot deel bepaald door jurisprudentie en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. In uitspraken van de Raad van State wordt het toepassingsbereik van sancties nader ingevuld. In het onderstaande wordt het toepassingsbereik weergegeven van de bestuursrechtelijke instrumenten die het Waterschap De Dommel voor de handhaving van waterkwaliteit, waterkwantiteit en nautisch beheer ter beschikking staan.

Status:

Informatief

4.3.5 Toepassingsbereik bestuursdwang

Bestuursdwang kan bij uitstek worden toegepast in de volgende situaties:

- er is sprake van een overtreding waardoor een acuut milieubedreigende situatie is ontstaan. Het voortduren van een overtreding kan onherstelbare schade aan het milieu tot gevolg hebben (bijvoorbeeld: het constateren van een zich uitbreidende olieverontreiniging op het oppervlaktewater);
- er dreigt acuut milieugevaar te ontstaan, er is echter nog geen sprake van een overtreding. In dat geval kan preventieve bestuursdwang worden toegepast;
- bij acuut dreigende calamiteiten (zie tevens 4.1.2.10). Met name indien de overtreder in dergelijke situaties niet bereikbaar is (bijvoorbeeld bij XTC-afval of kadavers in/bij water)
- indien de overtreder niet genegen of (financieel) niet in staat is om de overtreding ongedaan te maken, kan bestuursdwang een adequaat instrument zijn;
- spoedbestuursdwang wordt onder 4.6 beschreven;
- het opleggen van dwangsom heeft niet het gewenste effect gehad of legalisering is niet mogelijk (bijvoorbeeld bij een dreigend faillissement van de overtreder).

NB: de dwangsom moet in dat geval eerst worden ingetrokken voordat bestuursdwang kan worden toegepast

Status:

Informatief

4.3.6 Toepassingsbereik dwangsom

In de praktijk blijkt dat het toepassen van bestuursdwang nogal eens praktische en financiële bezwaren met zich meebrengt. In dergelijke situaties kan een dwangsom

een goed alternatief zijn. In zijn algemeenheid kan een dwangsom in alle mogelijke overtredingssituaties worden ingezet. De dwangsom is een indirect middel en kan alleen worden toegepast indien in beginsel ook bestuursdwang zou kunnen worden toegepast of aangezegd. Het is een alternatief voor bestuursdwang. Cumulatie met bestuursdwang is niet toegestaan. In de wet is bepaald dat een dwangsom slechts kan worden opgelegd als het belang van de bescherming van het milieu zich daartegen niet verzet (artikel 5:32, tweede lid Algemene Wet Bestuursrecht). Het instrument werkt in situaties waarin de overheid preventief wil optreden tegen een dreigende herhaling of voortzetting van een overtreding. Uitgangspunt is wel dat het om dezelfde soort overtredingen gaat. Uit jurisprudentie blijkt dat ook situaties, waarin wordt geloosd zonder vergunning, met een dwangsom kunnen worden aangepakt. Daarbij bestaat indirect de mogelijkheid om het indienen van een vergunningaanvraag af te dwingen.

Een preventieve dwangsom kan worden toegepast juist als er nog geen overtreding plaatsvindt maar het bestuursorgaan wel vermoedt dat een overtreding zal gaan plaatsvinden. Jurisprudentie wijst uit dat indien er sprake is *van klaarblijkelijk gevaar van een op zeer korte termijn te verwachten overtreding van een voorschrift*, preventieve bestuursdwang (dus ook last onder dwangsom) kan worden toegepast. In ieder geval moet dit binnen 1 jaar na de laatste (zelfde) overtreding worden opgelegd. Tot op heden is hier nooit gebruik van gemaakt.

Dwangsommen worden opgelegd aan de overtreder. Bestuursdwang kan aan een ieder die het in zijn macht heeft om de overtreding te beëindigen worden opgelegd, maar een dwangsom dus alleen aan de daadwerkelijke overtreder. Om die reden gaat de dwangsom niet over op een nieuwe eigenaar. De rechten en verplichtingen van de vergunning gaan wel over op de nieuwe eigenaar (vergunning is zaak gebonden), maar qua handhaving ontstaat een nieuwe situatie. Als er redenen zijn om aan te nemen dat onder de nieuwe eigenaar nog steeds gevaar bestaat voor herhaling van de overtreding dan kun je overwegen een nieuwe dwangsom op te leggen. Echter als de entiteit (bedrijf wat tot die tijd bestond) niet wijzigt zal de last niet vervallen. Men kan voortbouwen op de oude last. Het verdient wel aanbeveling om vervolgcorrespondentie te adresseren aan de nieuwe naam met toevoeging van "voorheen" en dan de oude naam (info Advocatenbureau uit Den Bosch, 29.3.2016). In de Omgevingswet is het straks mogelijk dat de bestuurlijke sanctie die wordt opgelegd tevens geldt voor de rechtsopvolgers. In het besluit dient te worden vermeld dat er zakelijke werking is toegekend. Met het oog op de rechtszekerheid moet het sanctiebesluit binnen 4 dagen na de bekendmaking ervan worden ingeschreven in een beperkingenregister zoals bedoeld in de Wet kenbaarheid publieke beperkingen onroerende zaken. Het handboek wordt op deze wijziging nog aangepast als de Omgevingswet daadwerkelijk in werking zal treden (evenals de modelbrieven).

Status:

Informatief

4.3.7 Toepassingsbereik intrekken van vergunning als sanctie

Als zelfstandig sanctiemiddel lijkt de intrekking weinig effectief. Je ontnemt hiermee immers iemands rechten maar je dwingt hiermee nog niet om iets te doen of na te

laten. Het feit dat je de vergunninghouder een recht ontnemt geeft echter wel aan dat het een zware sanctie is.

Status:

Informatief

4.4 Werkwijze

4.4.1 Werkwijze bestuursdwang

Bestuursdwang wordt in een schriftelijk besluit aangekondigd, waarin de overtreder een termijn wordt gegeven om de overtreding ongedaan te maken en de toepassing van bestuursdwang te voorkomen.

De aanschrijving wordt gericht aan diegene die het in zijn macht heeft aan de illegale situatie een einde te maken. De werkwijze en procedure bij Waterschap De Dommel is vastgelegd in de procesbeschrijvingen handhaven T&H.

Vaststellen kosten bestuursdwang

De kosten die in rekening gebracht kunnen worden zijn de daadwerkelijk gemaakte kosten dus ook de administratiekosten e.d. De handhaver neemt actie om hierop verhaal te kunnen maken. Inzet van fysieke middelen zal hij bij de desbetreffende gebieds-regiobeheerder uitzetten (die dan de uitvoerder inschakelt) en hem tevens wijzen op de (on-) mogelijkheden van verhaal. Het gaat over kosten die te maken hebben met het beëindigen van de overtreding. Wellicht vallen hier ook onder de kosten van monsternamen/analyse die door de overtreder ook gemaakt zouden zijn als hij de overtreding zelf had beëindigd of had kunnen beëindigen. Ook is het niet duidelijk of kosten als: juridische advisering, kosten voor communicatie, interne uren voor verhaal in aanmerking komen.

In geval van het toepassen van (spoed)bestuursdwang wordt door het waterschap geen BTW in rekening gebracht bij de overtreder. BTW verrekenen is niet aan de orde, omdat het waterschap niet in opdracht handelt, maar vanuit haar wettelijke taak als waterschap.

Kosten van waterschapperspersoneel bij het toepassen van spoedbestuursdwang kan in rekening gebracht worden bij de overtreder. Bij het toepassen van bestuursdwang kunnen personele kosten tot aan de begunstigingstermijn niet in rekening worden gebracht. Indien de overtreder geen uitvoering heeft gegeven aan de bestuursdwang, dan kunnen personele kosten vanaf dat moment wel in rekening worden gebracht bij de overtreder.

In situaties waarin een last onder bestuursdwang is opgelegd en die last is nog niet onherroepelijk of voorgelegd aan de voorzieningenrechter maar wij wel willen overgaan tot tenuitvoerlegging, dan geldt voor dekking op de verzekeringspolis dat we de situatie aan hen moeten voorleggen.

De handhaver schakelt altijd ter advisering hiervoor Juridische zaken in.

Status:

Informatief en werkwijze

4.4.2 Werkwijze dwangsom

Vaststellen hoogte dwangsom

De hoogte van een dwangsom wordt vastgesteld aan de hand van diverse input waarbij de algemene beginselen van behoorlijk bestuur als uitgangspunt gelden.

Bij de hoogtebepaling van de dwangsom wordt onder meer rekening gehouden met:

1. de (geschatte) kosten die de overtreder moet maken om de overtreding op te heffen, de dwangsom moet hoger zijn dan het geschatte financiële voordeel;
2. van de dwangsom moet voldoende dwang uitgaan om de overtreding op te heffen c.q. te beëindigen;
3. de dwangsom moet leiden tot het voorkomen van herhaling, beperking van schade en herstel in de oorspronkelijke toestand;
4. de dwangsom moet leiden tot het wegnemen van onrechtmatig verkregen voordeel dat de overtreder heeft genoten;
5. de dwangsom moet een bevestiging zijn van de normen die zijn gesteld in het belang van het (water)milieu, de geloofwaardigheid van de (normerende) overheid, de mogelijkheid tot overheidscontrole (meetvoorschriften e.d.), concurrentieverhoudingen en rechtsgelijkheid;

Per dwangsombeschikking (te starten met het voornemen) moet op grond van de genoemde criteria een afweging worden gemaakt over de hoogte van de dwangsom. De 'dwangsomberekening' (en dus ook de motivatie over de hoogte daarvan) wordt in het handavingsdossier opgeborgen en aan de beschikking toegevoegd om te verzenden. In een enkel (zeer eenvoudig) geval volstaat vermelding in het handavingsbesluit zonder aparte berekening.

Er is geen wettelijk maximum aan het op te leggen bedrag gesteld. In de wet is slechts bepaald dat het vastgestelde bedrag in redelijke verhouding moet staan tot de zwaarte van het geschonden belang en de beoogde werking van het opleggen van de dwangsom. Algemene richtlijnen ter uitwerking van deze criteria zijn beperkt te geven. Overigens is vanaf 2020 de dwangsom niet meer fiscaal aftrekbaar. De hoogte van gestelde dwangsommen worden door de rechter terughoudend getoetst. De wet vereist voorts dat in de beschikking een maximum te verbeuren eindbedrag wordt genoemd. Aan dit vereiste wordt in de rechtspraak strikt de hand gehouden. Verbeurde bedragen komen toe aan het bevoegd gezag of de Staat. Na intrekking van de eerste dwangsombeschikking kan een nieuwe dwangsombeschikking worden genomen met een hoger bedrag. Dit kan nodig zijn indien blijkt dat van het eerdere opgelegde dwangsombedrag onvoldoende dreiging uitgaat om de overtreding te beëindigen.

Speciale aandacht gaat uit naar normoverschrijdingen (emissie) bij een vergunning. Bij toetsing aan de vergunningsnorm wordt rekening gehouden met meet-, analyse- en bemonsteringsfouten (en meetonzekerheid laboratorium). Bij toetsing aan de norm wordt dus uitgegaan van de gemeten norm minus de analysefout, minus de meetfout en minus de bemonsteringsfout. Uiteindelijk gaat de voorkeur uit naar verdisconteren meet-, analyse- en bemonsteringsfout in de vergunningsnorm.

Door T&H is ervaring opgedaan met het daadwerkelijk opleggen, effectueren en innen van dwangsommen. Het professionaliseringstraject handhaving en recente vakliteratuur hebben daarnaast bijgedragen tot het verkrijgen van een realistisch beeld over de toepassing van dit instrument.

Bij de LHSO is een Leidraad handavingsacties en begunstigings-termijnen (zie eerder genoemde website www.iplo.nl) toegevoegd welke dus allen kunnen worden gebruikt om tot de juiste normering te komen. Het thema water herbergt een schat aan informatie van waaruit kan worden geput. De beginselen van behoorlijk bestuur

worden altijd meegenomen in de overwegingen, in ieder geval is er altijd sprake van maatwerk.

Rekening dient te worden gehouden met onder andere:

- Bij de Waterschapsverordening heeft het opleggen van een bedrag ineens de voorkeur. Daarbij wordt dan enkel de prikkel (max. factor 3) doorgerekend (en niet het 3 keer opleggen);
- De dwangsom wordt maximaal 3 keer geïnd, daarna wordt de last ingetrokken en indien mogelijk vervangen door een last onder bestuursdwang (nieuwe overwegingen en besluit).
- Als er een Bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten mogelijk is (dus zowel voor kwalitatieve als kwantitatieve overtredingen), dan wordt deze als 1^e richtlijn aangehouden (ondanks het feit dat dit een punitieve maatregel is).
- Elke berekening wordt door de betreffende handhaver met de manager T&H afgestemd alvorens definitief te worden toegepast. De berekening wordt samen met het voornemen van de last toegezonden. In de modelbrief wordt ook verwezen naar www.dommel.nl/handhaving. Informatie hierover is dan ook hierdoor inzichtelijk.

Door de invoering van de Bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten (zie 4.6.1.) zal bij het vaststellen van de hoogte van de dwangsom ook rekening worden gehouden met de daarin genoemde bedragen. Standaard wordt het bedrag voor de dwangsom, als prikkel, met een factor 3 verhoogd waarbij maatwerk, hierboven genoemd, nog steeds van toepassing moet zijn. De hoogte wordt bepaald inclusief BTW. Afwijkingen enkel bij zwaar wegende belangen die de manager, na overleg met de betrokken handhaver en eventueel de betrokken jurist, kan bepalen.

Status:

Informatief en werkwijze

4.4.3 Werkwijze Intrekking van de vergunning als sanctie

Een verleende vergunning kan worden ingetrokken indien niet overeenkomstig de vergunning is of wordt gehandeld. Alvorens de vergunning in te trekken moet het bestuursorgaan de vergunninghouder in de gelegenheid stellen maatregelen te nemen teneinde te handelen volgens de vergunning. Omdat dit instrument naar verwachting niet of nauwelijks gebruikt zal worden zijn hiervoor geen procesbeschrijving of modelbrieven uitgewerkt. Wanneer hiervoor aanleiding is zullen deze hulpmiddelen alsnog worden uitgewerkt.

Status:

Informatief en werkwijze

4.4.4 Invordering kosten bestuursdwang en verbeurde dwangsom

Indien de gemaakte kosten voor bestuursdwang of de verbeurde dwangsommen niet vrijwillig worden betaald door de overtreder start een afzonderlijke procedure. De afwerking van de betaling wordt uitgevoerd door het proces Financiën. De invordering zelf van kosten gemaakt voor bestuursdwang en verbeurde dwangsommen wordt feitelijk uitgevoerd binnen het proces Belastingheffing- en invordering.

In titel 4.4 van de Awb zijn de regels voor (invordering van) bestuursrechtelijke geldschulden beschreven. Die regels zijn op grond van art. 4:85 Awb onder meer van toepassing op geldschulden die voortvloeien uit een besluit dat vatbaar is voor bezwaar en beroep, waaronder de last onder bestuursdwang en de last onder dwangsom.

Last onder dwangsom

Op grond van artikel 5:33 Awb dient een verbeurde dwangsom binnen zes weken nadat zij van rechtswege is verbeurd te worden betaald.

Indien de dwangsom (onder protest) betaald wordt, dan nog moet desgevraagd (door handhaver) een invorderingsbesluit worden genomen (afd. bestuursrechtspraak RvS 4.11.2017- ECLI:NL:RVS:2017:267) e.e.a. conform art 5:37 lid 2 Awb.

Indien betaling binnen die termijn uitblijft moet het bestuursorgaan op grond van art. 5:37 Awb, alvorens tot betaling aan te manen, bij beschikking omtrent de invordering van de dwangsom beslissen: de invorderingsbeschikking (format PowerBrowser). Betaling dient daarna in beginsel binnen zes weken te geschieden.

Alvorens deze beschikkingen worden opgesteld dient de belanghebbende te worden gehoord (art. 4:8 Awb). Volgens de Raad van State (12-09-2018 nr. 201705677/A1) zal schending van de hoorplicht voortaan leiden tot vernietiging van het invorderingsbesluit. Om deze werkwijze ook te borgen zal T&H het horen c.q. het bieden van de gelegenheid daartoe, in een afzonderlijke brief aan de belanghebbende mededelen. Deze brief is als model worden opgenomen in PowerBrowser.

Indien naar aanleiding van de vaststelling van de invorderingsbeschikking niet wordt betaald, moet het bestuursorgaan op grond van art. 4:112 jo. artikel 4:106 Awb de schuldenaar aanmanen tot betaling binnen twee weken na de dag waarop de aanmaning is toegezonden. In deze aanmaning dient te worden vermeld dat bij niet tijdige betaling deze kan worden afgedwongen door op kosten van de schuldenaar uit te voeren invorderingsmaatregelen.

Blijft betaling na aanmaning alsnog uit, dan kan op grond van art. 5:10, tweede lid Awb en de bepalingen van § 4.4.4.2 Awb het bedrag bij dwangbevel worden ingevorderd. Daartoe wordt een aanbiedingsbrief voor de gerechtsdeurwaarder opgesteld met het verzoek de tenuitvoerlegging op kosten van de overtreder ter hand te nemen en wordt het dwangbevel ter tekening aangeboden. Zo nodig zal de deurwaarder beslag op de bezittingen van de overtreder laten leggen. De overtreder kan tegen het dwangbevel en de tenuitvoerlegging ervan bij de rechtbank in verzet komen (BH&I). Indien een dwangbevel wordt aangeboden of beslag gelegd zal worden zal de manager T&H de manager Financiën, BH&I, de portefeuillehouder T&H en Communicatie vooraf hierover (laten) informeren. Juridische zaken is altijd al in een eerder stadium hierbij betrokken.

Wanneer verjaart de rechtsvordering tot betaling?

In artikel 5:35, lid 1 Awb is geregeld dat een rechtsvordering tot betaling van een verbeurde dwangsom verjaart door verloop van één jaar na de dag waarop zij is verbeurd.

In artikel 5:35 lid 2 Awb is bepaald dat indien op de dag waarop de rechtsvordering verjaart, bezwaar, beroep of hoger beroep openstaat of aanhangig is tegen de last onder dwangsom, de verjaringstermijn wordt verlengd tot onherroepelijk op het bezwaar, beroep of hoger beroep is beslist. Met andere woorden, artikel 5:35, lid 2 Awb voorkomt dat de bevoegdheid tot invordering verjaart indien er nog bezwaar, beroep of hoger beroep aanhangig is of openstaat tegen de oplegging van een last onder dwangsom op de dag waarop de verjaringstermijn verstrijkt. Uit de memorie van toelichting (Kamerstukken II, 2019-2020, 35 477, nr. 3, p. 13) blijkt dat het nieuwe artikel 5:35, lid 2 Awb onverlet laat dat het bestuursorgaan ook als een dwangsom nog niet onherroepelijk is, kan besluiten tot invordering van verbeurde dwangsommen. Dit is onder het huidige recht natuurlijk ook al lang het geval. Het bekendmaken van een invorderingsbeschikking kan al plaatsvinden indien de last onder dwangsom al van kracht is, maar nog niet onherroepelijk, bijvoorbeeld omdat bezwaar of beroep is ingesteld. Volgens de Afdeling staat geen rechtsregel eraan in de weg dat tot invordering wordt besloten voordat de last onherroepelijk is (ABRvS 17 juli 2013, ECLI:NL:RVS:2013:361).

Wanneer vangt de verjaringstermijn aan?

Daarbij kunnen twee situaties worden onderscheiden:

1. In het geval geen begunstigingstermijn is gegeven vangt de termijn aan op het moment dat de overtreding wordt geconstateerd. Dus op het moment dat een controle plaatsvindt, en betrokkene op de hoogte is dat hij een overtreding heeft begaan, start de termijn (het gaat dus niet om de datum waarop het controlerapport aan de overtreder wordt verstrekt);
2. In het geval een begunstigingstermijn is gegeven: op het moment van het aflopen van die termijn (ABRvS 28 februari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:653).

De verjaringstermijn loopt vanaf het moment van verbeurte en kan worden gestuit of verlengd overeenkomstig het bepaalde in artikel 4:105 en 4:106 Awb.

Stuiten van de verjaringstermijn

Het bestuursorgaan dient tijdig tot stuiting of verlengen van de verjaringstermijn als bedoeld in artikel 5:35 Awb over te gaan.

Als dit niet tijdig gebeurt, dan is het bestuursorgaan na verjaring niet langer bevoegd een invorderingsbesluit te nemen of dwangmiddelen in te zetten om tot inning van de geldschuld over te gaan (ABRvS 28 februari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:653).

De verjaring kan op grond van de art. 4:105 en 4:106 Awb worden gestuit door het instellen van een civiele rechtsvordering tot betaling, de erkenning van het recht op betaling door de schuldenaar en door de aanmaning als bedoeld in art. 4:112 Awb.

Daar waar voorheen op grond van een uitspraak van het Hof 's-Hertogenbosch van 12 november 2013 (AB 2014/56, ECLI:NL:GHSHE:2013:5332) en ABRvS 4 mei

2016 (ECLI:NL:RVS:2016:1203) bleek dat het vaststellen van de invorderingsbeschikking (stap 2) niet tot stuiting van de verjaring leidt is dit vanaf 1 april 2021 gewijzigd. Artikel 5:37a, lid 1 Awb bepaalt dat een beschikking tot invordering van een dwangsom de verjaring stuit. In de memorie van toelichting (Kamerstukken II, 2019-2020, 35 477, nr. 3, p. 13) licht de wetgever deze koerswijziging als volgt toe. Indien een bestuursorgaan een invorderingsbeschikking neemt, dan geeft het daarmee in wezen te kennen dat het tot invordering zal overgaan. Dit is een handeling die op één lijn kan worden gesteld met andere stuitingshandelingen zoals bijvoorbeeld de aanmaning. In artikel 5:37a, lid 2 Awb wordt ook geregeld dat indien op de dag waarop de rechtsvordering verjaart een verzoek van een belanghebbende tot invordering (op grond van artikel 5:37, lid 2 Awb) aanhangig is, de verjaringstermijn wordt verlengd tot onherroepelijk op dat verzoek wordt beslist. In artikel 5:37a, lid 3 en 4 Awb worden ook enkele specifieke situaties geregeld omtrent de verjaring in relatie tot een verzoek tot invordering en de daarop volgende rechtsbeschermingsprocedures.

De verjaringstermijn van een verbeurde dwangsom als bedoeld in artikel 5:35 Awb kan eveneens middels verschillende aanmaningen meerdere malen worden gestuit (ABRvS 15 maart 2017, ECLI:NL:RVS:2017:667).

Een aanmaning die is verstuurd voorafgaand aan het nemen van een invorderingsbesluit stuit de verjaringstermijn van een verbeurde dwangsom als bedoeld in artikel 5:35 Awb niet (ABRvS 20 juni 2018, ECLI:NL:RVS:2018:2016).

De verjaringstermijn wordt op grond van art. 4:111 Awb verlengd met de termijn gedurende welke de schuldenaar uitstel van betaling heeft als bedoeld in art. 4:94 Awb.

Voor de vraag of verjaringstermijn is verlengd dient voorts onderscheid te worden gemaakt tussen uitstel van betaling als bedoeld in art. 4:94 Awb en uitstel van de invordering. In de uitspraak van 24 december 2013 (ECLI:NL:RVS:2013:2618) heeft de ABRvS namelijk expliciet bepaald dat uitstel of opschorting van het invorderingstraject geen uitstel van betaling als bedoeld in art. 4:94 van de Awb behelst en dus niet leidt tot (stuiting van de verjaring of) verlenging van de verjaringstermijn als bedoeld in art. 4:111 Awb.

Als een bestreden besluit niet behoeft te worden ingetrokken wegens aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid is er geen reden tot vergoeding van de kosten van bezwaar op grond van artikel 7:15 van de Awb

Volgens de Staatsraad Advocaat-Generaal moeten bestuursorganen bij de invordering van geldbedragen na handhavingsbesluiten, zoals dwangsommen of kosten van bestuursdwang, rekening houden met alle relevante omstandigheden. Dat deze omstandigheden ook al bij de handhavingsbesluiten zelf aan de orde konden komen, doet daaraan niet af.

Omstandigheden die een rol kunnen spelen zijn met name de financiële draagkracht van de overtreder, de mate van verwijtbaarheid van de overtreding, de noodzaak van afschrikking en mogelijke samenloop van verschillende sancties. Een bestuursorgaan moet rekening houden met omstandigheden die hem bekend zijn en

hij moet de overtreder gelegenheid geven om bijzondere omstandigheden aan te voeren en te bewijzen.

Een bestuursorgaan hoeft echter niet uit eigen beweging te onderzoeken of er bijzondere omstandigheden zijn, voor zover de bewijslast van die omstandigheden bij de overtreder ligt. De financiële draagkracht van de overtreder en samenloop met andere sancties waarvan het bestuursorgaan niet hoeft te weten, zijn omstandigheden die een *overtreder* moet aantonen (uitspraak 4.4.2018: zaaknr. 201605406/2/A1). De staatsraad pleit dus voor een "ontspannen" houding t.a.v. formele rechtskracht van besluiten.

Overgangsrecht

In de Evaluatiewet bestuursrechtelijke geldschuldenregeling Awb is ook een overgangsrechtelijk artikel opgenomen (artikel II). Dat artikel bepaalt dat op een beschikking tot invordering van een dwangsom die is gegeven vóór het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet het recht van toepassing blijft zoals dat gold voor dat tijdstip. In de memorie van toelichting (Kamerstukken II, 2019-2020, 35 477, nr. 3, p. 14) wordt hierover aangegeven dat de nieuwe regel dat een invorderingsbeschikking stuitende werking heeft, slechts van toepassing is op invorderingsbeschikkingen die ná de inwerkingtreding van deze wet worden genomen. De rechtszekerheid van de (vermeende) overtreder zou anders in het geding komen omdat de inwerkingtreding van deze wet dan als consequentie zou hebben dat de verjaringstermijn van een jaar opnieuw zou aanvangen. Bij de overige bepalingen uit de Evaluatiewet (bijvoorbeeld het nieuwe artikel 5:35, lid 2 Awb) is onmiddellijke inwerkingtreding niet bezwaarlijk.

Procedure kosten bestuursdwang

De kosten die gepaard gaan met het toepassen van bestuursdwang worden verhaald op de overtreder door middel van een *kostenbeschikking* (art. 4:86/ 5:25 Awb).

Op grond van art. 4:86 Awb en art. 5:25, zesde lid, van de Awb stelt het bestuursorgaan de hoogte van de met de toepassing van bestuursdwang gemoeide kosten in een kostenbeschikking (geen invorderingsbeschikking zoals bij de dwangsom) vast. De kosten bestaan uit werkzaamheden proces, ondersteunende processen waterschap, werkzaamheden aannemers e.d., gebruikte hulpmiddelen, afvoer- en verwerkingskosten etc. In de factuur worden de administratieve kosten en de kosten van de Buitengewoon opsporingsambtenaar niet meegenomen. De kostenbeschikking (door handhaver opgesteld), wordt aangetekend verzonden en moet binnen zes weken worden betaald (art.4:87 Awb). De kostenbeschikking staat open voor bezwaar en beroep.

- Indien de overtreder vervolgens blijft weigeren om te betalen zal het bestuursorgaan op grond van art. 4:112 Awb de schuldenaar aanmanen tot betaling binnen twee weken na de dag waarop de aanmaning is toegezonden. In deze aanmaning dient te worden vermeld dat bij niet tijdige betaling deze kan worden afgedwongen door op kosten van de schuldenaar uit te voeren invorderingsmaatregelen.
- Blijft betaling na aanmaning alsnog uit, dan kan op grond van art. 5:10, tweede lid Awb en de bepalingen van § 4.4.4.2 het bedrag bij dwangbevel worden

ingevorderd. Daartoe wordt een aanbiedingsbrief voor de gerechtsdeurwaarder opgesteld met het verzoek de tenuitvoerlegging op kosten van de overtreder ter hand te nemen en wordt het dwangbevel ter tekening aangeboden. Zo nodig zal de deurwaarder beslag op de bezittingen van de overtreder laten leggen. De overtreder kan tegen het dwangbevel en de tenuitvoerlegging ervan bij de rechtbank in verzet komen. Bij Waterschap De Dommel wordt dit onderdeel door het proces Belastingheffing- en invordering behandeld.

Termijn invorderen kosten bestuursdwang

Ook het kostenverhaal van toegepaste bestuursdwang is aan een termijn gebonden. Artikel 5:25 lid 6 Awb bepaalt: "het bestuursorgaan stelt de hoogte van de verschuldigde kosten vast binnen 5 jaar nadat de bestuursdwang is toegepast."

Overigens is er i.v.m. het inwerking treden van de Omgevingswet ook een algemeen overgangsrecht voor handhavingsbesluiten. Deze is te vinden op de site van het IPLO: [Overgangsrecht lopende handhavingsprocedures](#)

Procedure invorderen kosten bestuursdwang

Kostenbeschikking
artikel 4.86/5.25 Awb
Betaling binnen zes weken
Artikel 4.87 Awb

Wanneer ontstaat de betalingsverplichting?

Nadat bestuursdwang is toegepast.

Niet betaald?
Op grond van art. 4:112
Awb de schuldenaar
aanmanen tot betaling
binnen twee weken na
de dag waarop de
aanmaning is
toegezonden

**Blijft betaling na
aanmaning alsnog uit?**
Op grond van art. 5:10,
tweede lid Awb en de
bepalingen van § 4.4.4.2
het bedrag bij
dwangbevel invorderen
door de deurwaarder

Let op!
Het kostenverhaal van toegepaste bestuursdwang is aan een termijn gebonden. Artikel 5:25
lid 6 Awb bepaalt: "het bestuursorgaan stelt de hoogte van de verschuldigde kosten vast
binnen 5 jaar nadat de bestuursdwang is toegepast."

Niet betaald?
Invorderen middels
**invorderingsbeschik-
king**
5.37 Awb
**Betaling binnen zes
weken**

Niet betaald?
Op grond van art. 4:112
jo. artikel 4:106 Awb de
schuldenaar aanmanen
tot betaling **binnen twee
weken** na de dag
waarop de aanmaning is
toegezonden

**Blijft betaling na
aanmaning alsnog uit?**
Op grond van art. 5:10,
tweede lid Awb en de
bepalingen van § 4.4.4.2
het bedrag bij
dwangbevel invorderen.

Wanneer ontstaat de betalingsverplichting?

**Last onder dwangsom met
begunstigingstermijn:**
na het verstrijken van de begunstigingstermijn, of
**Last onder dwangsom zonder
begunstigingstermijn:**
van rechtswege door de overtreding
(controledatum).

Let op!

Een rechtsvordering tot betaling van een verbeurde
dwangsom verjaart door verloop van één jaar na de
dag waarop zij is verbeurd, 5.35 lid 1 Awb.
Indien op de dag waarop de rechtsvordering
verjaart, bezwaar, beroep of hoger beroep
openstaat of aanhangig is, wordt de
verjaringstermijn verlengd tot onherroepelijk op het
bezwaar, beroep of hoger beroep is beslist.
Er zijn mogelijkheden om de verjaring te stuiten.

Status:

Informatief en werkwijze

4.4.5 Intrekken bestuursdwang en dwangsom

Na een jaar kan de overtreder het bevoegd gezag om intrekking van de beschikking vragen (5:34 Awb-vereisten). Dit kan niet eerder dan nadat er 1 jaar is verstreken zonder overtredingen. Het is ook mogelijk dat het bevoegd gezag dit ambtshalve binnen 1 jaar doet (heeft voorkeur). Als de grond van de last is vervallen (b.v. overtreding is opgeheven en herhaling is nagenoeg uitgesloten) dan wordt altijd een intrekkingbesluit genomen (dus voor zowel dwangsom als bestuursdwang). Standaard wordt in het werkoverleg van T&H een beschikking na 1 jaar beoordeeld of deze kan worden ingetrokken c.q. of dit gewenst is. In het overzicht van "lopende handhavingzaken" wordt de reactie hierop vastgelegd. Als intrekking binnen 1 jaar

is gewenst brengt de betrokken handhaver dit zelf in het werkoverleg in, registratie is verder hetzelfde als bij de reguliere intrekking. Ambtshalve intrekking heeft dan de voorkeur dan de overtreder een verzoek te laten doen (is anders een extra onnodige administratieve belasting). De opsteller informeert de overtreder hiervan alvorens tot ambtshalve intrekking over te gaan (format beschikbaar). Intrekking of afwijzing van het verzoek daartoe is een formeel besluit.

Overigens wordt vermeld dat nadat een voornemen van de last onder bestuursdwang/dwangsom is opgelegd, er daarna niet verplicht een besluit moet worden genomen. Als de grond daartoe is vervallen kan een definitief besluit achterwege blijven. In het kader van het behoorlijk bestuur wordt wel altijd een brief hierover verzonden. Als aan een besluit bestuursdwang/ dwangsom is voldaan voordat deze ten uitvoer is gelegd en er is geen grond meer om deze te laten bestaan wordt deze ambtshalve, als afzonderlijk besluit ingetrokken.

Status:

Informatief en werkwijze

4.5 Keuze tussen bestuursrechtelijke instrumenten

Hieronder zijn een aantal factoren genoemd die een belangrijke rol spelen bij de uiteindelijke keuze voor het toe te passen bestuursrechtelijke sanctie instrument. Deze factoren zijn:

- karakter van de overtreding → eenmalig of voortdurend;
- ernst → milieuschadelijkheid;
- spoedeisendheid → noodzaak tot snel ingrijpen;
- de overtreder → traceerbaar; juridische positie; gedrag overtreder.

De afweging van deze factoren leidt tot maatwerk. Voorop staat dat in een concreet geval het gewenste effect wordt bereikt.

In algemene zin kan, gelet op ervaringscijfers, geconcludeerd worden dat door de waterschappen in het merendeel van de gevallen voor de dwangsom wordt gekozen. Dit geldt voor zowel de handhaving van waterkwaliteits- als kwantiteitszaken.

De dwangsom heeft een aantal onmiskenbare voordelen:

- de sanctie is optimaal af te stemmen op zowel het milieubelang;
- belang van een goede waterhuishouding;
- belang van een goede waterbeheersing;
- preventieve werking.

Als financiële prikkel geeft het de overtreder een aanzet om maatregelen te treffen. Daarnaast past de dwangsom als sanctie in het beeld van de overheid die de eigen verantwoordelijkheid van bedrijven erkent. Daarbij kan de overheid het nemen van technische maatregelen (bijvoorbeeld in complexe bedrijfssituaties) vaak feitelijk niet zelf ter hand nemen. In situaties waarin acuut onaanvaardbare en ernstige verontreiniging van oppervlaktewater ontstaat kan (spoedeisende) bestuursdwang worden toegepast. De keuzemogelijkheden om handhavingsinstrumenten in te zetten komt in 1^e aanleg voort uit de LHSO.

Status:

Informatief en werkwijze

4.6 Spoedeisende gevallen en spoedbestuursdwang

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht bestaat de fase van bestuursdwang doorgaans uit twee stappen. De overtreder ontvangt eerst een voornemen tot het opleggen van een last onder bestuursdwang. In die brief staat beschreven welke overtreding geconstateerd is en welke maatregelen binnen welke termijn de overtreder moet nemen ter ongedaan making. Verder wordt de gelegenheid geboden om een zienswijze naar aanleiding van het voornemen naar voren te brengen. Blijft de overtreding bestaan, dan wordt een last onder bestuursdwang opgelegd. Ook hier wordt de overtreder een redelijke termijn geboden om zelf maatregelen te nemen. Gebeurt dat niet, dan zal het waterschap op kosten van de overtreder zélf de overtreding ongedaan maken. In alle gevallen geldt dat de begunstigingstermijn *redelijk* moet zijn. Dat impliceert dat ook een termijn van enkele dagen of zelfs enkele uren mogelijk is, afhankelijk van de omstandigheden van het geval.

Wanneer de vereiste spoed zich daartegen verzet, hoeft geen begunstigingstermijn te worden opgenomen en kan ook het 'voornemen' tot het opleggen van een last onder bestuursdwang achterwege blijven. In dat geval kan direct na de bekendmaking (of na het gunnen van een zeer korte hersteltermijn) van de last onder bestuursdwang over worden gegaan tot tenuitvoerlegging. De beschikking kan dan ook ter plaatse worden uitgereikt. Als de calamiteitenorganisatie in werking is kan als uitstel aanvaardbaar is, de beslissing via de lijn worden genomen (wel conform de mandaatregeling waarbij de manager T&H het besluit tekent m.u.v. optreden tegen medeoverheden en eigen inrichtingen).

In artikel 7 lid 2 van de Ambtelijke bevoegdhedenregeling jo. artikel 3 lid 1 wordt de vervanging en het onder-mandaat geregeld. Hieruit vloeit voort dat managers elkaar kunnen vervangen voor die bevoegdheden die de onder-gemandateerde heeft. Uiteraard zal de vervangend manager altijd vooraf advies dienen in te winnen bij de behandelend senior handhaver. Het waterschap is bevoegd gezag als het gaat over lozingen en activiteiten in het watersysteem en geeft dan ook opdracht tot maatregelen (b.v. afvoer bluswater). Indien de veroorzaker niet bekend is (b.v. dumpingen afval, zie ook onder 4.9.2.) dan ligt de verantwoordelijkheid in principe bij de eigenaar van de watergang. Voorafgaande aan een handhavingsbesluit en/of een handeling daaruit (b.v. bij een calamiteit) wordt **altijd** een jurist geraadpleegd. Speciale aandacht gaat uit naar de regelgeving waarbij een burgemeester in het kader van de openbare orde en veiligheid waaronder begrepen volksgezondheid **altijd** bevelen kan geven/ maatregelen kan opleggen die het waterschap kunnen overrulen. De burgemeester (gemeente) is dan geheel verantwoordelijk voor de verdere procedures. Het waterschap verliest niet zijn bevoegdheid maar komt in dit geval op de 2^e plaats. Het is wel zaak dit in voorkomende gevallen goed vast te laten leggen dat de acties op grond van die openbare orde en veiligheid door de burgemeester zijn genomen/opgelegd. Ook verdient het aandacht dat die bevelen/maatregelen niet door een onbevoegd ambtenaar worden gegeven. Ook hier altijd een jurist van het waterschap raadplegen.

In **zeer spoedeisende gevallen** kan het bestuursorgaan zelfs overgaan tot tenuitvoerlegging van bestuursdwang, nog voordat het besluit op schrift is gesteld. In dat geval moet het besluit achteraf -zo spoedig mogelijk- op schrift worden gesteld en bekend worden gemaakt. Deze procedure is alleen gerechtvaardigd

indien de noodzaak terstond op te treden veroorzaakt wordt door de illegale situatie zelf. Bovendien moet de situatie zodanig ernstig zijn, dat het waterschap onmiddellijk dient op te treden. Dit wordt spoedbestuursdwang genoemd.

De bevoegdheid om spoedbestuursdwang uit te laten voeren is enkel aan de watergraaf (c.q. de loco-watergraaf als deze is verhinderd) toegekend. Dit is eerder in het DB nogmaals vastgelegd (I-05-01798) en wettelijk verankerd in de Waterschapswet (artikel 61 en 96, mandaat is niet mogelijk).

In de praktijk zal de handhaver in het veld, indien hij dit vanuit zijn deskundigheid toepassing nodig acht, een en ander eerst met zijn manager T&H bespreken. Deze zal, indien mogelijk na het innemen van een direct juridisch advies, dan de watergraaf (of loco-watergraaf) informeren. Na mondelinge toestemming zal hij de handhaver de bestuursdwang namens de watergraaf laten uitvoeren. In deze procedure wordt bij afwezigheid van de manager T&H deze vervangen door de senior opsporingsambtenaar. Als deze afwezig is dan is dat de handhaver waterbeheer/senior opsporingsambtenaar bij agrarische aangelegenheden en de senior handhaver industrie bij gelijknamige zaken. Als ook deze afwezig zijn dan consulteert de handhaver een waterschap- collega ter plaatse alvorens hij rechtstreeks contact opneemt met de (loco) watergraaf. Indien de (loco)watergraaf gebruik maakt van bovenomschreven bevoegdheid, doet hij daarvan onverwijld mededeling aan het dagelijks bestuur en aan Gedeputeerde Staten van de Provincie. Ook hier dient vooraf een jurist te worden geraadpleegd.

Bijzondere vermelding in dit verband heeft nog de toepassing van bevoegdheden die samenhangen met de zogeheten gedoogplichten ex lege. Voor het beheer en onderhoud van de grotere waterlopen zal het waterschap in de meeste gevallen gebruik (moeten) maken van de eigendommen van derden. Om die reden is in de Waterschapsverordening een aantal gedoogplichten opgenomen. Op grond hiervan dienen eigenaren of gebruikers van gronden gelegen in de nabijheid van of langs oppervlaktewaterlichamen te gedogen dat het waterschap gebruik maakt van hun eigendommen. Hiervoor is *geen* nadere besluitvorming door het waterschap nodig. De enkele mededeling dat het waterschap gebruik zal maken van die gronden (ten minste 48 uur van tevoren) brengt met zich dat de aangelande dit dient te gedogen. Zo nodig kan het waterschap (of de aannemer die in opdracht van het waterschap werkt) onder politiebegeleiding de betreffende gronden betreden, ongeacht de toestemming van de rechthebbende. Strafbarestelling valt dan onder artikel 184 Wetboek van Strafrecht. Een korte beschrijving hiervan is beschikbaar op de Teamsomgeving/handhaving/ informatie/ werkinstructies en protocollen / procedure aanschrijving problemen bij onderhoudswerkzaamheden.

Status:

Informatief en werkwijze

4.6.1 Bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten/ Rapport van bevindingen

Vanaf 1-1-2024 wordt door invoering van de Omgevingswet, de Bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten (Bsfl) toegepast (zie ook onder LHSO). De beschrijving is opgenomen in de Richtlijn bestuurlijke strafbeschikkingsbevoegdheid fysieke leefomgevingsfeiten (art. 257ba tweede lid Strafvordering).

Daarbij hoort ook de Bijlage bij deze richtlijn (beschrijving feiten en bedragen). De stukken zijn via www.overheid.nl te raadplegen.

De bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten maakt het mogelijk eenvoudige strafbare feiten, zonder tussenkomst van de strafrechter, af te doen met een strafrechtelijke boete. De buitengewone opsporingsambtenaren (BOA's) van het waterschap zijn bevoegd de boete op te leggen. Het is vergelijkbaar met het uitschrijven van parkeerboetes door parkeerwachten van de gemeente. De winst die het oplevert is vooral tijd. Waar voorheen een proces-verbaal opgemaakt moest worden, volstaat nu het uitschrijven van een bon. De boete wordt geïnd door het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB). De opbrengsten komen dus niet terecht bij het waterschap maar bij het Rijk.

Nadat de zaak aan het CJIB is aangeleverd, verstuurt het CJIB de beschikking naar de overtreder en start de inning van de geldboete. Is de overtreder het niet eens met de strafbeschikking dan kan hij verzet instellen bij de Officier van Justitie. Het verzet schort de betalingsverplichting echter niet op.

Het Openbaar Ministerie (OM) heeft een richtlijn opgesteld voor het werken met deze beschikking. Zware overtredingen zijn uitgezonderd en worden op de oude manier via een proces-verbaal afgehandeld. De invoering van de bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten is gericht op een effectievere en efficiëntere handhaving. Naast waterschappen kunnen Omgevingsdiensten, Rijkswaterstaat, de Inspectie voor Leefomgeving en Transport (ILT) en de NVWA dit instrument toepassen.

Het waterschap heeft via een DB besluit op 14 februari 2012 onder nummer I9723 besloten om de Bsfl te gebruiken (en te mandateren naar de manager T&H). Meer informatie over de bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten is o.a. te vinden op: www.omgevingsdienst.nl en op www.cjib.nl/onderwerpen/strafbeschikking_en <https://wetten.overheid.nl/BWBR0049103/2024-01-01/>

Het opmaken van een Rapport van bevindingen staat gelijk met de Bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten. De NVWA hanteert nog een eigen handhavingstrategie voor de aanpak van overtredingen vanuit de Wgb. De waterschappen hebben hieraan geconformeerd, naast de nieuwe LHSO. Bij een Rapport van bevindingen zal de BOA van het waterschap dit toesturen aan de NVWA die het geheel verder afgehandeld (bestuurlijke maatregel waarvoor de waterschappen vanuit de Wgb is aangewezen). Nadere beschrijving is opgenomen in het Protocol administratieve verwerking proces-verbaal/Bsfl/ Rapport van bevindingen (Bijlage 29).

Vanuit Europese wet-regelgeving hebben de waterschappen de wettelijke verplichting om bepaalde overtredingen door te melden aan de NVWA. Deze melden dan via de EU-desk naar Brussel door wat gevolgen kan hebben voor de inkomenssteun van overtreder. Dit gaat dan over overtredingen van de teelt-mest en spuitvrije zone, de Wet gewasbescherming en biociden en agrarische beregeningen. Hiervoor is een wettelijke regeling van toepassing. In genoemde bijlage 29 is de administratieve verwerking ook opgenomen. Verder info over deze zogenaamde Cross- Compliance regeling is te vinden op de site van de overheid; www.rijksoverheid.nl.

Status:

Informatief

4.7 Strafrecht

De strafrechtelijke handhaving van de Omgevingswet is geregeld in met name de Wet op de economische delicten (Wed) met een link naar het Wetboek van Strafrecht en Strafvordering, de Waterschapsverordening en aanverwante wet- en regelgeving. De strafrechtelijke handhaving vangt aan met het opsporingsonderzoek door de BOA. Veel strafbare feiten zijn geregeld in de Wed door de overweging dat milieuovertredingen veelal door economische motieven wordt bepaald. De Wed biedt, in tegenstelling tot het "gewone" strafrecht, een op maat toegesneden sanctiestelsel, met name gericht op het ontnemen van economisch voordeel. Op basis van de Wed zijn er een groot aantal bevoegdheden beschikbaar en kunnen er maatregelen en straffen worden opgelegd.

4.7.1 Opsporing

Het verschil tussen opsporing en toezicht zit in het feit dat opsporing gericht is op het ontdekken en afhandelen van strafbare feiten. Toezicht gaat over in opsporing op het moment dat er voldoende aanwijzingen zijn van schuld aan een strafbaar feit. Een opsporingsactie wordt begonnen door een bevoegd opsporingsambtenaar, bij het waterschap de buitengewone opsporingsambtenaar (BOA).

Status:

Informatief

4.7.2 Buitengewone opsporingsambtenaren (BOA's)

Door het landelijk, o.a. bij waterschappen, aanstellen van BOA's heeft het OM invulling gegeven aan een doelstelling van het Nationaal Milieubeleidsplan, te weten intensivering van de strafrechtelijke handhaving van milieuregelgeving. Het OM achtte aanstelling van deze BOA's noodzakelijk om met name de strafrechtelijke vakbekwaamheid en betrouwbaarheid op specifieke gebieden te waarborgen. In het kader van de professionalisering van de handhaving is een protocol opgesteld (bijlage 15).

Status:

Informatief

4.8 Opsporing in fases

Het stappenplan opsporing bestaat uit:

1. voorbereiding/aanleiding;
2. uitvoering;
3. beoordeling;
4. rapportage.

4.8.1 Voorbereiding/aanleiding

De resultaten van controles uitgevoerd in het kader van de toezichthoudende taak kunnen de aanleiding voor een opsporingsonderzoek zijn. Daarnaast kan de BOA

door de Officier van Justitie in het kader van specifiek onderzoek met opsporingsactiviteiten worden belast. Tenslotte kan een verzoek tot handhaving leiden tot een opsporingsonderzoek.

Status:

Informatief en werkwijze

4.8.2 Uitvoering

De opsporingsambtenaar wordt op verzoek van het bestuur van het waterschap aangewezen door de Minister van Justitie. De opsporingsactiviteiten vallen onder de verantwoordelijkheid van de Officier van Justitie. BOA's ontleen hun bevoegdheden aan de wettelijke regeling op grond waarvan zij zijn benoemd. In de akte van opsporingsbevoegdheid staan de wettelijke regelingen of feiten waarvoor opsporingsbevoegdheid is verleend (Domein 2). De maximaal toe te kennen opsporingsbevoegdheid is opgenomen in het categoriaal aanwijzingsbesluit. Van welke opsporingsbevoegdheden bij de werkzaamheden gebruik kan worden gemaakt is terug te vinden in het Wetboek van Strafvordering (WvSv) en met name in de Wed. Hier zijn een groot aantal speciale bevoegdheden genoemd die de BOA kan toepassen. Inhoudelijk wordt daarvoor verwezen naar de Wed en het WvSv. Anders dan in het kader van het WvSv kunnen de bevoegdheden uit de Wed al gebruikt worden als sprake is van een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit. De Hoge Raad heeft bepaald dat opsporing in de zin van de Wed op een eerder tijdstip aanvangt. Ook controle op het naleven van de wet, uitgeoefend bij personen, tegen wie nog geen concrete aanwijzingen zijn dat zij de wet hebben overtreden, vallen binnen het belang van opsporing van de Wed. De enige beperking daarbij vormt het in de Wed zelf opgenomen criterium van de redelijke taakvervulling.

Status:

Informatief en werkwijze

4.8.3 Beoordeling

Net als bij toezicht wordt de aangetroffen situatie getoetst aan de toepasselijke artikelen uit de wet- en regelgeving. Daarnaast kan sprake zijn van commune delicten (bijvoorbeeld valsheid in geschrifte).

4.8.4 Registratie in Boa Registratiesysteem (BRS)

Sinds 31 oktober 2024 werken de boa's van Waterschap De Dommel met BRS. In BRS worden alle strafrechtelijke bevindingen vastgelegd en verwerkt. Daarmee wordt invulling gegeven aan een aantal vereisten van de Wet politiegegevens (Wpg). Uit een externe Wpg-audit die op 28 april 2025 heeft plaatsgevonden is gebleken dat nog niet aan alle Wpg-vereisten wordt voldaan. Door het vastleggen van diverse procedures in dit handboek wordt hieraan uitvoering gegeven. De nummering hieronder correspondeert met de nummering uit het Wpg-rapport van de externe auditor van 26-06-2025.

2. Doelbinding

Er dient periodiek gecontroleerd te worden of geen politiegegevens buiten BRS om worden verwerkt. De senior opsporingsambtenaar controleert elke kwartaal steekproefsgewijs in BRS en Teams of hieraan voldaan wordt. Het controleformulier is opgeslagen in Teams.

3. Noodzakelijkheid en rechtmatigheid, vermelding herkomst

Er wordt geborgd dat de politiegegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is (niet bovenmatig) en dat de herkomst van gegevens voor artikel 9 verwerkingen wordt vermeld.

Als een overtreding wordt vastgesteld dan legt de boa alleen die gegevens in BRS vast die noodzakelijk zijn voor het onderzoek. In de mutatie worden de volgende gegevens opgenomen:

- datum overtreding
 - foto's/filmpjes van de overtreding
 - de verdachte rechtsperso(o)n(en) via de Kamer van Koophandel
 - de verdachte natuurlijke perso(o)n(en) via de Basisregistratie Personen (BRP)
 - eventuele betrokken getuigen, slachtoffers/benadeelden en deskundigen
 - is er sprake van een artikel 8- (standaard) of artikel 9-verwerking. Indien het een artikel 9-verwerking betreft dan dient binnen 1 week de bevoegd functionaris akkoord te geven.
- In het proces-verbaal worden de feiten en omstandigheden van het opsporingsonderzoek vastgelegd. Persoonlijke opvattingen worden niet in het proces-verbaal opgenomen.

4. Juistheid en volledigheid politiegegevens

Er dient periodiek gecontroleerd te worden of voldaan wordt aan de noodzakelijkheid en rechtmatigheid van de verwerkte politiegegevens zoals hierboven omschreven. De senior opsporingsambtenaar controleert elke kwartaal steekproefsgewijs in BRS of hieraan voldaan wordt. Het controleformulier is opgeslagen in Teams.

5. Onderscheid feiten en persoonlijk oordeel

Er dient periodiek gecontroleerd te worden of politiegegevens die op feiten zijn gebaseerd, voor zover mogelijk, te onderscheiden van politiegegevens die op een persoonlijk oordeel zijn gebaseerd. Elk proces-verbaal in BRS wordt eerst collegiaal getoetst door een collega-boa. Daarbij wordt onder meer gecontroleerd dat het proces-verbaal geen persoonlijke opvattingen bevat. Als dat wel het geval is zal de verbalisant het proces-verbaal moeten aanpassen. Pas na volledig akkoord kan het proces-verbaal in BRS verder afgewerkt worden. Deze collegiale toets wordt in BRS geregistreerd.

16. Uitvoering van de dagelijkse politietaak

Geborgd is dat art. 8 politiegegevens één jaar na de datum van de eerste verwerking zodanig worden opgeslagen (achter een schot worden geplaatst) dat ze alleen nog beschikbaar komen voor verdere verwerking op basis van de vergelijking van gegevens. Zie onder 20. Bewaartermijnen, verwijderen en vernietigen.

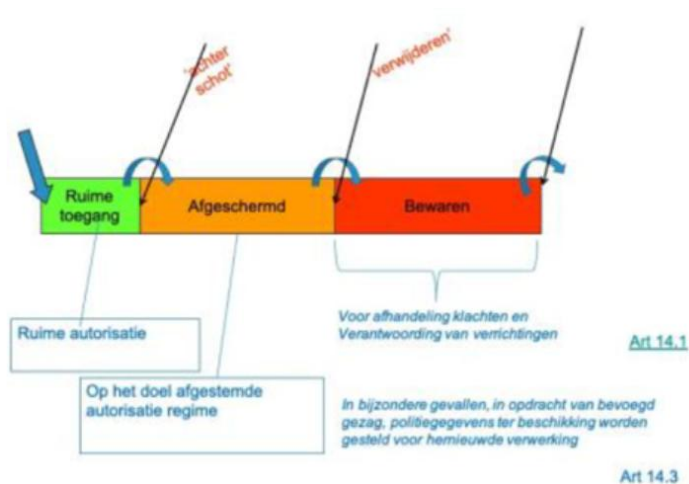
17. Ter beschikking stellen van politiegegevens binnen het Wpg-domein

Geborgd is dat de verdere verwerking van art. 9 gegevens alleen plaats vindt na aantoonbaar toestemming van de daartoe bevoegde functionaris. Als in BRS een artikel 9-verwerking plaatsvindt dan dient binnen 1 week de bevoegd functionaris akkoord te geven.

20. Bewaartermijnen, verwijderen en vernietigen

Politiegegevens worden niet langer bewaard dan de minimale tijd die nodig is, zoals vereist door de toepasselijke wet- en regelgeving, of voor de doeleinden waarvoor deze zijn verwerkt.

Politiegegevens kunnen worden verwerkt met het oog op de uitvoering van de dagelijkse politietaak gedurende een periode van één jaar na de datum van de eerste verwerking (art. 8 lid 1 Wpg). Vijf jaar na eerste verwerking worden de gegevens van een onderzoek uit BRS verwijderd (art. 8 lid 6 en art. 14 lid 1 Wpg). Tien jaar na de eerste verwerking worden de gegevens van een onderzoek vernietigd. Of zodra zij niet langer noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de dagelijkse politietaak. Hierna schematisch weergegeven:

De verwerkingsverantwoordelijke voorziet in voldoende waarborgen om te bewerkstelligen dat de gegevens conform de wet worden gecontroleerd, verwijderd en vernietigd.

21. Verstrekking van politiegegevens aan anderen dan politie en Koninklijke marechaussee

Geborgd is dat politiegegevens alleen worden verstrekt aan personen of instanties buiten het politiedomein, voor zover dit noodzakelijk is voor de doeleinden zoals deze in de Wet politiegegevens en het Besluit politiegegevens zijn genoemd.

Bij de verstrekking van politiegegevens aan andere dan politie of marechaussee wordt de “verstrekkingwijzer Wpg voor boa's” geraadpleegd. Het verstrekken van politiegegevens gaat via BRS.

22. Doorgifte aan derde landen

Door Waterschap De Dommel worden geen doorgiften gedaan aan derde landen. Mocht er in een uiterst geval toch sprake van zijn dan zal dit in lijn met de Wpg uitgevoerd worden.

23. Verstrekking aan derden structureel voor samenwerkingsverbanden

Door Waterschap De Dommel worden geen doorgiften gedaan aan derde landen. Mocht er in een uiterst geval toch sprake van zijn dan zal dit in lijn met de Wpg uitgevoerd worden.

28. Logging bestanden

De manager T&H controleert 1x/kwartaal de logging van bestanden in BRS. De resultaten worden vastgelegd in het controleformulier en opgeslagen in Teams.

29. Audits

Op 5 januari 2026 is door de waterschappen Aa en Maas en Dommel opdracht verstrekt aan een extern bureau tot het uitvoeren van interne audits bij beide waterschappen voor de periode 2025-2028.

Status:

Informatief en werkwijze

4.8.5 Rapportage

Het verloop van het onderzoek wordt neergelegd in het proces-verbaal (ambtelijk verslag), zodat de rechter kan beoordelen of het bewijs op de juiste wijze is verzameld. Het proces-verbaal wordt verzonden naar de Officier van Justitie die besluit tot sepot, kennisgeving met voorwaardelijke niet-vervolgung, transactie, voorlopige maatregel dan wel overgaat tot vervolging. Er is een protocol voor het inzenden en afloopbericht processen verbaal/ Bsfl/Rapport van bevindingen (bijlage 29). Het bestuur wordt in kennis gesteld van de gekozen vervolgactie(s) veelal resulterende in een "afloopbericht". Strafrechtelijke gegevens worden vanaf medio 2021 niet meer in PowerBrowser opgeslagen maar in een afzonderlijke map op de Teamsomgeving (Opsporing) die enkel voor de BOA's, de manager T&H en ICT toegankelijk is. In Djuma worden deze gegevens sinds het 4^e kwartaal 2021 ook tegen inzage beschermd/ beveiligd. Nadat het onderzoek over de Wet politiegegevens is afgerond worden hier nieuwe afspraken voor gemaakt. Vanaf 31.10.2024 is het Boa-Registratie-Systeem in gebruik genomen en worden strafrechtelijke gegevens voortaan enkel daarin opgeslagen/ verwerkt. Dit systeem is volledig Wet politiegegevens-proof.

Status:

Informatief en werkwijze

4.9 Strafrechtelijke instrumenten

De BOA's hebben voor de strafrechtelijke handhaving van zowel de waterkwaliteit als de waterkwantiteit beschikking over een aantal instrumenten te weten:

1. proces-verbaal;
2. aangifte doen;
3. schikkingsvoorstel;
4. transactie;
5. voorlopige maatregelen;
6. sepot.

In de volgende hoofdstukken worden alle strafrechtelijke instrumenten verder uitgewerkt.

Status:

Informatief en werkwijze

4.9.1 Proces-verbaal

In paragraaf 3.4.12 (onderdeel van de handhavingsstrategie) is aangegeven in welke gevallen proces-verbaal wordt opgemaakt. Het door de BOA opgemaakte proces-verbaal wordt direct naar de Officier van Justitie toegezonden. Ook in het protocol "Aansturen BOA's", (bij hoofdstuk 3.2.1) zijn hierover richtlijnen vastgelegd. Alvorens proces-verbaal op te maken wordt veelal eerst contact met de

parketsecretaris van het OM te Den Bosch (bijlage 29). Bij het opmaken van een proces-verbaal kan in enkele (niet complexe) zaken ook gebruik worden gemaakt van een SAM-proces-verbaal (Snelle Afdoening Milieuzaken). De richtlijnen hiervoor zijn opgeslagen op de Teamsomgeving- Opsporing-Informatie-SAM proces-verbaal en tevens in bijlage 29 van het handboek genoemd.

In het proces-verbaal wordt het wederrechtelijk verkregen voordeel vermeld (ook als dit niet vast te stellen is). Een proces-verbaal moet inhoudelijk diverse feiten en omstandigheden vermelden. Deze worden in het programma van de periodiek bijscholing van BOA's opgenomen. Vanaf 1 maart 2016 wordt daar aan toegevoegd de verhoorbijstand (door BOA mede te delen en in proces-verbaal op te nemen- zie brief College van Procureurs-Generaal kenmerk PaG/B&S/14427).

Status:

Informatief en werkwijze

4.9.2 Aangifte doen

Bevindingen van toezichthouders zijn onder omstandigheden bruikbaar voor een strafrechtelijk vervolg. Het gros van de bevindingen bestaat uit bemonsteringen waarbij veelal nadien pas blijkt dat er voorschriften worden overschreden.

Buiten het feit dat de toezichthouder zélf verantwoordelijk is voor het aanleveren van representatieve monsters is de wijze waarop de BOA in kennis wordt gesteld wettelijk nergens vastgelegd. De BOA's en de handhavende toezichthouders zijn ondergebracht in één proces; T&H valt onder Beheren watersysteem. Mondeling en schriftelijk worden zij (veelal via de manager T&H) direct geïnformeerd indien, aan de hand van boven genoemde handhavingsstrategie, strafrechtelijk zou moeten worden opgetreden. Ook in de 3-wekelijkse werkoverleggen van dit team worden deze zaken ingebracht en nader afgestemd. De toezichthouders dienen op de hoogte te zijn van de eisen die gesteld worden aan het verzamelen van hun bevindingen teneinde een succesvolle strafrechtelijke vervolging via de BOA (of politie) te kunnen garanderen.

De huidige werkwijze blijkt bij het OM geen problemen te geven, voortzetting daarvan wordt derhalve geprefereerd. Bij aangifte van commune delicten zoals diefstal waterplanten, vernieling werken e.d. doet een toezichthouder van de beheersgebieden, c.q. de waterketen zelfstandig namens het dagelijks bestuur, aangifte bij de plaatselijke politie. De regeling over het strafrechtelijk optreden is derhalve hier niet van toepassing.

Voor wat betreft het doen van aangifte namens het waterschap bij illegale dumpingen van met name synthetisch drugsafval is de manager T&H apart gemandateerd. De BOA verzorgt en levert hiervoor schriftelijk alle informatie kant-en klaar bij de manager T&H aan die vervolgens de daadwerkelijke aangifte doet. De manager T&H is ook verantwoordelijk voor de jaarlijkse aanvraag voor teruggave gemaakte kosten (subsidieregeling). Hoe om te gaan bij dumpingen (en aangifte) van gevaarlijk afval is afzonderlijk beschreven in het Calamiteiten-bestrijdingsplan verontreiniging oppervlaktewateren onder hoofdstuk 6.7. Dit is via de internetsite van Waterschap De Dommel bereikbaar.

Vanuit de algehele mandaatregeling is elke manager voortaan gemandateerd deze aangifte te doen (b.v. bij afwezigheid manager T&H). Het in overleg met het OM en politie vastgestelde format voor de aangifte (afgestemd met de Brabantse Waterschappen) is te vinden op de Teamsomgeving/Incidenten/Algemeen.

Status:

Informatief en werkwijze

4.9.3 Transactie

Niet alle overtredingen behoeven door de rechter te worden behandeld. De Officier van Justitie kan een zaak ook met een schikking afdoen. Bij betaling van een bepaald bedrag wordt afgezien van verdere vervolging. De Officier kan aan een transactie voorwaarden verbinden, zoals het opheffen van de onrechtmatige toestand op kosten van de overtreder.

Status:

Informatief en werkwijze

4.9.4 Voorlopige maatregelen

In spoedeisende gevallen kan zowel de Officier van Justitie als de rechter ingrijpen door middel van zogenaamde voorlopige maatregelen. De Officier en de rechter kunnen bevelen bepaalde handelingen stop te zetten of zorgdragen voor opslag en bewaring van voor beslag vatbare voorwerpen. De rechter kan ook besluiten tot gehele of gedeeltelijke stillegging van de onderneming. Voor het opleggen van een voorlopige maatregel is niet vereist dat is komen vast te staan dat de verdachte het delict daadwerkelijk heeft gepleegd.

Status:

Informatief en werkwijze

4.9.5 Sepot

De Officier kan een zaak seponeren om redenen van technische aard, bijvoorbeeld wegens onvoldoende bewijs of omdat vervolging niet wenselijk/opportun wordt geacht (beleidssepot). In dit geval kan ook voorwaardelijk geseponeerd worden, zo nodig onder bijzondere voorwaarden. Een voorwaardelijk sepot kan dienen ter ondersteuning van het bevoegd gezag, wanneer dit eist dat binnen een bepaalde termijn bepaalde voorzieningen worden getroffen.

Status:

Informatief en werkwijze

4.9.6 Toelichting werkwijze Functioneel parket

Het Functioneel Parket hanteert als uitgangspunt dat de RMT's (Regionale Milieuteams) zich bezighouden met zogenaamde betekenisvolle zaken. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:

1. het onderzoek is opgestart op basis van een pre-weegdocument, en/of;
2. er voorlopige hechtenis werd toegepast, en/of;
3. bijzondere opsporingsbevoegdheden werden gebruikt, en/of;
4. het opsporingsonderzoek is gestart op basis van de uitkomsten van een (in samenspraak met het Functioneel Parket) opgestelde risicoanalyse (risico is kans maal negatief effect) en/of;
5. dagvaarding vindt plaats voor de meervoudige (economische) strafkamer.

Indien sprake is van een of meer van bovenstaande omstandigheden, is er sprake van een 'betekenisvolle zaak'. Betreffende zaak wordt opgepakt door het RMT. De overige zaken dienen in beginsel door de boa te worden opgepakt. Indien dat op

grond van lokale afspraken mogelijk is, kan hiervoor ook de basispolitiezorg ingeschakeld worden.

Meerdere handhavingpartners, zoals gemeenten, de waterschappen, provincie en rijksinspecties, beschikken over eigen omgevingsboa's. Deze boa's maken zelfstandig proces verbaal (pv) op. Bij complexe zaken wordt zo nodig met het RMT of OM samengewerkt. PV's worden door deze boa's rechtstreeks bij het Functioneel Parket of Kantongerecht aangeleverd.

Als een pv over milieu gerelateerde overtredingen wordt opgemaakt worden de RMT's geïnformeerd over bedoelde zaken; afschriften van handhabingsbrieven worden aan het RMT gestuurd. PV's op het terrein van de bouw, ruimtelijke ordening of brandweer worden rechtstreeks met het parket van het Kantongerecht opgenomen.

Het kan voorkomen dat bestuursorganen zaken strafrechtelijk willen handhaven die door het Functioneel Parket niet worden ingenomen en afgedaan (de bagatelzaken). Pv's van dergelijke overtredingen krijgen van het Functioneel Parket geen opvolging. Een instrument om deze overtredingen aan te pakken is mogelijk via de bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten op grond van art. 257ba Wetboek van Strafvordering en de Wet OM-afdoening. Bij hieruit voortvloeiende boetes van meer dan € 100,- krijgt de overtreder een aantekening in de Justitiële Registers (oftewel een strafblad). De feitelijke uitvoering geschiedt door boa's. Naast pv dient dan ook Bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten of Rapport van bevindingen (strafrechtelijk optreden Wet gewasbescherming en biociden) te worden gelezen.

Er dient een overlegmoment tussen de toezichthouder / boa en het Functioneel Parket te zijn indien er bij het bestuursorgaan twijfel bestaat over de vraag of er in een concrete situatie sprake is van een 'betekenisvolle zaak' of prioritair onderwerp. Het gaat bij een 'betekenisvolle zaak' immers om strikt strafrechtelijke factoren waar bij een bestuursorgaan vaak geen inzicht in bestaat.

Voor de RMT's is het van belang dat men geïnformeerd wordt over bevindingen van bestuurlijke handhaving, ook als er geen sprake is van een 'betekenisvolle zaak'. Op basis van bestuurlijke handhabingsbrieven kunnen verbanden en dwarsrelaties worden gelegd, ketens in kaart worden gebracht en criminaliteitsbeeldanalyses worden gemaakt. Dergelijke informatie is voor RMT's onontbeerlijk om betekenisvolle zaken te kunnen opsporen.

4.10 Toepassingsbereik strafrechtelijke instrumenten

Strafrechtelijke sancties zijn punitief van aard, dat wil zeggen dat ze primair beogen leed aan de dader toe te voegen. Het sanctiestelsel van de Wed bevat daarnaast kenmerken van reparatoire aard, dat wil zeggen het herstellen van de onrechtmatige situatie. In beginsel is het OM binnen de grenzen van de wet c.q. gestelde richtlijnen vrij om te kiezen welke sanctie (vrijheidsstraf of geldboete) wordt toegepast.

Status:

Informatief en werkwijze

4.11 Keuze strafrechtelijke instrumenten

Het OM wil bereiken dat het de in zijn ogen juiste zaken binnenkrijgt (de goede dingen doen) en deze zaken op een goede wijze afdoet (de dingen goed doet). Om dit te bereiken heeft het OM duidelijk gemaakt in welke gevallen overtredingen van het milieurecht die door toezichthouders of opsporingsambtenaren zijn geconstateerd, volgens het OM in aanmerking komen voor strafrechtelijke vervolging. Een belangrijk element in de strategie was het flankerend beleid van het OM. Dit is echter recentelijk (2009) door het OM ingetrokken en wordt vooralsnog slechts in incidentele gevallen, in overleg, toegepast. Hierbij valt te denken aan het optreden tegen andere overheden.

Status:

Informatief en werkwijze

4.12 Privaatrecht

Gebruik van privaatrecht in de handhavende sfeer is slechts in zeer beperkte gevallen mogelijk en dient altijd door een juridisch adviseur waterbeheer te worden geregistreerd. Op 23 april 2009 is over het gebruik van eigendommen en het optreden daarbij een memo opgesteld die op 18 juni 2009, door de sr. juridisch adviseur met de toezichthouders uit het stroomgebied en de handhavers is besproken. Op 16 mei 2012 is deze herzien en opnieuw in de afstemmings-overleggen ingebracht (bijlage 31).

Status:

Informatief en werkwijze

4.12.1 Contractuele handhaving en uitoefenen van eigenaarsbevoegdheden

Indien op basis van een publiekrechtelijke regeling het bestuur hetzelfde kan bereiken als via privaatrechtelijk optreden, is de private weg in beginsel afgesloten. Dat is alleen anders wanneer het afwijzen van de privaatrechtelijke weg in specifieke situaties ingrijpende maatschappelijke consequenties zou hebben en wanneer bovendien uit de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen niet de uitdrukkelijke bedoeling blijkt dat de bestuursrechtelijke weg exclusief bedoeld is: het privaatrecht vormt dan geen doorkruising van de publiekrechtelijke weg (tweewegenleer).

Status:

Informatief en werkwijze

4.12.2 Onrechtmatige daadsactie (artikel 6:162 BW)

Onder bepaalde voorwaarden werd in het verleden met succes een beroep op dit artikel gedaan. Maar omdat de bestuurlijke dwangsom nu vrij algemeen inzetbaar is, komt aan handhaving via onrechtmatige daadsactie weinig betekenis meer toe. Civielrechtelijke handhaving ligt ook niet bij T&H maar bij Juridische zaken.

Status:

Informatief en werkwijze

5. MONITORING

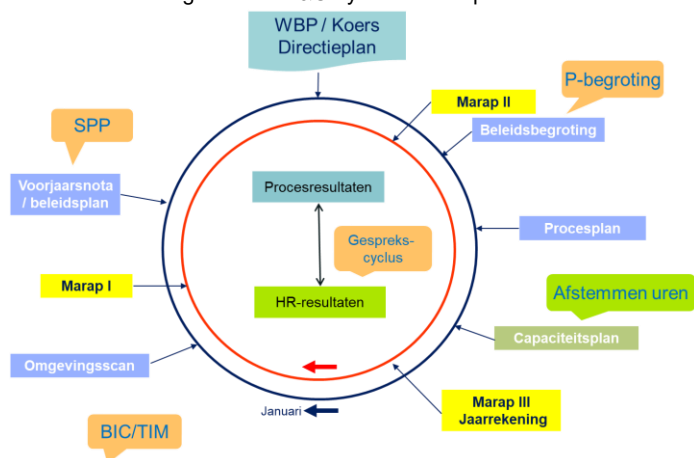
5.1 MARAP-BURAP- P&C

Drie keer per jaar wordt de zogenaamde Maandrapportage (Marap) uitgebracht. In deze Marap geven alle processen de stand van zaken weer met betrekking tot de uitvoering/voortgang/ stand van zaken van het proces (vaste format). Na de Marap wordt er een Burap (Bestuurs-rapportage) opgesteld. Deze Burap gaat tevens ter vaststelling ook naar het AB. Bijzonderheden die vanuit T&H uit de Marap volgen komen dan ook in de Burap voor het AB. Er is ook geregeld overleg met de portefeuillehouder T&H indien daar aanleiding toe is (enkele malen per jaar). Hiervoor is ook 2-wekelijks een portefeuillehouders-overleg te gebruiken (zie tevens onder 3.2.1.3). Tenslotte is er elke 4 weken een voortgangsgesprek tussen de programmadirecteur/ directeur/DT-lid en manager T&H die eventueel tot bijsturing kan leiden. Om de 3 weken is er een programmaoverleg van de processen onder Watersysteem voor de integrale afstemming (o.l.v. DT-lid). De systematiek van de Marap-Burap is bijna jaarlijks aan veranderingen onderhevig. Zodra een relevante aanpassing definitief is wordt, indien nodig, het handboek hierop aangepast.

P&C-cyclus en personele middelen

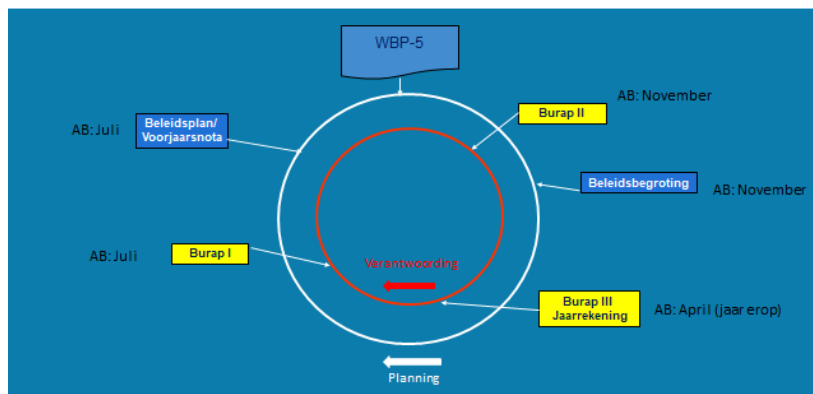
In het management overleg van medio februari 2019 is P&C cyclus besproken en zijn de ondersteunde instrumenten geplaatst in deze cyclus.

In onderstaande figuur is de P&C-cyclus van de personele middelen weergegeven.

Hieronder is ook de Bestuurs-verantwoording weergegeven.

P&C-cyclus

Vertrekpunt is het WBP5 waarin de strategische doelstellingen zijn weergegeven. Samen met de geschetste externe ontwikkelingen in de omgevingsscan wordt jaarlijks een Voorjaarsnota (1x 4 jaar Beleidsplan) gemaakt. Daar aan voorafgaand wordt normaliter een Omgevingsscan gemaakt met ontwikkelingen in de omgeving die mogelijk consequenties hebben voor de waterschaps-koers én nog niet zijn meegenomen in de planning. Voor de personele middelen wordt een formatiebeheersplan gemaakt, waarin personele consequenties en formatieontwikkeling van de strategische doelstellingen en externe ontwikkelingen worden weergegeven. In de Voorjaarsnota wordt deze vertaald in personele kosten en via de totale kosten in de tariefontwikkeling.

In de Beleidsbegroting wordt het formatiebeheersplan vertaald in een personele raming (P-budget) en totale jaarbegroting, waaruit de tarieven voor het komende jaar volgen.

Via de Marap en Burap wordt de realisatie gevolgd en de jaareindeverwachting van het P-budget, in vergelijking met het P-budget in de beleidsbegroting.

Doordat de tariefontwikkeling al in de voorjaarsnota plaatsvindt zijn de cijfers die in de voorjaarsnota zijn opgenomen leidend voor de begroting van het volgende jaar. Schommelingen in de begrotingscijfers t.o.v. de voorjaarsnota kunnen eigenlijk niet meer plaats vinden omdat dit gevolgen heeft voor de tariefontwikkeling die al is vastgesteld met de goedkeuring van de voorjaarsnota. Het is dan ook van belang dat de grootste begrotingspost, namelijk het personeelsbudget, al stabiel is bij de voorjaarsnota.

Status:

Informatief en werkwijze

5.2 Monitoring processen

In de procesbeschrijvingen, beschikbaar via Mavim (intern systeem, 19-02-2024 geactualiseerd, beheerd door bedrijfskundige van proces Organisatieontwikkeling), worden de processen beschreven. Het monitoren geschiedt door de handhavers maandelijks aanleveren van een ingevulde format over de voortgang van het Uitvoeringsprogramma. PowerBrowser is hierin ondersteunend. Info over uren en

realisatie begroting zijn via het programma BIC direct inzichtelijk te maken. TIM (tijdsregistratie) geeft inzicht in de bestede uren. Daarbij is afgesproken (4.3.2020) dat minimaal 1 keer per 2 weken geregistreerd wordt zodat het overzicht actueel blijft (ter verantwoording en/of sturing). Fiattering van TIM wordt door de manager T&H uitgevoerd (ook automatische herinnering vanuit TIM).

Status:

Informatief en werkwijze

5.3 Monitoring doelstellingen en Klanttevredenheid

Om de gestelde handhavingsdoelen te kunnen meten en te kunnen bepalen of het gestelde doel wordt bereikt, is het nodig om per handhavingsdoel indicatoren te benoemen en deze ook te monitoren. Voor sommige algemene doelen die volgen uit de wettelijke taakstelling van handhavingsorganisaties zijn/worden door de koepelorganisaties landelijke indicatoren en monitoringsverplichtingen vastgesteld. Doelstellingen en resultaatafspraken zijn in het Uitvoeringsplan opgenomen die in de Marap en kwartaalrapportages worden meegenomen. In het vaststellen van het jaarlijkse uitvoeringsplan door het DB is de gehele PDCA-cyclus opgenomen.

Monitoring van de resultaten en doelstellingen van het hele waterschap, alsook specifiek voor T&H wordt in een periodiek Klanttevredenheidsonderzoek (om de 3 jaar) bijgehouden. Het proces Communicatie organiseert dit (ook soms samen met Brabantse Delta en Aa en Maas) waarbij de resultaten worden teruggekoppeld en indien nodig leiden tot aanpassingen. Acties komen dan via de beleidscyclus terug in het directieplan met doorvertaling naar de processen. In 2022 zijn de aandachtsvelden m.n. slagvaardig, wendbaar en zichtbaar. Deze komen op diverse onderdelen terug in de werkwijze van T&H. In een managementoverleg van 17.1.2022 is het (concept-) directieplan en de highlights (en soms deels de procesplannen) van alle processen voor dat jaar met elkaar gedeeld/ afgestemd. In 2018 is een Klanttevredenheidsonderzoek (KTO) uitgevoerd. Uit de analyse die in 2019 werd afgerond bleek uit dat er vanuit T&H geen aanpassingen nodig waren.

Vanaf 2016 wordt voortaan gewerkt volgens het programmamanagement. In deze werkwijze worden met name de samenhang van doelen, het beleidsplan, de probleemanalyse over alle beleidsvelden gewogen en bepaald. Ook worden de monitoring van de beleidsdoelen (inclusief T&H) meegenomen. In 2019 is het programmamanagement opnieuw ingericht.

Vanaf 2019 tot 2024 werd bij het KCC gebruik gemaakt van een op maat gesneden KTO voor o.a. T&H (Klantinfocus GovMetric- NPS-methodiek). I.v.m. geen of nauwelijks ontvangen feedback is dit gestopt.

Status:

Informatief en werkwijze

6. EVALUATIE

6.1 Evaluatie

Evaluatie maakt deel uit van het jaarlijks door het DB vast te stellen Uitvoeringplan waarbij externe partners ook worden vermeld (zie 3.2.2.2). Het is onderdeel van de PDCA-cyclus en wordt afzonderlijk vastgesteld.

Tussentijdse sturing (n.a.v. evaluatie) vindt plaats via de Marap.

Status:

Informatief en werkwijze

6.2 Actueel houden van het handboek

Het handboek handhaving heeft geen afzonderlijke evaluatie. Het handboek is eenmalig vastgesteld door het dagelijks bestuur (14-7-2004). Hierbij wordt aangegeven dat wijzigingen in het beleidsmatige deel worden doorgevoerd middels een afzonderlijk DB-voorstel. Het handboek en de bijbehorende bijlagen worden actueel gehouden door de manager T&H in een beveiligde omgeving (Teams). Een senior handhaver is ter borging hiertoe ook gemachtigd. De totale lijst van bijlagen (i.v.m. privacy/ gevoeligheid niet allemaal op internet vermeld) staan op de Teamsomgeving onder Handhaven-Handboek- bijlagen. Input tot wijzigingen kunnen door iedereen worden ingebracht. In het werkoverleg van T&H wordt vermeld wat er bij een volgende actualisatie is gewijzigd. Dit wordt ook op genoemde Teamsomgeving apart vastgelegd. In het handboek wordt de laatste wijzigingsdatum vermeld. Vanaf 2012 is het handboek geheel geactualiseerd en ook op internet verschenen. De laatste versie mag nooit ouder zijn dan 6 maanden (gepland in Outlook; 1 juni, 1 december). De wijzigingen i.r.t. de vorige versie worden in het rood aangegeven. Deze wijzigingen worden ook apart in het werkoverleg van T&H behandeld en opgeslagen (samenvatting) op de genoemde Teamsomgeving. Communicatie zorgt voor plaatsing van het handboek en de bijlagen op internet. In 2021 wordt vanuit het programma Dienstverlening waterpartner aandacht gevraagd voor de digitale toegankelijkheid van documenten, waaronder dit handboek. Aan Communicatie is gevraagd om te zorgen dat wordt voldaan aan hetgeen hierover wettelijk is vereist (voor plaatsing op internet).

Status:

Informatief en werkwijze

7. ONTWIKKELINGEN

7.1 Ontwikkelen kwaliteitssysteem

Met het handboek handhaving als basis uitgangspunt wordt een certificeerbaar kwaliteitssysteem ontwikkeld. Of uiteindelijk tot certificering wordt overgegaan is een 2^e, er loopt hier momenteel geen actie op.

De kwaliteitsparaplu die in 2004 was ontwikkeld is in zijn geheel voortaan in het handboek handhaving verwerkt (zie tevens 3.2.1.3).

Status:

Informatief en werkwijze

7.2 Professionalisering van de milieuhandhaving

Door de provincie wordt vanuit het Interbestuurlijk toezicht omgevingsrecht periodiek een kwaliteitstoets op de landelijke criteria uitgevoerd. In 2021 zijn hier nieuwe werkafspraken over gemaakt (tevens tijdelijk geen wettelijke verplichtingen door hiaat wetgeving waarbij onderlinge afspraak is gemaakt om toch aan die verplichtingen te blijven voldoen). Jaarlijks (vóór 1 februari) stuurt de manager T&H hiervoor het DB voorstel van evaluatie en planning en het opgestelde procesplan. Wijzingen van handhavingsbeleid worden in dat voorstel apart benoemd. Het handboek en het DB voorstel zijn onderdeel van de kwaliteitsborging en- verbetering van het proces van T&H. Hiervoor wordt ook een procesplan opgesteld. De rapportage, inclusief de conclusies en verbeterpunten worden in het jaarlijks bestuursvoorstel van T&H (Uitvoeringsprogramma en evaluatie) meegenomen en leiden indien nodig tot aanpassing van het handboek. Jaarlijks wordt ook een communicatiebericht over het uitvoeringsplan en de evaluatie opgesteld wat verspreid wordt naar de doelgroepen (adressenbestand proces Communicatie). Daarbij wordt vermeld dat voor details van dit voorstel informatie bij de manager van het proces T&H kan worden verkregen. Plaatsing van het voorstel is in verband met nieuwe wet-regelgeving op de website niet meer mogelijk. Wel vindt via de digitale verzending van verslagen van de reguliere werkoverleggen naar de handhavingspartners tevens de toezending van het DB-voorstel plaats. Ook worden de stukken geplaatst op de afgeschermd IBT-site van de provincie waar alle handhavingspartners (overheden) toegang toe hebben.

Status:

Informatief en werkwijze

7.3 Nieuwe bestuursovereenkomst

Na het verlopen van de bestuursovereenkomst Milieuhandhaving in juli 2005 is op 29 juni 2007 een nieuwe bestuursovereenkomst gesloten (I-07-00636) welke per 1 oktober 2010 nogmaals herzien is. Door de komst van de Omgevingsdiensten (vanaf 1.7.2013 in werking) zullen nieuwe overeenkomsten of andere vormen van samenwerkingsafspraken noodzakelijk zijn. De tekst hierover in het handboek zal hierop worden aangepast en/of indien nodig vindt bestuurlijke vaststelling plaats.

Status:

Informatief en werkwijze

7.4 Overige ontwikkelingen

Nieuwe ontwikkeling worden afzonderlijk onderzocht hoe deze ter kennisname zullen worden gebracht aan interne (indien nodig via DB) en externe klanten (branche en handhavingspartners). Nadat bekend is wat de gevolgen zijn zullen deze in het handboek worden verwerkt. De komst van de Omgevingswet in 2024 zal door de ervaringen zeker nog aanpassingen gaan geven in het handboek.

Status:

Informatief en werkwijze

8. BORGING

Onderdeel van de kwaliteitsborging is de maandelijkse interne audit van het proces van T&H die door de manager wordt uitgevoerd. Een beschrijving hiervan is opgenomen in bijlage 34. Door de komst van het nieuwe automatiseringssysteem PowerBrowser i.p.v. WaterPro is de audit herzien (juli 2019).

Het jaarlijks op te stellen evaluatie- uitvoeringsplan- Marap, Burap, Directieplan, Procesplan, WBP5, het Beleidsplan enz. enz., allen dragen bij aan de beschrijving van de waterschapstaken en de borging van de kwaliteit. Via de eigen internetsite is alle informatie hierover beschikbaar (www.dommel.nl/handhaving).

Jaarlijks wordt door T&H een DB voorstel ingediend dat ook ter kennisname naar de AB-Commissie gaat. Daarin wordt verzocht de evaluatie van het voorgaande jaar en het uitvoeringsprogramma van het komende jaar vast te stellen. Vanuit de kwaliteitscriteria handhaving (Besluit en Regeling omgevingsrecht) zijn hier eisen aan gesteld. Vaststelling geschiedt voor 1 februari wat ter kennisname aan de provincie Noord-Brabant (in het kader van Interbestuurlijk toezicht) wordt gestuurd.

Het Kwaliteitsmodel Overheidsorganisaties dient als kapstok voor het afstemmen van de activiteiten op het gebied van de organisatieontwikkelingen die zich bij De Dommel in een gestaag tempo voor blijven doen. Dit is ook nodig om de kwaliteit te blijven verbeteren. Binnen het proces van T&H zijn aandachtsgebieden van het KO-model en de eisen van ISO 9001 in elkaar geschoven. Voor alsnog is het nog niet de bedoeling om het proces van T&H apart hierop te certificeren.

Status:

Informatief en werkwijze

Afkortingen en begrippenlijst

A.b.b.b.

Algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Een verzameling van geschreven en ongeschreven regels voor behoorlijk bestuur.

Afloopbericht

Kennisgeving van het Openbaar Ministerie aan de lokale politie, overheden en de Omgevingsdiensten met betrekking tot de afloop van een behandeld pv.

Awb

Algemene wet bestuursrecht

Bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten

Bij de afdoening van veel voorkomende (milieu)zaken van relatief eenvoudige aard of met een vrij geringe inbreuk op de te beschermen belangen kan dit worden toegepast. Is een strafrechtelijke actie (via CJIB).

Bestuursrechtelijk optreden

Ofwel bestuursrechtelijke repressieve handhaving: vooraanschrijvingen, beschikkingen (dwangsom- c.q. bestuursdwangbeschikking, of het intrekken van een vergunning) of het uitvoeren van bestuursdwang en het daadwerkelijk innen van een dwangsom alsmede formeel ook het Rapport van bevindingen (door de NVWA/RVO).

Hierbij gaat het om toepassen van de volgende middelen:

- het toepassen van bestuursdwang (de onrechtmatige situatie wordt in de gewenste (rechtmatige) toestand hersteld, al dan niet met kostenverhaal op de overtreder. Ook het geheel of gedeeltelijk sluiten van de inrichting valt hieronder);
- het opleggen van een last onder dwangsom;
- het geheel of gedeeltelijk intrekken van de vergunning;
- het opleggen van een geldboete

Bevorderen van normconform gedrag

Gestelde regels worden nageleefd door middel van:

1. controle op de aanwezigheid van de vereiste vergunning(en) en nagaan of de verstrekte vergunningen nog adequaat zijn;
2. controle op de naleving van de verleende vergunningen en de daaraan verbonden voorschriften;
3. controle op de algemene regelgeving.

BH&I

Belastingheffing en -invordering

BOA

Buitengewoon opsporingsambtenaar. Een BOA is werkzaam bij een bestuursrechtelijk overheidsorgaan. Voor de uitvoering is een BOA voor de strafrechtelijke werkzaamheden verantwoording schuldig aan de Officier van Justitie. Het bestuur heeft geen invloed op de beoordeling of strafrechtelijk moet worden opgetreden tegen een overtreder. Het bestuur en het OM hebben er belangen bij dat

het bestuursrechtelijk en strafrechtelijk traject daar waar mogelijk op elkaar worden afgestemd en elkaar versterken en/of ondersteunen.

BPO

Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht. Alle handhavingspartners in Brabant stemmen hier hun samenwerkingsafspraken af en bepalen jaarlijks de prioriteiten.

Flankerend beleid

Dit bestaat uit een bestuurs-ondersteunende brief van het OM bij specifieke overtredingen. Slechts nog incidenteel toegepast (maatwerk).

Handhavingsdoelstellingen

Doelen die bereikt kunnen worden door middel van handhaving. Dit kan zijn het bevorderen van normconform gedrag of het voorkomen van overtredingen, maar kan ook worden uitgedrukt in een aantal dwangsombeschikkingen, proces-verbaal e.d.

Handhavingspartners

Gemeenten, Provincie, Waterschappen, Rijkswaterstaat, Omgevingsdiensten, SSIB, NVWA, politie en OM.

LHSO

Landelijke Handhavingstrategie Omgevingsrecht

MARAP

Managementrapportage

Nalevingsdoelstellingen

Doelstellingen gericht op naleving. Bijvoorbeeld een naleefgedrag in een percentage. Nalevingsdoel is een handhavingsdoel naast andere doelen voor bijvoorbeeld toezicht of sancties.

NVWA

Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit

OM

Openbaar Ministerie.

PV

Proces-verbaal

Recidive

Herhaling (binnen 5 jaar) van een eerder gepleegde overtreding waarvoor ook repressief is opgetreden.

Repressieve handhaving

Handhaving in een situatie dat een overtreding is geconstateerd en waarin ertegen wordt opgetreden (in de vorm van een ambtelijke waarschuwing, bestuurlijke vooraanschrijving, het nemen van een handhavingsbeschikking of het toepassen van bestuursdwang, de bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten,

proces-verbaal of Rapport van bevindingen). Repressieve handhaving kan zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk plaats vinden.

Sanctiebeschikkingen

Een besluit van een bestuursrechtelijke instantie om dwang uit te oefenen. In het besluit wordt diegene die wordt aangeschreven opgedragen iets te doen dan wel na te laten. Tevens wordt een straf aangekondigd als het besluit niet wordt uitgevoerd.

SSIB

Samen Sterk In Brabant, een door de provincie geïnitieerde samenwerkings-overeenkomst die zich m.n. concentreert in de buitengebieden (zie www.ssibbrabant.nl).

Strafrechtelijk optreden

Ofwel strafrechtelijke repressieve handhaving: het opmaken van een PV door politie of een BOA en eventuele verdere vervolging door het OM. Het Rapport van bevindingen en de bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgevingsfeiten wordt tevens (informeel) hier onder verstaan.

Hierbij kan het gaan om het toepassen van de volgende middelen:

- een veroordeling tot geldboete, vrijheidsstraf en bijkomende straffen (terugvordering van onrechtmatig verkregen voordeel, schadevergoedingen, verbeurdverklaringen, geheel of gedeeltelijk stillegging van onderneming etc.)
- het opleggen van een voorlopige maatregel om bepaalde handelingen achterwege te laten of te doen;
- een kennisgeving voorwaardelijke sepot;
- een transactie.

T&H

Toezicht en handhaving

Voorlopige maatregel

Een maatregel die de Officier van Justitie (OvJ) dan wel de Rechter-commissaris (RC) op grond van de Wed onder voorwaarden kan nemen. De OvJ kan bevelen dat een verdachte zich onthoudt van bepaalde gedragingen dan wel dat voorwerpen onder nadere condities opgeslagen en bewaard worden (art. 28 Wed). De RC kan op grond van artikel 29 Wed bevelen:

- gehele of gedeeltelijke stillegging van de onderneming van de verdachte;
- onderbewindstelling van de onderneming van de verdachte;
- gehele of gedeeltelijke ontzetting van bepaalde rechten of voordelen;
- onthouding van bepaalde gedragingen

Handelen in strijd met de maatregel levert een (nieuw) economisch delict op.

Wed

Wet op de economische delicten.

Overzicht relevante websites Handhaving

- www.uo-glastuinbouw.nl
- www.inspectieloket.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.omgevingsdienst.nl
- www.kennisnet.omgevingsdienst.nl
- www.uvw.nl
- www.spuitedoppenkeuze.nl
- www.overheid.nl
- www.handboekwater.nl
- www.onkruidvergaat.nl
- www.perceelwijzer.nl
- www.dommel.nl
- www.iplo.nl
- www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl
- <https://iplo.nl/thema/water/>